

**T.C.
CELAL BAYAR ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
İLKÖĞRETİM ANABİLİM DALI
SINIF ÖĞRETMENLİĞİ
YÜKSEK LİSANS TEZİ**

**İLKÖĞRETİM ÜÇÜNCÜ SINIF HAYAT BİLGİSİ DERSİNDE DRAMATİZASYON
YÖNTEMİNİN ÖĞRENCİLERİN SOSYAL-DUYGUSAL UYUMLARINA VE
AKADEMİK BAŞARILARINA ETKİSİ**

ERSUN BİLEK

MANİSA

2009

**T.C.
CELAL BAYAR ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
İLKÖĞRETİM ANABİLİM DALI
SINIF ÖĞRETMENLİĞİ
YÜKSEK LİSANS TEZİ**

**İLKÖĞRETİM ÜÇÜNCÜ SINIF HAYAT BİLGİSİ DERSİNDE DRAMATİZASYON
YÖNTEMİNİN ÖĞRENCİLERİN SOSYAL-DUYGUSAL UYUMLARINA VE
AKADEMİK BAŞARILARINA ETKİSİ**

ERSUN BİLEK

**DANIŞMAN ÖĞRETİM ÜYESİ
YARD. DOÇ. DR. SERAP TABAK**

MANİSA

2009

YÜKSEKÖĞRETİM KURULU DOKÜMANTASYON MERKEZİ
TEZ VERİ FORMU

Tez No:

Konu:

Üniv.Kodu:

Tezin yazarının

Soyadı: BİLEK

Adı: Ersun

Tezin Türkçe Adı: İlköğretim 3. Sınıf Hayat Bilgisi Dersinde Dramatizasyon Yönteminin Öğrencilerin Sosyal - Duygusal Uyumlarına ve Akademik Başarılarına Etkisi

Tezin Yabancı Adı: The Effect of Dramatization Technic in Science of Life Lesson of Primary Shool Third Graders in Terms of Their Social-Emotional Adjustment and Academic Success

Tezin yapıldığı

Üniversite: CELAL BAYAR ÜNİVERSİTESİ **Enstitü:** SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

Yılı: 2009

Diğer kuruluşlar:

Tezin Türü: Yüksek Lisans

Dili: Türkçe

Sayfa sayısı: 104

Referans sayısı: 82

Tez Danışmanının:

Ünvanı: Yard. Doç. Dr.

Adı: Serap

Soyadı: TABAK

Türkçe anahtar kelimeler:

- 1- Hayat Bilgisi Dersi
- 2- Dramatizasyon
- 3- Sosyal Duygusal Uyum
- 4- Akademik Başarı

İngilizce anahtar kelimeler:

- 1- Science of Life Lesson
- 2- Dramatization
- 3- Social Emotional Adjustment
- 4- Academic Success

.../.../200

İmza :

ÖZET

Bu araştırma, “Dramatizasyon Yöntemi”nin Hayat Bilgisi dersinde kullanılmasının öğrencilerin sosyal duygusal uyumlarına ve akademik başarılarına etkisini belirlemek amacıyla yapılmıştır.

Araştırma deneysel bir çalışma olup ön test-son test kontrol gruplu model olarak desenlenmiştir. Uygulama 2008-2009 Eğitim Öğretim yılı Manisa İli Selendi İlçesi Çamlıca İlköğretim Okulu ve Rahmanlar İlköğretim Okullarında bulunan 50 üçüncü sınıf öğrencisiyle gerçekleştirilmiştir. Çamlıca İlköğretim Okulu deney grubu, Rahmanlar İlköğretim Okulu kontrol grubu olarak belirlenmiştir. Deney ve kontrol gruplarında bulunan denekler aynı çevre, benzer sosyo ekonomik durum ve ön koşul öğrenmeleri arasında anlamlı bir fark olmadığı belirlenmiştir.

Verilerin toplanmasında Kişisel Bilgi Formu, Sosyal Duygusal Uyum Ölçeği ve Başarı Testi kullanılmıştır. Sosyal Duygusal Uyum Ölçeği ve Başarı Testi ön test ve son test olarak deney ve kontrol gruplarına uygulanmıştır.

Uygulama Hayat Bilgisi dersi 2. temada (tema B) belirlenen kazanımlar çerçevesinde yaklaşık üç buçuk ay devam etmiştir. Uygulamaya başlamadan önce Sosyal Duygusal Uyum Ölçeği ve Başarı Testi ön test olarak gruplara uygulanmıştır. Daha sonra deney grubunda bulunan 25 öğrenciyle dramatizasyon yöntemi kullanılarak ders işlenmiş, kontrol grubundaki öğrencilere klasik yöntemler uygulanmıştır. Uygulama bitişinde Sosyal Duygusal Uyum Ölçeği ve Başarı Testi son test olarak gruplara uygulanmıştır.

Araştırma kapsamında toplanan veriler “SPSS Paket Programı” kullanılarak çözümlenmiştir. Başarı testi verileri iki yönlü ANOVA ve Tukey testi kullanılarak çözümlenmiştir. Sosyal Duygusal Uyum Ölçeği’nden elde edilen veriler “t-testi” kullanılarak çözümlenmiştir.

Yapılan araştırma sonucunda dramatizasyon yönteminin Hayat Bilgisi dersinde kullanılmasının öğrencilerin sosyal duygusal uyumlarına ve akademik başarılarına olumlu yönde etkilediği ortaya çıkmıştır.

ABSTRACT

This research has been conducted in order to find empirical evidence whether usage of dramatization technic in Science of Life Lesson affects social-emotional adjustment and academic success of the third grade students.

The research is an experimental study and is designed in the frame of pretest-posttest control grouped model. The research was applied on 50 primary school third grade students in 2008-2009 educational term in Çamlıca Primary School and Rahmanlar Primary School in Manisa's Selendi Town. Çamlıca Primary School students have been considered as the experimental group and the students of Rahmanlar Primary School have been considered as the control group. It is determined that there is no meaningful difference between the prerequisite learning's of the students in those two groups and all of the students come from the same social environment and similar socio-economic conditions.

Personal Information Poll, Social Emotional Adaptation Scale and Success Tests have been applied for gathering the data for the study. Personal information poll has been used in order to equalize the groups. Social Emotional Adaptation Scale and Success Test have been applied to both the experimental group and the control group as pre-test and post-test.

The application of Science of Life Lesson has lasted nearly for three and a half months in the frame of acquisitions mentioned in the second theme. Social-Emotional Adaptation Scale and the Success Test have been applied to the groups as the pretests. After that the lessons have been conducted with the dramatization method with the experimental group, which had a total of 25 students, and classical teaching methods have been applied to the control group. At the end of the application phase, Social-Emotional Adjustment Scale and Success Test have been applied to the students as posttest.

The data gathered in the frame of the research has been processed via "SPSS Package Software". The success test results have been processed with two way ANOVA and Tukey tests. The data gathered with Social Emotional Adjustment Scale was processed with application of "t-test".

The study revealed that application of dramatization technic in the Science of Life lesson have proved to be effective in the social emotional and academic success of the primary school third graders.

Yüksek Lisans Tezi olarak sunduğum “İlköğretim 3. Sınıf Hayat Bilgisi Dersinde Dramatizasyon Yönteminin Öğrencilerin Sosyal-Duygusal Uyumlarına ve Akademik Başarılarına Etkisi” adlı çalışmanın, tarafımdan bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurmaksızın yazıldığını ve yararlandığım eserlerin bibliyografyada gösterilen eserlerden oluştuğunu, bunlara atıf yapılarak yararlanmış olduğumu belirtir ve bunu onurumla doğrularım.

29/05/2009

Ersun BİLEK

TEZ SAVUNMA SINAV TUTANAĞI

Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü 11.06.2009 tarih ve 17/9 sayılı toplantısında oluşturulan jürimiz tarafından Lisans Üstü Öğretim Yönetmeliği'nin 24. Maddesi gereğince Enstitümüz İlköğretim Anabilim Dalı sınıf Öğretmenliği Yüksek Lisans Programı öğrencisi Ersun BİLEK'in "İlköğretim 3. Sınıf Hayat Bilgisi Dersinde Dramatizasyon Yönetiminin Öğrencilerin Sosyal - Duygusal Uyumlarına ve Akademik Başarılarına Etkisi" Konulu tezi incelenmiş ve aday 30/06/2009 tarihinde saat 14:00'de jüri önünde tez savunmasına alınmıştır.

Adayın kişisel çalışmaya dayanan tezini savunmasından sonra **45** dakikalık süre içinde gerek tez konusu, gerekse tezin dayanağı olan anabilim dallarından jüri üyelerine sorulan sorulara verdiği cevaplar değerlendirilerek tezin,

BAŞARILI olduğuna

OY BİRLİĞİ

DÜZELTME yapılmasına *

~~OY ÇOKLUĞU~~

RED edilmesine **

ile karar verilmiştir.

* Bu halde adaya 3 ay süre verilir.

** Bu halde adayın kaydı silinir.

BAŞKAN
Yrd.Doç.Dr. Serap TABAK
(Danışman)

ÜYE
Yrd.Doç.Dr. İsmail TAŞLI

ÜYE
Yrd.Doç.Dr. Abdurrahman İLÇAN

- | <u>Evet</u> | <u>Hayır</u> | |
|--|--------------------------|--------------------------|
| *** Tez, burs, ödül veya Teşvik prog. (Tüba, Fullbright vb.) aday olabilir | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> |
| Tez, mutlaka basılmalıdır | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> |
| Tez, mevcut haliyle basılmalıdır | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> |
| Tez, gözden geçirildikten sonra basılmalıdır. | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> |
| Tez, basımı gereksizdir. | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> |

ÖNSÖZ

İlköğretimin amacı, çocuklara yaşamları boyunca gerekli bilgi ve becerileri kazandırmanın yanında onları zihin, ahlak, ruh ve duygu bakımından dengeli ve sağlıklı bireyler olarak yetiştirmektir. Yukarıda sayılan vasıflarda bireyler yetiştirmek şüphesiz zor bir iştir. Bu görev büyük ölçüde öğretmenlerin omzuna yüklenmiştir. Öğretmenler bu sorumluluğun bilincinde olarak devamlı kendilerini yenilemeli ve alternatif yöntemler denemelidirler.

Araştırmamızda “Dramatizasyon Yönteminin” ilköğretim üçüncü sınıf Hayat Bilgisi dersinde kullanılmasının öğrencilerin sosyal-duygusal uyumlarına ve akademik başarılarına etkisi araştırılmıştır. Araştırma beş bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde araştırmanın problem cümlesi, amacı, önemi, denenceler, sayıtılılar ve sınırlılıklara yer verilmiştir.

İkinci bölümde araştırmanın yöntemi açıklanmıştır. Üçüncü bölümde ilgili literatür kısmı yer almıştır. Burada Hayat Bilgisi dersi, drama ve dramatizasyon kavramları, sosyal duygusal uyum ile ilgili bilgiler yer almaktadır. Dördüncü bölüm olan bulgular ve yorum kısmında araştırma konusu ile ilgili bulgular ve bu bulguların yorumlanması yer almaktadır. Beşinci ve son bölüm olan sonuç ve önerilerde ise araştırmada ulaşılan sonuçlar ile öneriler kısmı yer almaktadır.

Bu tezin oluşturulmasında büyük emeği geçen değerli hocam ve danışmanım Yard. Doç. Dr. Serap TABAK’a ve sayın hocam Yard. Doç. Dr. Abdurrahman İLĞAN’a en içten teşekkür ve saygılarımı sunarım.

Ayrıca Öğretim Görevlisi Öznur BAYKAN’a ve Sosyal Duygusal Uyum Ölçeği ve Başarı Testi güvenilirlik çalışmalarında yardımcı olan değerli meslektaşlarıma ve mesai arkadaşlarıma teşekkürlerimi sunarım.

İÇİNDEKİLER

Sayfa No

TEZ VERİ FORMU.....	iii
ÖZET.....	iv
ABSTRACT.....	v
YEMİN.....	vi
SAVUNMA TUTANAĞI.....	vii
ÖNSÖZ.....	viii
İÇİNDEKİLER.....	ix
TABLoların LİSTESİ.....	xii

BİRİNCİ BÖLÜM:

1.GİRİŞ.....	1
1.1. Problem Cümlesi.....	4
1.2. Araştırmanın Amacı.....	4
1.3. Araştırmanın Önemi.....	5
1.4. Denenceler.....	5
1.5. Sınırlılıklar.....	7
1.6. Sayıtlılar.....	7
1.7. Kavramlar.....	7

İKİNCİ BÖLÜM:

2.YÖNTEM.....	8
2.1. Araştırmanın Modeli.....	8
2.2. Denekler.....	8
2.3. Verilerin Toplanması.....	9
2.3.1. Başarı Testi.....	9
2.3.2. Sosyal Duygusal Uyum Ölçeği.....	10
2.3.3. Kişisel Bilgi Formu.....	12
2.4. Çalışma Grubu.....	12
2.4.1. Kişisel Bilgi Formları.....	13
2.4.2. Başarı Testi Ön Test Uygulaması.....	16
2.5. Uygulama.....	17

2.6. Verilerin Çözümlemesi.....	20
---------------------------------	----

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM:

3.İLGİLİ LİTERATÜR.....	21
3.1. Hayat Bilgisi.....	21
3.1.1. İlköğretim Programında Hayat Bilgisi Dersi.....	22
3.1.2. Hayat Bilgisi Dersinin İçeriği	23
3.2. Drama.....	26
3.2.1. Öğretim Yöntemi Olarak Dramanın Gelişimi.....	29
3.3. Dramatizasyon.....	30
3.3.1. Dramatizasyon Yönteminde Kullanılan Teknikler.....	34
3.3.1.1. Doğaçlama.....	34
3.3.1.2. Pantomim.....	35
3.3.1.3. Rollerini Değiştirme.....	35
3.3.1.4. Katılımcı Liderlik.....	35
3.3.1.5. Paralel Çalışma	36
3.3.1.6. Müzikle Drama.....	36
3.3.1.7. Kukla Draması.....	36
3.3.1.8. Kenardan Yönlendirme.....	37
3.3.1.9. Resim Yapma.....	37
3.3.1.10. Zihinde Canlandırma.....	37
3.3.1.11. Öykü/Olay Canlandırma.....	38
3.3.2. Dramatizasyon Yönteminin Uygulanması.....	38
3.3.3. Dramatizasyon Yönteminin Yararları.....	40
3.3.4. Dramatizasyon Yönteminin Sınırlılıkları.....	41
3.4. Sosyal Duygusal Uyum.....	42
3.4.1. Uyum.....	42
3.4.2. İlköğretim Çağındaki Çocukların Psiko-Sosyal Gelişimi.....	43
3.4.3. İlköğretim Çağındaki Çocukların Psiko-Seksüel Gelişimi.....	44
3.4.4. İlköğretim Çağında Sosyal Duygusal Uyum.....	45

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

4.BULGULAR VE YORUMLAR.....	48
4.1. Akademik Başarıya Yönelik Bulgu ve Yorumlar.....	48
4.2. Sosyal Duygusal Uyuma Yönelik bulgu ve Yorumlar.....	54

BEŞİNCİ BÖLÜM

5. SONUÇ ve ÖNERİLER.....	62
5.1.Sonuçlar.....	62
5.2.Öneriler.....	64

KAYNAKÇA.....	65
----------------------	-----------

EKLER.....	73
-------------------	-----------

TABLULARIN LİSTESİ

	<u>Sayfa No</u>
Tablo 1. Kontrol gruplu deney modeli.....	8
Tablo 2. Çalışma grupları ve sayıları.....	8
Tablo 3. Başarı testi güvenilirlik tablosu	9
Tablo 4. Sosyal duygusal uyum ölçeği faktör ve madde analiz sonuçları.....	11
Tablo 5. Araştırmaya katılan grubun kız erkek dağılım tablosu	12
Tablo 6. Araştırmaya katılan öğrencilerin cinsiyete göre dağılımı	13
Tablo 7. Deney ve kontrol gruplarında yer alan öğrencilerin evde oturan kişi sayısına göre dağılımı	14
Tablo 8. Deney ve Kontrol gruplarında yer alan öğrencilerin baba mesleğine göre dağılımları.....	14
Tablo 9. Deney ve kontrol grubunda yer alan öğrencilerin anne mesleğine göre dağılımları	15
Tablo 10. Deney ve Kontrol gruplarında yer alan öğrencilerin baba öğrenim durumlarına göre dağılımları	15
Tablo 11. Deney ve Kontrol gruplarında yer alan öğrencilerin anne öğrenim durumlarına göre dağılımları	16
Tablo 12. Deney ve Kontrol gruplarında yer alan öğrencilerin başarı testi ön test uygulaması istatistiksel sonuçları	16
Tablo 13. Deney ve Kontrol gruplarının başarı testi ön test uygulamasının t testi analiz tablosu	17
Tablo 14. Deney grubuna dramatizasyon yönteminin uygulandığı tarihler	17
Tablo 15. Araştırmanın deney deseni	20
Tablo 16. Hayat Bilgisi program çatısı	23
Tablo 17. Okul Heyecanım Temasında yer alan kavramlar	24
Tablo 18. Benim Eşsiz Yuvam Temasında yer alan kavramlar ...	25
Tablo 19. Dün, Bugün, Yarın Temasında yer alan kavramlar	25
Tablo 20. Erikson'a göre gelişim dönemlerinde geçirilen karmaşa	43
Tablo 21. Akademik Başarı Testi betimsel istatistik değerleri	48
Tablo 22. Akademik Başarı Testi ön test-son test ortalamalarının gruplar arası ve gruplar içi karşılaştırılması	48

Tablo 23. Başarı testi ön test-son test puanlarının iki yönlü ANOVA sonuçları	49
Tablo 24. Başarı puanlarının gruplar arası ve ölçümler arası farklarına ilişkin Tukey Testi Sonuçları	51
Tablo 25. Deney ve Kontrol grupları Sosyal Duygusal Uyum Ölçeği ön test puanları “t testi” analizi	54
Tablo 26. Deney grubu ilk test-son test betimsel istatistik değerleri	55
Tablo 27. Deney grubu ön test-son test Sosyal Duygusal Uyum Ölçeği puanları “t testi” analizi	55
Tablo 28. Kontrol grubu ilk test-son test betimsel istatistik değerleri	56
Tablo 29. Kontrol grubu ön test-son test Sosyal Duygusal Uyum Ölçeği puanları t testi analizi.....	56
Tablo 30. Deney ve kontrol grupları Sosyal Duygusal Uyum Ölçeği kazanç puanları betimsel analizleri ve “t testi” sonuçları.....	57
Tablo 31: Sosyal Duygusal Uyum alt boyutlarından “Akranlarla İletişim” alt boyutunun “t testi” sonuçları.....	58
Tablo 32: Sosyal Duygusal Uyum alt boyutlarından “Toplum ile İletişim ve Sorumluluk” alt boyutunun “t testi” sonuçları.....	59
Tablo 33: Sosyal Duygusal Uyum alt boyutlarından “Sosyal Yaşamın Gereklerine Uygun Davranma” alt boyutunun “t testi” sonuçları.....	59
Tablo 34: Sosyal Duygusal Uyum alt boyutlarından “Sosyal Durumlara Uygun Tepki Gösterme ve Mücadele Duygusu” alt boyutunun “t testi” sonuçları.....	60

BİRİNCİ BÖLÜM

1.GİRİŞ

İlköğretim, ortaöğretim ve yüksek öğretime göre öğrencileri tabandan alan bir yapıya sahiptir. Yani öğrenciler herhangi bir elemeye tabi olmadan geniş bir yapıdan gelmektedirler. Bundan dolayı değişik kültürel, sosyal, zihinsel seviyelere sahip öğrenciler aynı sınıfta toplanmaktadır. İşte bir ilköğretim öğretmenin zorluğu bu noktada başlamaktadır. Öğrencilere hem sosyal hem akademik anlamda bir şeyler vermeye çalışan öğretmen değişik seviyedeki öğrencilerle baş etmekte güçlük çeker. Zihinsel ve sosyal yönden iyi olan öğrenciler verilmek istenen kazanımlara ulaştıklarında düşük seviyedeki öğrenciler aslında hedeflenen kazanımın çok uzağındadırlar. Öğretmen iyi olan öğrencilerin hızını kesmeden, zihinsel olarak geri olan öğrencileri de arkada bırakmadan eğitimine devam etmek zorundadır.

İstenilen düzeyde öğrenmeyi sağlamada öğretmenlerin sorumluluğu inkâr edilemez ölçüde büyüktür. Çünkü eğitim ve öğretimde öğretmenler kullandıkları öğretim yöntemleri ile eğitimde etkin bir biçimde yer alırlar. Uzun yıllar boyunca benimsenen öğretmen merkezli eğitim ortamında öğrencinin pasif, kendine sunulanı tartışmasız kabul eden bir rolü olduğu bilinmektedir. Ancak zaman ilerledikçe bu yöntemin yararlı ve sakıncalı yönleri ortaya çıkmış ve yetersiz kaldığı yerler tespit edilmiştir (Tümen: 2006, 1). Bundan dolayı eğitimciler alternatif öğretim yöntemlerine yönelmeye başlamışlardır. İşte bu yöntemlerden bir tanesi de “Dramatizasyon Yöntemi”dir.

Dramatizasyon; öğrenmeye, çocukların deneyimlerini zenginleştirmeye olanak sağlar. Öğrenmenin temel koşullarından biri etkinliktir. Çocuk, dramatize ettiği konuyu eylemleştirirken, el, kol, yüz hareketleri, gerilimler, yumuşamalar gibi tensel özellikler gösterir. Bunlar çocukların bedensel gelişimlerini etkiler, geliştirir (Güneç: 2004). Bedensel gelişimin yanında dramatizasyon çocuklara, girdikleri kişilerin rolüne bürünerek kendilerini ve çevresindeki insanları tanıma fırsatı verir.

Çocuğun içinde yaşadığı ortam ve şartlar, iç salgı bezleri duygusal gelişimde önemli rol oynarlar. Çocuklara ilgi, sevgi ve güven içinde bir ortam sunulabilir. Çocukların duygusal gelişimi olumlu bir gelişim izleyebilir. Drama, çocukların olumlu, duygusal gelişimlerinin sağlanmasında önemli bir görev üstlenmiştir. Drama ile öğretimde çocuklar yaparak-yaşayarak bir öğrenme sürecine tabi olurlarken diğer yönden de canlandırdığı rol ile beraber arkadaş grupları ile olan ilişkilerinden de etkilenecek birçok olumsuz tutum ve

davranışlarından da arınmış olacaklardır (Karakaya: 2007, 113). Eğitimde dramanın bir yöntem olarak kullanılması çağdaş insanın toplumsal ilişkilerini düzenlemesine, kendisini tanımasına, üretmesine ve varlığını sergilemesine olanak sağlamaktadır (Çam ve Kara: 2007, 146).

Drama/Dramatizasyon, sosyal hayat içinde ortaya çıkabilecek çeşitli durumları, öğrencilerin oyuncu olarak katıldıkları çeşitli sahneler içinde ortaya koymak ve dersi bunun üzerine bina etmek demektir. İnsan hayatında hayal gücünün en hür ve yaşama hâkim olduğu dönemler, çocukluk dönemleridir. İnsanlar, hayatlarındaki en iyi tiyatro oyunculuğunu çocukluk dönemlerinde yaparlar. Dolayısıyla eğitim-öğretim sırasında da çocukların bu özelliğinden faydalanmak gerekir. Drama metodu, çocuk hayatında çok önemli bir yer tutan oyun yeteneğinin kontrollü bir şekilde eğitim hayatına aktarılması demektir (www.bekirhoca.com).

Eğitim, yaşam boyu süren ve bireylerin bedensel, zihinsel, sosyal, duygusal yönlerinin ve öğrenme özelliklerinin gelişimine katkı sağlayan bir süreçtir (Şimşek: 2005, 1). Günümüzde gerek akademik ortamlarda gerek ise günlük yaşam içinde “başarılı” olabilmek için gerekli bilişsel yetilere ve yeteneklere sahip olmanın yanı sıra bireyin sosyal ve duygusal uyum düzeyi de önem taşımaktadır (Işık: 2006, 1). Sosyal yönden uyumlu olan çocukların akademik yönden de başarılı olma olasılığı daha yüksektir. Drama öğrencilerin sosyal yönden gelişmelerini sağlayan önemli bir tekniktir. Kocayörük (2000) ilköğretim altı, yedi ve sekizinci sınıf öğrencilerinin sosyal becerilerini geliştirmede dramanın etkisini araştırdığı çalışma sonucunda drama çalışmalarının öğrencilerin sosyal beceri düzeylerinin gelişiminde etkili olduğu sonucuna varmıştır. Özellikle İlköğretim çağındaki çocukların eğitimi onları sıkmadan tüm yönleriyle gelişimini gerçekleştirebilecek yönde olmalıdır. Yeni eğitim programında bilginin doğrudan öğrenciye aktarılması yerine öğrencinin bilgiye kendi kabiliyet ve becerileriyle ulaşması hedeflenir. Öğrencilerin öğrendiklerini çevresiyle ilişkilendirmesini ve böylece bilgileri işlevsel hale getirebilmesini sağlamaya çalışır.

Özellikle İlköğretim çağındaki öğrenciler çok fazla enerjiye sahiptirler. Yerinde duramazlar, her zaman hareket halinde olmak isterler. Buna karşın klasik öğretim yöntemleri öğrenciyi sıraya hapseden pasif dinleyici konuma sokar. Bu kadar enerjiye sahip bir topluluk için alternatif öğretim yöntemleri uygulanmalıdır. Dramatizasyon yöntemi öğrencinin aktif olacağı, enerjisini eğlenerek ve öğrenerek atabileceği bir yöntemdir. Çocuk okula gelmeden birçok bilgiyi oynadığı oyunlar sayesinde öğrenmiştir. Okula geldikten sonra yeni ve farklı

bir ortama gelmenin sıkıntısıyla alıcılarını kapatabilmektedir. Okul öncesinde oyunlar sayesinde eğlenceli bir şekil alan yaşamı bir anda sıkıcı derslere dönüşmüştür. İşte İlköğretimde öğretmenlerin seçeceği alternatif öğretim yöntemleri okulu ve dersleri sıkıcı halden kurtarıp eğlenceli bir hale getirecektir (Karakaya: 2007, 114).

İlköğretim çağı çocuklarının sosyal gelişime fiziki ve duygusal gelişimlerine paralel bir yol izler. Sosyal yaşantılar, çocukların sosyalleşmesinde toplum adamı olmasında önemli yer tutar. Çocuklar drama etkinlikleri ile canlandıracağı rollerle hayatı drama içerisinde test ederek kendilerini şekillendirebilirler. Drama yoluyla çocuklar aynı zamanda toplumsallaşmayı da öğrenir. Gerçek hayatta kazanılan olumlu ve olumsuz nitelikler drama içerisinde sınanarak olumlu niteliklerin kazanılmasına çalışılır. Çocukların sosyal ve duygusal anlamda gelişmelerine yardımcı olur. Metin (1999) “Dramanın 5- 6 Yas Çocuklarının Sosyal- Duygusal Gelişimlerine Etkisinin İncelenmesi.” adlı çalışması sonucunda, drama çalışmalarının çocukların sosyal-duygusal gelişmeleri açısından olumlu yönde farklılıklar ortaya çıktığını gözlemlemiştir.

Toplumdaki her bireye sosyal becerilere ilişkin eğitim vermek yararlı olabilir; ancak ilköğretim öğrencilerine bu eğitimin verilmesi, onların iletişim becerilerinin gelişmesine yardımcı olur. İlköğretim öğrencilerine verilen bu eğitim, onların yaşamlarının çeşitli alanlarındaki performanslarını olumlu yönde etkiler (Çelik: 2007, 2). Bu sosyal becerilerin kazandırılacağı alanlardan birisi de Şüphesiz “Hayat Bilgisi Dersi”dir. Hayat Bilgisi toplumsal yaşamla ilgili temel bilgi ve becerilerin kazandırılmaya çalışıldığı mihver derslerin başında gelmektedir. Bilgiye dayalı bir ders olarak algılanan Hayat Bilgisi dersi yaşamın kendisi olan bir derstir. Hayat Bilgisi dersi, toplumsal yaşamın nasıl ve kurallarının neler olduğunun ilk öğretildiği derstir. Bu bağlamda öğrencilerin günlük yaşamdaki olay ya da olguları takip edebilmeleri bu dersle gerçekleşmektedir (Şimşek: 2005, 1). Hayatın kendisi olan bir derste kullanılacak olan yöntemler şüphesiz öğrenciyi merkeze alan yaklaşımlar olacaktır. Zaten 2005 yılında uygulanmaya konulan İlköğretim Hayat Bilgisi Programı’nda da bu husus dikkate alınmıştır ve aşağıdaki ilkeler benimsenmiştir (MEB: 2005, 7).

- Hayat Bilgisi Dersi Programı, öğretmen ya da konu merkezli değil, çocuk merkezli olmalı; çocuğun bakış açısını yansıtmalıdır.
- Öğrenci kendisine sunulan bilgileri ezberleyerek, edilgen bir biçimde öğrenmeye çalışmak yerine, öğrenme-öğretme sürecine aktif olarak katılmalıdır. Kendisine

sunulan uyarınları yorumlamalı, anlamlandırmalı ve bilgiyi bizzat kendisi yapılandırmalıdır.

- Program aracılığıyla öğrencilere kazandırılmak istenen temel bilgi ve beceriler, gerçek yaşamda çocuğun gereksinimleriyle örtüşmelidir. Hızla değişen ve eskien, genellikle de çocuğun yaşamında herhangi bir karşılığı olmayan bilgilere programda yer verilmesi gerekmez.
- Program, bireyin yaşam kalitesini artıracak temel becerileri kazanmasına yardımcı olmalıdır. Olabildiğince çok miktarda bilgi depolamak yerine, çocuğun zihinsel yeteneklerini ve kişiliğini her yönüyle geliştirmeye yönelik olmalıdır.
- Hayat bilgisi dersleri yetişkinlere özgü bir “ciddiyet” içinde geçmek zorunda değildir. Aksine, okul ve ders programları çocuğun eğlenme gereksinimini de karşılamalıdır. Bu anlayışla, hayat bilgisi dersi çocuklar için oldukça eğlenceli ve çocukların zevkle katıldıkları bir ders olmalıdır.
- Olaylar ve olgular yaşamın bütünlüğü içinde ele alınmalıdır. Olgular, analitik ve atomistik bir yaklaşımla değil, çocukların gelişimsel özelliklerine de uygun bir biçimde bütüncül ve tematik bir yaklaşımla ele alınarak incelenmelidir.

Yukarıdaki ilkelere de bakıldığında ilkeler öğrenci merkezli, öğrenme sürecine aktif olarak katılan, bilgileri yorumlayan, zihinsel yeteneğini geliştiren, ciddiyetten uzak, eğlenceli olmalıdır. Bu bağlamda dramatizasyon yukarıda sayılan birçok ilkeyi özünde barındıran bir yöntemdir. İşte bu yöntemi Hayat Bilgisi dersinde kullanarak çocukların eğlenerek bir şeyler öğrenmesini ve diğer insanlarla ve kendisiyle uyum içinde yaşamasını olumlu yönde etkilemesi sağlanabilir. Buradan hareketle araştırmamızın problem cümlesi aşağıdaki gibi düzenlenmiştir.

1.1. Problem Cümlesi

“Dramatizasyon yönteminin Hayat Bilgisi dersinde uygulanmasının, İlköğretim 3. sınıf öğrencilerinin sosyal - duygusal uyumlarına ve akademik başarılarına etkisi var mıdır?” sorusu araştırmamızın problemini oluşturmaktadır.

1.2. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı İlköğretim 3.sınıf Hayat Bilgisi dersinde dramatizasyon yönteminin uygulanmasının öğrencilerin sosyal - duygusal uyumlarına ve akademik başarılarına etkisini belirlemektir.

1.3. Araştırmanın Önemi

Hayat Bilgisi dersi, Fen ve Teknoloji ile Sosyal Bilgiler derslerinin temelini oluşturması bakımından büyük önem arz etmektedir. Bunun yanında Hayat Bilgisi dersi öğrencilere çeşitli tutum ve beceriler kazandırmayı hedeflemektedir. Bunlardan bazıları toplumsallık, iletişim, öz güven, sabır gibi değerlerdir. Bu hedefleri öğrencilere kazandırmak için yeni eğitim programları geliştirilmektedir. Bunlara paralel olarak eğitimin amaçlarında ve yöntemlerinde de değişimler olmaktadır. İlköğretimde amaç düşünen, tartışan, yorumlayan, demokratik öğrenciler yetiştirmektir. Bunun için olanak sunulmalı ve ortam hazırlanmalıdır. Burada yöntemin seçimi önem kazanmaktadır (Yalım: 2003, 28). Seçilen yöntemde amaç duyu organlarını harekete geçirmek, elden geldiğince fazla duyu organını aktif hale getirmektir. Bu gerçekleşirse eğitim ve öğretim, başarılı ve kalıcı olur (Kavcar: 1985, 32).

Drama/dramatizasyon yöntemi bütün öğrencilerin katılımlarını sağlayan, fazla araç-gereç gerektirmeyen, sınıf ortamında yapılabilen öğrenci merkezli bir eğitimidir (Karaer: 2007, 25). Bu yöntem öğrencilerin aktif halde eğitim öğretime katılmalarına olanak verir. Dramatizasyon sayesinde çocuklar yaparak-yaşayarak öğrenirler. Bu sayede öğrenmenin içine daha fazla duyu organı katılmış olur ve öğrencilerde akademik başarının artmasını sağlayabilir. Öğrencilerin başarılı olmaları için çocukların sosyal ve duygusal gelişim yönünden yaşının gerektirdiği yetilere sahip olması gerekmektedir. Çeşitli eğitim kurumlarında sosyal becerilere sahip çocukların, bu becerilere yeterince sahip olmayan akranlarına göre daha başarılı oldukları tespit edilmiştir (Işık: 2006, 1). Bu bağlamda bu araştırma, dramatizasyon yönteminin çocukların sosyal-duygusal uyumlarının ve akademik başarılarının gelişimine etkisini belirlemesi bakımından önemlidir.

1.4. Denenceler

Akademik Başarıya Yönelik Denenceler:

- 1- Dramatizasyon yönteminin uygulandığı deney grubu ile klasik yöntemlerin uygulandığı kontrol grubu öğrencilerinin ön test başarı puanları arasında anlamlı bir fark yoktur.

- 2- Hayat Bilgisi dersinin öğretiminde Dramatizasyon yönteminin uygulandığı deney grubunun son test başarı puanları ilk test başarı puanlarına göre anlamlı bir şekilde artar.
- 3- İlköğretim Hayat Bilgisi dersinin klasik yöntemlerle öğretildiği kontrol grubunun son test başarı puanları ilk test başarı puanlarına göre anlamlı bir şekilde artar.
- 4- İlköğretim Hayat Bilgisi dersinin öğretiminde Dramatizasyon yönteminin uygulandığı deney grubu ile klasik yöntemlerin uygulandığı kontrol grubunun son test başarı puanları arasında deney grubu lehine anlamlı bir fark vardır.
- 5- İlköğretim Hayat Bilgisi dersinin öğretiminde Dramatizasyon yönteminin uygulandığı deney grubu ile klasik yöntemlerin uygulandığı kontrol grubunun ön test son test başarı puanları arasındaki fark, deney grubu lehine anlamlıdır.

Sosyal Duygusal Uyuma Yönelik Denenceler:

- 6- Dramatizasyon yönteminin uygulandığı deney grubu ile klasik yöntemlerin uygulandığı kontrol grubu öğrencilerinin Sosyal Duygusal Uyum Ölçeği ön test puanları arasında anlamlı bir fark yoktur.
- 7- Dramatizasyon yönteminin uygulandığı deney grubu öğrencilerinin Sosyal Duygusal Uyum Ölçeği son test puanları ilk test puanlarına göre anlamlı bir şekilde artar.
- 8- Klasik yöntemlerin uygulandığı kontrol grubunun Sosyal Duygusal Uyum Ölçeği ilk test ve son test puanlarının arasında anlamlı bir farklılık yoktur.
- 9- Dramatizasyon yönteminin, klasik yöntemlerin uygulandığı kontrol grubuna göre deney grubu lehine sosyal-duygusal uyuma olumlu yönde etkisi vardır.
- 10- Dramatizasyon yönteminin, klasik yöntemlerin uygulandığı kontrol grubuna göre deney grubu lehine sosyal duygusal uyum alt boyutlarından “Akranlarla İletişim”e olumlu yönde etkisi vardır.
- 11- Dramatizasyon yönteminin, klasik yöntemlerin uygulandığı kontrol grubuna göre deney grubu lehine sosyal duygusal uyum alt boyutlarından “Toplum ile İletişim ve Sorumluluk” a olumlu yönde etkisi vardır.
- 12- Dramatizasyon yönteminin, klasik yöntemlerin uygulandığı kontrol grubuna göre deney grubu lehine sosyal duygusal uyum alt boyutlarından “Sosyal Yaşamın Gereklerine Uygun Davranma” ya olumlu yönde etkisi vardır.
- 13- Dramatizasyon yönteminin, klasik yöntemlerin uygulandığı kontrol grubuna göre deney grubu lehine sosyal duygusal uyum alt boyutlarından “Sosyal Durumlara Uygun Tepki Gösterme ve Mücadele Duygusu” na olumlu yönde etkisi vardır.

1.5. Sınırlılıklar

Bu çalışma;

- 1- 2008/2009 Eğitim Öğretim Yılı Manisa İli Selendi İlçesi Çamlıca İlköğretim Okulu ve Rahmanlar İlköğretim Okulu'nda öğrenim görmekte olan 3. sınıf öğrencileri ile,
- 2- İlköğretim 3. sınıf Hayat Bilgisi dersi 2. temada belirlenen 15 adet kazanımla,
- 3- İlköğretim 3. sınıf Hayat Bilgisi dersi 2. temada belirlenen kazanımların işlenişinde kullanılan dramatizasyon yöntemi ve klasik yöntemlerin kullanılması ile sınırlıdır.

1.6. Sayıtlar

- 1- Deney ve kontrol gruplarını etkileyebilecek olan çevresel etkenlerin her iki grubu da eşit olarak etkilediği,
- 2- Deney ve kontrol grubundaki öğrencilerin başarı testini önemseyerek cevaplandığı,
- 3- Deney ve kontrol grubundaki öğrenciler Sosyal-Duygusal Uyum Ölçeği'ne gerçek düşüncelerini yansıttıkları,
- 4- Deney ve kontrol grubundaki öğrencilerin öğrenmeye ilgilerinin aynı düzeyde olduğu,
- 5- Deney ve kontrol grubunda ders veren öğretmenlerin öğrencilerin akademik başarılarına ve sosyal-duygusal uyumlarına etkisi eşit düzeyde olduğu varsayılmıştır.

1.7. Kavramlar

Sosyal Uyum: Çocuğun başkalarıyla iletişim kurabilme başarısı, dâhil olduğu gruba kendini özgün biçimde tanıtmayı, kendisiyle ve çevresiyle barışık ve uyum içinde olup topluma karşı sorumluluklarını yerine getirmesi.

Duygusal Uyum: Kişinin kendisine, başkalarına ve çevresindeki nesnel dünyaya olan tutumlarıyla ilgili her çeşit duygu ve düşünceyi içerir (Watts:1979, Akt. :Sevgi Özden: 2006).

Dramatizasyon Yöntemi: Daha çok yazılı bir metne dayalı olarak bir sözcüğün, masalın, hikâyenin ya da durumların çocuklar tarafından canlandırılmasıdır.

İKİNCİ BÖLÜM

2. YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın modeli, araştırmanın deseni, veri toplama araçları ile kullanılan istatistiksel teknikler açıklanmıştır.

2.1. Araştırmanın Modeli

Araştırmada deneysel yöntem kullanılarak kontrol gruplu ön test-son test modeli kullanılmıştır. Bu modelde iki grup oluşturulup bunlardan biri deney grubu, diğeri de kontrol grubu olarak kullanılmıştır. Her iki gruba da deney öncesi ve sonrası Başarı Testi ve Sosyal Duygusal Uyum Ölçeği uygulanmıştır. Deney grubunda dramatizasyon yöntemiyle, kontrol grubunda ise klasik yöntemler aracılığıyla aynı konular işlenmiş ve buradan çıkan ölçme sonuçları değerlendirilmiştir. Kontrol gruplu deney modeli Tablo 1’de gösterilmiştir.

Tablo 1: Kontrol gruplu deney modeli

GRUPLAR	ÖN TEST	YÖNTEM	SON TEST
G1	O1.1	X	O1.2
G2	O2.1		O2.2

G1: Deney Grubu (Dramatizasyon öğretim yönteminin uygulandığı grup)

G2: Kontrol Grubu (Klasik öğretim yöntemlerinin uygulandığı grup)

O1.1 / O2.1: Deney öncesi Başarı Testi ve Sosyal Duygusal Uyum Ölçeği (Ön test)

X: Bağımsız Değişken (Dramatizasyon Yöntemi)

O1.2 / O2.2: Deney sonrası Başarı Testi ve Sosyal Duygusal Uyum Ölçeği (Son test)

2.2. Denekler

Çalışma, Manisa İli Selendi İlçesi Çamlıca İlköğretim Okulu ve Rahmanlar İlköğretim Okulu’nda yapılmıştır. Deney grubu olarak Çamlıca İlköğretim Okulu, kontrol grubu olarak Rahmanlar İlköğretim Okulu belirlenmiştir. Deney ve kontrol grubundaki öğrenci sayıları tablo 2’de verilmiştir.

Tablo 2: Çalışma grupları ve sayıları

Okullar	Öğrenci Sayısı
Çamlıca İlköğretim Okulu (DENEY)	25
Rahmanlar İlköğretim Okulu (KONTROL)	25

2.3. Verilerin Toplanması

Bu araştırma için gerekli olan veriler, “İlköğretim 3. Sınıf Hayat Bilgisi dersi 2. temada belirlenen 15 adet kazanımı kapsayan 25 adet çoktan seçmeli sorulardan oluşan Başarı Testi, Sosyal Duygusal Uyum Ölçeği ve Kişisel Bilgi Formu”ndan toplanmıştır.

2.3.1. Başarı Testi

Öğrencilerin Hayat Bilgisi dersi 2. temada (tema B) bulunan bazı kazanımlara ilişkin başarılarını ölçmek amacıyla test hazırlanırken aşağıdaki işlemler gerçekleştirilmiştir.

- 1- Öncelikle 3. Sınıf Hayat Bilgisi dersi 2. temada yer alan kazanımlardan 15 tanesi belirlenmiştir.
- 2- Hayat Bilgisi Öğretmen Kılavuz Kitabı ve piyasada bulunan soru bankalarından yararlanılarak çoktan seçmeli sorular hazırlanmıştır.
- 3- Hazırlanan çoktan seçmeli sorular dört sınıf öğretmeni tarafından incelenerek sorularda gerekli düzeltmeler yapılmıştır.
- 4- Hazırlanan bu sorular deney ve kontrol gruplarının yer almadığı 69 üçüncü sınıf öğrencisine uygulanmıştır. Madde analizi yapılarak testte yer alan maddelerin güçlük dereceleri incelenerek bazı maddelerin çeldiricileri değiştirilmiş, bazı maddeler yeniden düzenlenerek 25 soruluk yeni bir test hazırlanmıştır. Hazırlanan bu test “Ek 1” de verilmiştir.
- 5- Hazırlanan bu test deney ve kontrol gruplarının yer almadığı 30 üçüncü sınıf ve 33 dördüncü sınıf öğrencilerine uygulanarak testin güvenilirliği belirlenmiştir.

Başarı testi üçüncü ve dördüncü sınıflara uygulandıktan sonra aritmetik ortalamaları, standart sapmaları ve varyansları hesaplanmıştır. Testin istatistiksel değerleri tablo 3’te verilmiştir.

Tablo 3: Başarı testi güvenilirlik tablosu

Uygulanan sınıf	Öğrenci Sayısı	KR20 güvenilirlik	Standart sapma	Varyans	X
3. Sınıf	30	0,86	5,68	32,28	15,00
4. sınıf	33	0,80	4,93	24,37	14,42

Bu bağlamda üçüncü sınıflarda testin aritmetik ortalaması 15,00 dördüncü sınıflarda 14,42 olarak hesaplanmıştır. Standart sapma üçüncü sınıflarda 5,68 dördüncü sınıflarda 4,93 olarak belirlenmiştir.

Testin güvenilirliği için KR-20 (Kuder Richardson-20) güvenilirlik testi yapılmıştır. Güvenilirlik üçüncü sınıflarda 0,86 dördüncü sınıflarda 0,80 olarak hesaplanmıştır. Bu bulgu testin güvenilir olduğunu ortaya koymaktadır.

2.3.2. Sosyal Duygusal Uyum Ölçeği

Öğrencilerin Sosyal duygusal uyumlarını ölçmek amacıyla geliştirilen ölçek hazırlanırken aşağıdaki işlemler gerçekleştirilmiştir.

- 1- Ölçek, Marmara Üniversitesi'nin hazırlamış olduğu Sosyal Duygusal Uyum Ölçeği (MASDU) temel alınarak geliştirilmiştir.
- 2- Gözlem formu olarak hazırlanan (öğretmenlerin, öğrencilerini gözlemleyerek doldurduğu) ve 36 maddeden oluşan bu ölçek, öğrencilerin kendilerinin uygulayabileceği şekle dönüştürülerek 32 maddeye indirilmiştir.
- 3- Belirlenen bu 32 maddeyi üçüncü sınıf düzeyine indirmek için ölçekte geçen kavramlar incelenmiştir. Bunun için bir öğretim üyesi, beş sınıf öğretmeni ve bir Türkçe öğretmeni formu incelemiş ve üçüncü sınıf için anlaşılması güç ifadeler sadeleştirilmiştir.
- 4- 32 maddeden oluşan yeni ölçek deney ve kontrol gruplarının yer almadığı 202 üçüncü sınıf öğrencisine uygulanmıştır. Uygulama okulları seçilirken asıl çalışmanın yapılacağı okulların kültürel ve sosyal yapısına benzer okullar seçilmiştir. Asıl çalışmanın yapılacağı okullar köy okulları ve taşıma merkezli okullar olduğu için ölçeğin uygulandığı okullarında taşıma merkezli olmasına özen gösterilmiştir.

Sosyal duygusal uyum ölçeğinin geçerlilik ve güvenilirlik çalışmaları SPSS 15 Paket Programıyla çözümlenmiştir. Sosyal Duygusal Uyum Ölçeği "Açımlayıcı Faktör Analizi (AFA)" ile incelenmiştir. Ölçekten yük değerleri düşük olan maddeler çıkartılarak geri kalan maddelerle tekrar faktör analizi yapılmıştır. AFA analizi sonuçları, anlamlı olan ve isimlendirilebilen dört faktörlü bir yapının varlığını göstermiştir.

Oluşan bu yeni ölçek maddelerinin 17'ye indirilmesinin diğer bir nedeni de 32 maddeden oluşan eski ölçeğin 3. sınıf öğrencileri için çok uzun olması ve dikkatlerinin

dağılmasına neden olmasıdır. Hazırlanan ölçek “EK 3” te verilmiştir. Sosyal Duygusal Uyum Ölçeği’nin faktör ve madde analiz sonuçları tablo 4’te verilmiştir.

Tablo 4: Sosyal Duygusal Uyum Ölçeği faktör ve madde analiz sonuçları

Faktör İsimleri	Maddeler	Faktör Yük Değerleri	Madde Toplam Korelasyon	Faktörün Açıkladığı Varyans
AKRANLARLA İLETİŞİM	Duygularımı (kızgınlıkları, mutlulukları, üzüntüleri) konuşarak anlatabilirim.	,653	,379	% 14,33
	Gerektiğinde çevremdeki insanlardan yardım alırım.	,630	,542	
	Karşılaştığım sorunları saldırganlığa (kavgaya) başvurmadan çözerim.	,617	,375	
	Arkadaşlarım ile kolay iletişim kurarım.	,612	,393	
	Duygusal olarak sorun yaşayan (üzüntülü) arkadaşlarımı teselli etmeye çalışırım	,490	,477	
TOPLUM İLE İLETİŞİM ve SORUMLULUK	Grup oyunlarında kurallara uyarım.	,716	,424	% 12,50
	Gerektiğinde çevremdeki insanlara yardım ederim	,673	,512	
	Teşekkür ederim, günaydın, iyi günler, vb. nezaket ifadelerini günlük yaşamımda kullanırım.	,558	,417	
	Yapmam gereken işleri zamanında yaparım.	,544	,445	
SOSYAL YAŞAMIN GEREKLERİNE UYGUN DAVRANMA	Her şeyin en iyisini istemem. Bazen elimdekilerle idare ederim.	,719	,355	% 12,20
	Bakımlı (tertipli, düzenli) olmaya özen gösteririm.	,673	,426	
	Sorumluluklarımı yerine getiririm.	,498	,485	
	Sınıfımdaki eşyaları özenerek kullanırım.	,492	,459	
SOSYAL DURUMLARA UYGUN TEPKİ GÖSTERME ve MÜCADELE DUYGUSU	İsteğimin gerçekleşmesi için çaba gösteririm.	,654	,437	% 11,16
	Oyunlarda yenildiğim zaman bunu kabul ederim.	,637	,314	
	Başaramadığım zaman çalışma isteğimi kolay kaybetmem.	,560	,503	
	Arkadaşlarımla beraber çalışmaktan hoşlanırım.	,546	,396	
Açıklanan Toplam Varyans: % 50,20				

Oluşan faktörler toplam varyansın % 50,20'sini açıklamaktadır. “Akranlarla İletişim” olarak isimlendirilen birinci faktör varyansın % 14,33'ünü; “Toplumla İletişim ve Sorumluluk” olarak isimlendirilen ikinci faktör varyansın % 12,50'sini; “Sosyal yaşamın gereklerine uygun davranma” olarak isimlendirilen üçüncü faktör varyansın % 12,20'sini; “Sosyal Duyumlara Uygun Tepki Gösterme ve Mücadele duygusu” olarak isimlendirilen dördüncü faktör varyansın % 11,16'sını açıklamaktadır. Faktörlerin yük değerlerinin ,49 ve üstünde olduğu görülmektedir. Madde toplam korelasyonları ise ,314 ile ,542 arasında değişmektedir.

Yapılan güvenilirlik analizi sonucunda ölçeğin Cronbach's Alpha güvenilirliği, 83 çıkmıştır. Bu da ölçeğin tümüne ait güvenilirliğin yüksek olduğunu göstermektedir.

2.3.3. Kişisel Bilgi Formu

Bu bilgi formları hazırlanırken ilgili araştırmalar incelenmiş ayrıca iki öğretim üyesi görüşleri alınarak kişisel bilgi formu oluşturulmuştur (“Ek 2” de gösterilmiştir). Bu bilgi formlarında ailede oturan kişi sayısı, anne ve baba eğitim durumları, anne ve babanın yaptığı meslekler gibi bilgiler yer almıştır.

2.4. Çalışma Grubu

Araştırmanın Çalışma grubunu Manisa İli Selendi İlçesi Çamlıca İlköğretim Okulu ve Rahmanlar İlköğretim Okulu'nda öğrenim görmekte olan ve taşınmalı eğitim yapan 50 üçüncü sınıf öğrencisi oluşturmaktadır. Bu öğrencilerin 25' i deney diğer 25 öğrenci kontrol grubunu oluşturmaktadır. Öğrencilere çalışma hakkında herhangi bilgi aktarılmamış, eğitim öğretim faaliyetlerinin normal seyrinde devam etmesi sağlanmıştır. Çalışma grubunun kız erkek dağılımı tablo 5'te gösterilmiştir.

Tablo 5: Araştırmaya katılan grubun kız erkek dağılım tablosu

Öğrenciler	Öğrenci sayısı	Öğrenci yüzdesi
Kız öğrenciler	27	%54
Erkek öğrenciler	23	%46

Deney ve kontrol gruplarının özelliklerinin belirlenmesi aşamasında öğrencilerin doldurduğu Kişisel Bilgi Formlarından ve ön-test uygulaması (Başarı Testi) sonucu aldıkları puanlardan yararlanılmıştır.

Ayrıca;

- Deney ve kontrol gruplarının bulunduğu her iki okulunda köyde bulunması,
- Deney ve kontrol gruplarının bulunduğu okullarda taşınmalı eğitimin yapılması,
- Deney ve kontrol gruplarının bulunan öğrencilerin tamamının köyde ikamet etmesi bakımından gruplar birbiriyle aynı özellikler taşımaktadır. Araştırmaya katılan öğrencilerin cinsiyete göre dağılımı tablo 6’da verilmiştir.

Tablo 6: Araştırmaya katılan öğrencilerin cinsiyete göre dağılımı

GRUP	Kız öğrenci sayısı	Kız öğrenci yüzdesi	Erkek öğrenci sayısı	Erkek öğrenci yüzdesi	Toplam öğrenci sayısı
Deney grubu	14	% 56	11	% 44	25
Kontrol grubu	13	% 52	12	% 48	25

Tablo 6’da görüldüğü üzere araştırmaya katılan öğrencilerin kız ve erkek dağılımları birbirine yakındır. Deney grubunun %56’sını kızlar oluştururken kontrol grubunun %52’sini oluşturmaktadır. Deney grubunun %44’ü kontrol grubunun %48’i erkek öğrencilerden oluşmaktadır. Her iki grupta da kız öğrencilerin erkek öğrencilerden fazla olduğunu görmekteyiz.

2.4.1. Kişisel Bilgi Formları

Bu çalışmada kullanılan kişisel bilgiler, çalışma gruplarındaki öğrencilerin evde oturan kişi sayısı, anne-baba öğrenim durumu ve mesleği ile ilgili değişkenler hakkında bilgi vermektedir. Bu bilgiler deney ve kontrol gruplarındaki öğrencilerin sosyal duygusal uyum ve akademik başarıları üzerinde etkili olabilir. Kişisel bilgilere ilişkin sayısal verileri içeren çizelgeler aşağıda verilmiştir.

Deney ve kontrol gruplarında yer alan öğrencilerin evde oturan kişi sayısına göre dağılımı tablo 7’de verilmiştir.

Tablo 7: Deney ve kontrol gruplarında yer alan öğrencilerin evde oturan kişi sayısına göre dağılımı

Evde oturan kişi sayısı	3-4 kişi		5-6 kişi		7-8 kişi		9 ve üstü	
	f	%	f	%	f	%	f	%
Deney Grubu	7	% 28	13	% 52	3	% 12	2	% 8
Kontrol Grubu	8	% 32	12	% 48	4	% 16	1	% 4
Toplam	15	%30	25	% 50	7	% 14	3	% 6

Tablo 7 incelendiğinde deney ve kontrol gruplarında yer alan öğrencilerin evde oturan kişi sayısı bakımından birbirine yakın değerlere sahip olduğu görülmektedir. Çalışmaya katılan öğrencilerin yarısının aileleri 5-6 kişiden oluştuğunu görmekteyiz. Diğer sayılarda da oranların birbirine yakın değerler aldığı görülmektedir. Deney ve Kontrol gruplarında yer alan öğrencilerin baba mesleğine göre dağılımları tablo 8’de görülmektedir.

Tablo 8: Deney ve Kontrol gruplarında yer alan öğrencilerin baba mesleğine göre dağılımları

		Çiftçi	İşçi	Diğer
Deney	frekans	23	0	2
	yüzde	%92	0	%8
Kontrol	frekans	18	5	2
	yüzde	%72	%20	%8

Tablo 8 incelendiğinde araştırmaya katılan öğrencilerin babalarının büyük bir kısmı çiftçilikle uğraştığı görülmektedir. Bunun yanında kontrol grubundaki öğrencilerin %20’si işçi olarak kayıt altına alınmıştır. Deney ve Kontrol gruplarında yer alan öğrencilerin anne mesleğine göre dağılımları tablo 9’da görülmektedir.

Tablo 9: Deney ve kontrol grubunda yer alan öğrencilerin anne mesleğine göre dağılımları

Gruplar		Ev Hanımı	Diğer
Deney	frekans	25	0
	yüzde	%100	0
Kontrol	frekans	23	2
	yüzde	% 92	% 8

Tablo 9 incelendiğinde araştırmaya katılan öğrencilerin annelerinin büyük bir kısmının ev hanımı olduğu görülmektedir. Kontrol grubunda ise %8'i başka mesleklerle uğraşmaktadır. Deney ve Kontrol gruplarında yer alan öğrencilerin baba öğrenim durumlarına göre dağılımları tablo 10'da verilmiştir.

Tablo 10: Deney ve Kontrol gruplarında yer alan öğrencilerin baba öğrenim durumlarına göre dağılımları

Gruplar		Okur yazar değil	Okur yazar	İlkokul	Ortaokul	Lise	Üniversite
Deney grubu	frekans	0	1	18	3	1	2
	yüzde	% 0	% 4	% 72	% 12	% 4	% 8
Kontrol Grubu	frekans	1	1	23	–	–	–
	yüzde	%4	% 4	%92	%0	%0	%0

Deney ve kontrol gruplarında yer alan öğrencilerin baba öğrenim durumlarına bakıldığında çoğunun ilkokul mezunu olduğu görülmektedir. Her iki grupta da birer kişinin sadece okuryazar olduğu, deney grubunda iki kişinin üniversite mezunu olduğu görülmektedir. Deney ve Kontrol gruplarında yer alan öğrencilerin anne öğrenim durumlarına göre dağılımları tablo 11'de görülmektedir.

Tablo 11: Deney ve Kontrol gruplarında yer alan öğrencilerin anne öğrenim durumlarına göre dağılımları

Gruplar		Okur yazar değil	Okur yazar	İlkokul	Ortaokul	Lise	Üniversite
Deney grubu	frekans	1	1	23	–	–	–
	yüzde	% 4	% 4	% 92	% 0	% 0	% 0
Kontrol Grubu	frekans	6	1	18	–	–	–
	yüzde	%24	%4	%70	%0	%0	%0

Deney ve kontrol gruplarında yer alan öğrencilerin anne öğrenim durumları için tablo 11'e bakıldığında çoğunun ilkokul mezunu olduğu görülmektedir. Kontrol grubunda yer alan öğrenci annelerinin % 24'ü okur yazar değildir.

2.4.2. Başarı Testi Ön Test uygulaması

Deney ve Kontrol gruplarında yer alan öğrencilerin başarı testi ön-test uygulaması istatistiksel sonuçları tablo 12'de verilmiştir.

Tablo 12: Deney ve Kontrol gruplarında yer alan öğrencilerin başarı testi ön test uygulaması istatistiksel sonuçları

		N	X	Standart sapma	Kr 20 güvenirlilik
Akademik başarı	deney	25	14,4400	4,09349	0,70
	kontrol	25	14,4400	4,43546	0,73

Tablo 12 incelendiğinde deney ve kontrol gruplarında yer alan öğrencilerin ön test uygulamasından elde edilen puanlar arasında bir farklılık olmadığı görülmüştür. Deney ve kontrol grubunun ortalaması 14,44'tür. Kontrol grubunun standart sapması 4,43 deney grubunun ise 4,09 olduğu grupların akademik anlamda seviyelerinin birbirine çok yakın olduğu tespit edilmiştir.

Araştırmaya başlamadan önce deney ve kontrol gruplarının ön bilgi bakımından birbirine yakın olup olmadığını anlamak için 't testi' yapılmıştır. Deney ve kontrol gruplarının başarı testi ön test uygulamasının t testi analizi tablo 13'te verilmiştir:

Tablo 13: Deney ve kontrol gruplarının başarı testi ön test uygulamasının t testi analiz tablosu

Gruplar	N	Ortalama	SS	Serbestlik derecesi	t	Anlamlılık düzeyi (p)
Deney grubu	25	14,44	4,09	48	000	1,000
Kontrol Grubu	25	14,44	4,43			

Tablo 13 incelendiğinde anlamlılık düzeyi 1,000 olduğu görülmektedir. Bu değer 0,05'ten büyük olduğu için gruplar arasında anlamlı bir farkın olmadığı söylenebilir.

2.5. Uygulama

Veri toplama araçlarının (Ek-1, Ek-3) geçerlik ve güvenilirlik çalışmaları tamamlandıktan sonra dramatizasyon yönteminin uygulanması sırasında kullanılacak ders planları hazırlandı. Deney ve kontrol grubuna ön test olarak Başarı Testi ve Sosyal Duygusal Uyum Ölçeği uygulandı. Deney grubundaki çocuklara 12 hafta süresince belirli aralıklarla belirlenen kazanımlar doğrultusunda dramatizasyon yöntemi ile dersler işlenmiştir. Deney grubundaki öğrencilerle yapılan dramatizasyon uygulama tarihleri tablo 14'te verilmiştir.

Tablo 14: Deney grubuna dramatizasyon yönteminin uygulandığı tarihler

KAZANIMLAR	UYGULAMA TARİHİ
Ön test uygulama	15 Aralık 2008
1. Kazanım	16 Aralık 2008
2. Kazanım	19 Aralık 2008
4. Kazanım	23 Aralık 2008
9. Kazanım	30 Aralık 2008
12. Kazanım	5 Ocak 2009
14. Kazanım	8 Ocak 2009
17. Kazanım	13 Ocak 2009
18. Kazanım	15 Ocak 2009
23. Kazanım	21 Ocak 2009
24. Kazanım	9 Şubat 2009
27. Kazanım	12 Şubat 2009
31. Kazanım	18 Şubat 2009
34. Kazanım	24 Şubat 2009
38. Kazanım	9 Mart 2009
39. Kazanım	17 Mart 2009
43. Kazanım	24 Mart 2009
Son test uygulama	26 Mart 2009

Tablo 14’te belirtilen tarihlerde deney grubuna “Dramatizasyon Yöntemi” uygulanmıştır. Hayat Bilgisi dersi 2. temada 46 adet kazanım yer almaktadır. Araştırmacı tarafından bu kazanımlardan 15 tanesi belirlenerek bu kazanımlarla ilgili dramatizasyon planları hazırlanmıştır. Bu planlar “Ek-4” te verilmiştir. Dramatizasyon planları hazırlanırken piyasada bulunan ilgili kaynaklardan [Üstündağ (2002), MEB (2004), Önder (2002)] ve 3. sınıf Hayat Bilgisi Öğretmen Kılavuz Kitabı’ndan yararlanılmıştır. Kazanımlar belirlenirken bütün temaya homojen dağılım göstermesine özen gösterilmiştir. Ayrıca kazanımların belirli aralıklarla seçilmesi ve 12 haftaya yayılmasının temel nedeni öğrencilerin sosyal duygusal uyumlarındaki farkı ölçmek için geniş bir zamana ihtiyaç olmasıdır. Aşağıda uygulama için seçilen kazanımlar verilmiştir.

[**B:** B teması (2. tema), **3:** üçüncü sınıf, **1:** birinci kazanım]

- B.3.1.** Barınmanın insanın temel ihtiyaçlarından biri olduğunu kavrar ve bu ihtiyacın karşılanmasının önemini belirtir.
- B.3.2.** Canlıları sınıflandırarak, evinde bitki yetiştirmeye veya hayvan beslemeye istekli olur ve onların ihtiyaçlarını karşılamak için sorumluluk alır
- B.3.4.** Adres bilgilerine sahip olmanın önemini belirtir.
- B.3.9.** Farklılıkların doğal olduğunu kabul eder ve farklı özelliklere sahip kişilere hoşgörüyle yaklaşır.
- B.3.12.** Hayatımızı kolaylaştırmak için çalışanları tanır ve yaptıkları işleri açıklar.
- B.3.14.** Ailesi ve yakın çevresiyle iletişim kurarken, sözel olmayan iletişim öğelerinin de kullanıldığını fark eder.
- B.3.17.** Farklı sosyal ve ekonomik gruplara mensup kişilerin bakış açılarının farklı olabileceğini kabul ederek bu kişilere ön yargısız davranır
- B.3.18.** Aile içinde ortaya çıkabilecek anlaşmazlıkları çözmek için, sorun çözme becerisini kullanır.
- B.3.23.** Yemek, uyku, ders çalışma ve oyun saatlerine uymanın kişisel başarı ve başarısızlıkla ilişkisini araştırır
- B.3.24.** Kendi parasını uygun biçimde, önceliklerini belirleyerek harcar.
- B.3.27.** Çocuklara yönelik reklâmların işlevlerini; reklâmlar, ihtiyaçlar ve imkânlar arasındaki ilişkiyi sorgular

- B.3.31.** Ailesi ve yakın çevresiyle olan ilişkilerinde olumlu tepkiler yaratan ve görgü kurallarına uyan davranışlar gösterir
- B.3.34.** Kaybetme veya başarısız olma olasılığını göze alarak, yenilikleri deneme cesareti gösterir ve bundan zevk alır.
- B.3.38.** Kişisel eşyalarını ve başkalarının eşyalarını özenli kullanmadığında ortaya çıkan sorunları çözer.
- B.3.39.** Evde meydana gelebilecek tehlikeli ya da acil durumlarda ne yapması gerektiğini uygulayarak gösterir

Yukarıdaki kazanımlar, 3. Sınıf Hayat Bilgisi Ünitelendirilmiş Yıllık Plan dikkate alınarak Dramatizasyon planı uygulama tarihleri belirlenmiştir. Bu tarihler deney grubu sınıfına asılarak öğrencilerin ilgili hazırlıkları yapması amaçlanmıştır. Gerekli araç ve gereçlerin bir gün önceden sınıfa getirilmesi sağlanmıştır. Oyuna motive olmaları için bazı çalışmaların araç ve gereçlerini öğrenciler kendileri yapmışlardır (Ek-5 Fotoğraf 1’de görülen vahşi hayvan maskelerini öğrenciler kendileri yapmışlardır). Planlanan tarihlerde araştırmacı tarafından hazırlanan planlar uygulama tarihlerinde ikişer ders saati olarak uygulanmıştır. İlk 20 dakika planda belirtilen ısınma tekniklerine yer verilerek öğrencilerin oyuna ısınmaları ve uygulamaya istekli hale gelmeleri sağlanmıştır. Daha sonra planın uygulama kısmına geçilerek çeşitli oyunlar dramatize edilmiştir. Bazı çalışmalarda aynı oyun iki veya üç grup tarafından oynanmıştır (Paralel çalışma). Çalışmalarda öğretmen “Kenardan Yönlendirme” tekniğini kullanarak öğrencilere rehberlik etmiştir. Öğrenciler bazı çalışmalarda doğaçlama tekniğini de kullanılmıştır. Son 20 dakika değerlendirmeye ayrılmıştır. Değerlendirme bölümünde oyunu ve kazanımı kapsayan sorular öğrencilere yöneltilmiştir. Ayrıca resim yapma tekniğinden yararlanarak değerlendirme bölümünde öğrencilere oyunla ilgili resimler yaptırılmıştır.

Kontrol grubunda ise öğretim yöntemi olarak klasik yöntemler uygulanmıştır (Anlatım, Soru-cevap, Tartışma, Problem Çözme). Öncelikle Hayat Bilgisi ders kitabında ilgili alanlar okunmuş ve kitapta verilen görseller üzerinde tartışmalar yapılmıştır. Daha sonra öğrenci çalışma kitaplarındaki konu ile ilgili etkinlikler yapılmıştır.

Uygulama çalışmaları sonunda deney ve kontrol grubundaki öğrencilere Başarı Testi ve Sosyal Duygusal Uyum Ölçeği son test olarak uygulanmıştır. Araştırmanın deney deseni tablo 15’te gösterilmiştir.

Tablo 15: Araştırmanın deney deseni

Gruplar	Ön Test uygulaması	Denel İşlemeler	Son Test Uygulaması
Deney grubu	* Başarı Testi * Sosyal Duygusal Uyum Ölçeği	Dramatizasyon Yöntemi	* Başarı Testi * Sosyal duygusal Uyum Ölçeği
Kontrol Grubu	* Başarı Testi * Sosyal Duygusal Uyum Ölçeği	Klasik Yöntemler	* Başarı Testi * Sosyal duygusal Uyum Ölçeği

2.6. Verilerin Çözümlemesi

Araştırma ön-test, son-test kontrol gruplu karışık (split-plot) desenin kullanıldığı deneysel bir çalışmadır. Çalışmada, grupların denkleştirilmesi aşamasında grupların ön test puanları bakımından eşit olup olmadığını test etmek için ilişkisiz grup t testi kullanılmıştır. Çalışmada grupların akademik başarı ön test ve son test uygulamalarından aldıkları puanların analizi için iki yönlü ANOVA (repeated measures) analizi yapılmıştır.

Başarı testi, ön test son testten elde edilen puanlar: a) Gruplara (deney-kontrol), b) Ölçümlere (ön-son test), c) Grup ve ölçümün ortak etkisine göre incelenmiştir. Varyans analizi sonucunda anlamlı farkın belirlendiği durumlarda farkın kaynağını test edebilmek için “Tukey” testi kullanılmıştır. Analizlere ilişkin hesaplamalar “SPSS 15” programıyla yapılmıştır. Tukey testi için “q” kritik değerleri elde hesaplanmıştır. Araştırmada, bulguların istatistiksel analizleri ,05 anlamlılık düzeyi esas alınarak gerçekleştirilmiştir.

Sosyal Duygusal Uyum Ölçeği toplam puanları ve alt boyutlarından elde edilen puanlarla ilgili olarak aşağıdaki analizler yapılmıştır:

- Deney grubu ve kontrol grubunda yer alan deneklerin ön test-son test puanları arasındaki fark puanları hesaplanmıştır.
- Deney grubu ve kontrol grubu, fark puanları esas alınarak ilişkisiz grup t-testi analizleri ile karşılaştırılmıştır.
- Deney ve kontrol gruplarının kendi içlerinde ön test- son test puanlarını karşılaştırırken eşleştirilmiş örneklem t testi kullanılmıştır.
- Analizlere ilişkin hesaplamalar “SPSS 15” programıyla yapılmıştır.
- Analiz sonuçlarında ,05 anlamlılık düzeyi kritik değer olarak kabul edilmiştir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3. İLGİLİ LİTERATÜR

3.1. Hayat Bilgisi

İlköğretim 1, 2 ve 3. sınıfta okutulan Hayat Bilgisi dersi Sosyal Bilgiler ve Fen ve Teknoloji derslerinin temelini oluşturmaktadır. Bunun yanında çocuklara temel becerileri ve kişisel nitelikleri kazandırmayı da amaçlamaktadır. Hayat Bilgisi dersi tanımlanacak olursa: İlköğretimin ilk üç sınıfından okutulan, çocukların iyi bir insan ve iyi bir yurttaş olarak yetişmesinde ve bu konularda gerekli olan temel bilgi, beceri, değer duygusu ve davranışların kazandırılmasını sağlayan derstir (Erdoğan: 2007, 7). Bir başka tanımda Hayat Bilgisi, doğal ve toplumsal gerçekle kanıtlamaya dayalı bir bağ kurma süreci ve bu sürecin sonunda elde edilen dirik bilgiler olarak da ifade edilmektedir (Narin: 2007, 23).

Hayat Bilgisi dersi; bilgi temelini sosyal bilimlerle doğa bilimlerinden alan, çocuk gelişimine uygun bir şekilde oluşturulmuş, olabildiğince yaşama dönük ve somut bir şekilde işlenerek öğrencilerin daha etkin bireyler ve vatandaşlar olarak yaşam sürmelerine zemin hazırlayan ve aynı zamanda ikinci devre derslerine temel oluşturan bir öğretim programı olarak tanımlanabilir (Öztürk: 2006, 3).

Hayat Bilgisi dersi ile öğrencilere doğal ve toplumsal yaşama dair temel bilgilerin aktarılmasının yanı sıra, onların bu bilgileri günlük yaşantılarında kullanabilmeleri, yeni durumlara uyum sağlayabilmeleri, için gerekli düşünsel beceriler kazandırılmaktadır (Çakır: 2007, 37). İlköğretimin bu döneminde çocuklar yaşamı bir bütün olarak algırlar. Onlar için tek tek olgular ve olaylar yoktur. İçinde yaşadıkları ortamdaki olgu ve olayları bir bütün içinde görürler. Bu nedenden dolayı, bu dönemde Türk Eğitim Sistemi'nde dersler sosyal ve fen olarak ayrılmamış, hem bunların, hem de sanat, çağdaş düşünce ve değerlerin bir bileşkesi olan Hayat Bilgisi dersi düzenlenip işe koşulmuştur (Sönmez: 1996, 2).

3.1.1. İlköğretim Programında Hayat Bilgisi Dersi

Toplumda uygarca yaşamının temeli eğitimidir. Dünyada meydana gelen hızlı değişimler eğitimin de çağa uygun olarak değişmesini gerektirmektedir. Buna bağlı olarak eğitim programlarının da içerik bakımından nitelikli bir şekilde kendini yenilemesi gerekmektedir (Ocak ve Beydoğan: 2005, 110). Bu bağlamda ülkemizde yeni bir program düzenlenmiştir. 2004/2005 Eğitim Öğretim Yılı'nda 9 ilde belirlenen 120 pilot okulda uygulanmış ve gerekli görülen değişiklikler yapılarak 2005/2006 yılında ülke genelinde

uygulanmaya başlanmıştır. Belirtilen yılda uygulanmaya başlayan program yapılandırmacı yaklaşım temel alınarak hazırlanmıştır. Dolayısıyla öğrenci merkezli bir anlayış hâkimdir. Hayat Bilgisi dersleri bu yaklaşımla “Öğreten varsa, öğrenen yoktur” ilkesine göre düzenlenmeye çalışılmıştır. Öğretmenlerin bilgileri öğrencilere aktarma yerine onlara rehber olmaları öngörülmüştür. Bütün bunlar göz önüne alınarak programın vizyonu aşağıdaki gibi düzenlenmiştir.

- Öğrenmekten keyif alan,
- Kendisiyle, toplumsal çevresiyle ve doğa ile barışık,
- Kendini, milletini, vatanını ve doğayı tanıyan, koruyan ve geliştiren,
- Gündelik yaşamda gereksinim duyulan temel bilgilere, yaşam becerilerine ve çağın gerektirdiği donanıma sahip,
- Değişikliklere dinamik bir biçimde uyum sağlayabilecek kadar esnek,
- Mutlu bireyler yetiştirmek. (MEB: 2005, 10)

3.1.2. Hayat Bilgisi Dersinin İçeriği

Hayat Bilgisi Dersi Programı’nda öğrenme alanları birey, toplum ve doğa olarak üç alanda ele alınmıştır. Bu öğrenme alanlarını kapsayan üç tema belirlenmiştir. Bu temalar, “Okul Heyecanım”, “Benim Eşsiz Yuvam” ve “Dün, Bugün, Yarın” olarak isimlendirilmiştir. Bu üç tema İlköğretim 1, 2 ve 3. sınıflarda aynıdır. Programda her tema için ayrı ayrı kazanımlar belirlenmiştir. Kazanımlar, çocukların doğrudan gözlenebilir davranışları yanı sıra, bilgi, beceri, tutum ve değer içeren ifadelerdir (MEB:2005,13).

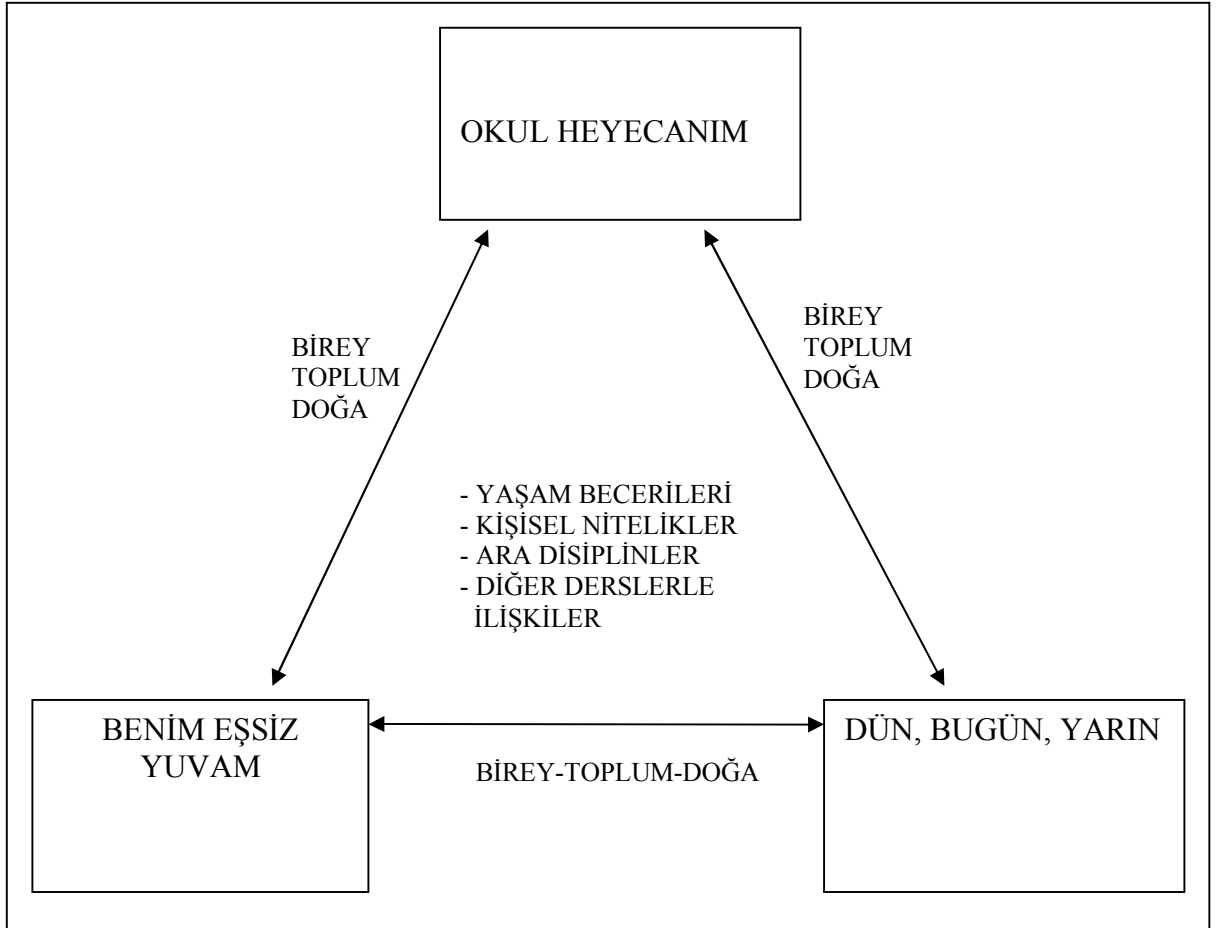
Kazanımlar, temel yaşam becerileri, olumlu kişisel nitelikler, Sosyal Bilgiler ve Fen ve Teknoloji derslerine temel oluşturabilecek bilgileri içermektedir. İlköğretim Hayat Bilgisi Programı’nda öğrencilere kazandırılması gereken beceriler;

1. Eleştirel düşünme
2. Yaratıcı düşünme
3. Araştırma
4. İletişim
5. Problem çözme
6. Bilgi teknolojilerini kullanma
7. Girişimcilik
8. Türkçeyi doğru, etkili ve güzel kullanma

9. Karar verme
10. Kaynakları etkili kullanma
11. Güvenlik ve korunmayı sağlama
12. Öz yönetim
13. Bilimin temel kavramlarını tanıma
14. Temalarla ilgili temel kavramları tanıma

şeklinde sıralanmıştır. Bu becerileri barındıran kazanımlar temalara ve sınıflara göre dağıtılmıştır. Ayrıca Atatürkçülük ile ilgili konular belirlenen kazanımlarla eşleştirilmiş ve temalara dağıtılmıştır. Hayat Bilgisi program çatısı tablo 16'da gösterilmiştir.

Tablo 16: Hayat Bilgisi program çatısı (MEB: 2005, 12)



Programda öğrencilere kazandırılmak istenen kişisel nitelikler şunlardır: Öz güven, özsaygı, toplumsallık, sabır, hoşgörü, sevgi, saygı, barış, yardımseverlik, doğruluk, dürüstlük, adalet, yeniliğe açıklık, vatanseverlik, kültürel değerleri koruma ve geliştirme.

Sosyal Bilgiler ile Fen ve Teknoloji derslerinin temelini oluşturan Hayat Bilgisi öğrenciler için büyük önem arz etmektedir. İyi bir şekilde öğretilmeyen Hayat Bilgisi dersi ileriki sınıflarda öğrenciler için büyük sıkıntılar oluşturabilir. Bu sıkıntılar Sosyal Bilgiler ile Fen ve Teknoloji derslerinde kavram eksikliği, kavram kargaşası ve kavram yanılgıları olarak ortaya çıkabilir.

Hayat Bilgisi dersinin temel amaçlarından biri de öğrencilere ileriki hayatlarında lazım olabilecek kavramları kazandırmaktır. Bu amaçla Hayat Bilgisi Dersi Programında temalara ve sınıflara göre kavram analizi yaparak öğrenciler için gerekli kavramlar belirlenmiştir. Bu kavramlar tablo 17-18-19'da gösterilmiştir.

Tablo 17: Okul Heyecanım Temasında Yer Alan Kavramlar (MEB: 2005,97)

OKUL HEYECANIM			
1. SINIF		2. SINIF	
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Fiziksel özellik ▪ Plan ▪ Arkadaş ▪ Oyun ▪ Ders araç ve gereci ▪ Kişisel bakım ▪ Okul ▪ Sınıf ▪ Kural ▪ Türk Bayrağı ▪ İstiklal Marşı ▪ Gençliğe Hitabe ▪ Öğretmen ▪ Benzer ▪ Farklı ▪ Beslenme ▪ Temizlik ▪ Görgü kuralları ▪ Eğlenme ▪ Özel gün ▪ Kutlama ▪ Eşya 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Millî bayram ▪ Aşı ▪ Kulüp ▪ Grup çalışması ▪ Görev ▪ İş birliği ▪ Sorun ▪ Çözüm ▪ Meslek ▪ Acil durum ▪ İletişim aracı ▪ Doğal afet ▪ Trafik ▪ Ses ▪ Görme/görülme ▪ Yaya ▪ Kaynak ▪ Bilinçli tüketim ▪ Duyu organı ▪ Çevre ▪ Sorumluluk 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Ders programı ▪ Yardım ▪ Şekil ▪ Saygı ▪ Duygu ▪ Ulaşım araçları ▪ Vücut ▪ Sağlık ▪ İletişim ▪ Nezaket ▪ Görsel materyal ▪ Bilinçli tüketici ▪ Dinî bayram ▪ Paylaşım ▪ Kaynak kitap ▪ Proje ▪ Cesaret 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Sevgi ▪ Barış ▪ Doğruluk ▪ İhtiyaç ▪ İstek ▪ Görüş ▪ Yanlı davranış ▪ Kroki ▪ Tarih ▪ İyimserlik ▪ Tutumluluk ▪ Kaza ▪ Toplumsal paylaşım ▪ Hak ▪ Öğrenme tekniği ▪ Yönerge ▪ Bilgi teknolojisi ▪ İşaret ▪ Levha ▪ Duyarlılık ▪ Dürüstlük ▪ Yeterlilik

Tablo 18: Benim Eşsiz Yuvam Temasında Yer Alan Kavramlar (MEB: 2005,98)

BENİM EŞSİZ YUVAM		
1. SINIF	2. SINIF	3.SINIF
<ul style="list-style-type: none">▪ Canlı▪ Yuva▪ Adres▪ Donma▪ Erime▪ Buharlaşıma▪ Kaynama▪ Aile▪ Birey▪ Yardımlaşma▪ Dayanışma▪ Akraba▪ Hata▪ Para▪ Bütçe▪ Alet▪ Makine	<ul style="list-style-type: none">▪ Eşsizlik▪ Güneş▪ Doğu▪ Batı▪ Yer▪ Organ▪ Sağlıklı yaşam▪ Büyüme▪ Gelişme▪ Spor▪ İş▪ Ortam▪ Güven▪ Öneri▪ Reddetme▪ Hak▪ Hürriyet▪ Liderlik▪ Tasarruf▪ Güvenlik▪ Amaç▪ Gezi▪ Tatil▪ Vatan▪ Ülke	<ul style="list-style-type: none">▪ Barınma▪ Bitki▪ Hayvan▪ Sanat▪ Yön▪ Kuzey▪ Güney▪ Beden imgesi▪ Hizmet▪ Sözsüz iletişim▪ Ön yargı▪ Adalet▪ Madde▪ Reklâm▪ İmkân▪ Mizah▪ Grup▪ Toplum▪ Deprem▪ Yangın▪ Harita▪ Küre▪ Gezegen

Tablo 19: Dün, Bugün, Yarın Temasında Yer Alan Kavramlar (MEB: 2005,98)

DÜN, BUGÜN, YARIN		
1. SINIF	2. SINIF	3.SINIF
<ul style="list-style-type: none">▪ Geçmiş▪ Şimdi▪ Gelecek▪ Oyuncak▪ Öz geçmiş▪ Anı▪ Kılık-kıyafet▪ Değişiklik▪ Mevsim▪ Takvim▪ Hava durumu▪ Yeryüzü▪ Gökyüzü▪ Renk▪ Dünya▪ Gün	<ul style="list-style-type: none">▪ Değişim▪ Karşılaştırma▪ Aile büyüğü▪ Hayat▪ Katı-sıvı-gaz▪ Neden-sonuç▪ Hava▪ Su▪ Toprak▪ Gök cismi▪ Bina▪ Doğal çevre▪ Yapay çevre	<ul style="list-style-type: none">▪ Cumhuriyet▪ Teknolojik ürün▪ Bilgisayar▪ İletişim teknolojisi▪ Yerleşim birimi▪ Müze▪ Kültürel değer▪ Karşılıklı bağımlılık▪ Karşılıklı etkileşim▪ Cansız varlık▪ Zaman▪ Doğa▪ Su döngüsü▪ Grafik▪ Meteoroloji▪ Tahmin▪ Ay▪ Süreklilik

Hayat Bilgisi dersi öğretim programı ve içeriği ile ilgili genel bilgiler verildikten sonra Hayat Bilgisi dersinin öğretiminde kullanılan tekniklerden biri olan dramatizasyon yöntemi hakkında bilgiler verilecektir. Dramatizasyon yöntemine geçmeden önce dramatizasyon kavramını kapsayan ve genel bir kavram olan drama kavramı üzerinde durulacaktır.

3.2.Drama

Drama kavramının farklı kişilere göre değişik şekilde algılandığı ve tanımlandığı görülmektedir. Önder (2002, 28-29) dramayı tek başına açıklayıcı bir kavram olarak görmemiştir. Dramayı tanımladıkları etkinliklere göre “Psikodrama, yaratıcı drama, tiyatro ve eğitici drama gibi başlıklara ayırmıştır. Psikodrama yetişkinlere yönelik psikolojik tedavi yöntemi olarak tanımlanabilir. Yaratıcı drama, çocukların yaratıcılıklarını geliştiren drama türü olarak kabul edilir. Eğitici drama ise çocuğun her konudaki eğitimi için uygulanan bir eğitim tekniğidir. Demirel (1999, 93) dramayı biçimsel drama ve doğal drama olarak ikiye ayırmıştır. Doğal dramada oyuncular kendilerini dilediği gibi ifade etme özgürlüğüne sahiptirler. Biçimsel drama ise planlı bir çalışmadır. Biçimsel dramada roller daha önceden oyuncular tarafın paylaşılmış ve bir senaryoya bağlı olarak oynanmaktadır. Karapınarlı (2007) dramayı eğitici drama ve yaratıcı drama olarak iki başlık altında incelemiştir. Üstündağ (2002,24) yaratıcı dramayı bir öğretim yöntemi olarak tanımlamıştır. Üstündağ’a göre yaratıcı drama bir görme eğitimidir.

Drama sözcük olarak Yunanca bir kelime olan “dran” dan türemiştir. Dran, yapmak etmek anlamlarını taşımaktadır. Türkçe’de kullanılan “dram” kavramı ise, Fransızcadaki sonu “e” ile biten “drame” sözcüğünden gelmektedir; o dilde “dram” kavramı burjuva tiyatrosu anlamına geldiği halde Türkçe’de ve özellikle halk dilinde acıklı oyun anlamında kullanılagelmiştir (Çakır İlhan ve diğerleri: 2004, 2). Drama Türk Dil Kurumu sözlüğünde “dram” olarak alınmıştır. Dram “ Sahnede oynanmak için yazılmış oyun. Acıklı üzüntülü olayları, bazen güldürücü yönlerini de katarak konu alan sahne oyunu türü. Tiyatro edebiyatı. Acıklı olay.” şeklinde tanımlanmıştır. Drama eğitim alanında bir öğrenme modeli olarak tanımlanmaktadır (O’neill ve Lambert: 1982, 11).

Dramayı tanımlayabilmek oldukça zor olmakla birlikte, drama için oyun ve canlandırmaya dayalı olarak günlük yaşamdaki herhangi bir sözcüğün, kavramın, sesin, bir

konunun, bir tablonun, bir heykelin ya da bir masalın, öykünün, şiirin ya da çocukların kendi uydurdıkları öykülerin, durumların canlandırılması, oynanması denilebilir (Okvuran). Bir başka kaynakta ise: “Bir olayı, oyunu, yaşantıyı tiyatro tekniklerinden yararlanarak, geliştirerek canlandırmaktır.” Şeklinde tanımlanmıştır (MEB: 2004, 7).

Drama önceden belirlenmiş açık ve net eğitim amaçları olan, tüm çocukların kendi öğretmenleri ile birlikte, daha çok büyük motor hareketlerle yaptıkları, bedensel ve sosyal etkileşimin temelinde gerçekleşen, ifade etmeye, rol oynamaya, sembolleştirmeye, canlandırmaya ve tartışmaya dayalı grup etkinlikleridir. Başka bir deyişle, özel olarak düzenlenen grup yaşantıları sırasında, somut bir biçimde hissetme yoluyla sosyal, evrensel ve soyut kavramların, tarih, edebiyat gibi konuların canlandırılarak anlamlı hale getirildiği, anlayarak öğrenmenin gerçekleştiği bir eğitim tekniğidir (Önder: 2006, 7).

Drama; bir olayı, oyunu, yaşantıyı, düşüncüyü tiyatro tekniklerinden yararlanarak ve onları geliştirerek canlandırmaktır (Aksarı: 2005, 4). Drama bütün sınıfa hitap eden, çocukların hepsini sürece dâhil eden bir yöntemdir. Öğrencilerin bildikleri bir öykünün yine kendileri tarafından canlandırılması veya o anda oluşturulan bir öykünün dramatize edilmesi, onları o an içinde buldukları ortamdan alıp götürür (Kavcar: 1985, 39). Çocukların hayal dünyalarının zenginleşmesine olanak tanır. Dramada çocuk, gerçek dünyadaki tecrübeleriyle edindiği bilgilerle inandığı dünyayı oluşturur (O’neill ve Lambert: 1982, 11).

Bilindiği gibi ilköğretimde çocuklar daha oyun çağındadır. Oyun, çocuk için vazgeçilmezdir. Çocuklar oyundan büyük zevk alırlar. Derslerde klasik yöntemlerin tercih edilmesi oyun çağındaki çocukları derslerden uzaklaştırır. Çocuk oyun oynamak ister, öğretmen ise çocuğa bazı davranışlar kazandırmak ister. İşte drama bu iki isteğin kesişim noktasıdır. Drama ile çocuk hem eğlenip hem öğrenme imkânına sahiptir. İlköğretimde konular öğrencilere drama ile verilerek konuların kalıcılığı sağlanır. Gürdal ve Sağrılı (2002); İlköğretim Fen Bilgisi Dersinde drama tekniğinin kullanımının, akademik başarıya ve öğrencilerin öğrendiklerini hatırlamasına etkisinin olup olmadığını araştırdığı çalışmada 6. sınıf Fen Bilgisi Dersindeki “Elektrik” konusunun öğretilmesinde drama tekniği kullanılmıştır. Elde edilen bulgulara dayanılarak Fen Bilgisi Dersinde drama tekniğiyle ders işleyen öğrencilerin, klasik yöntemle göre öğrendiklerini daha kolay hatırladıkları bulunmuştur. Tanrıseven (2000) Matematik dersinde dramatizasyon yoluyla problem çözme ile geleneksel yolla problem çözme arasında dramatizasyonun lehine anlamlı bir farklılık olduğu, problem çözme yöntemi olarak dramatizasyonun kullanımının hatırlamayı olumlu

etkilediğini ortaya çıkarmıştır. Karapınarlı'nın (2007) yedinci sınıf öğrencileriyle yaptıkları araştırmada yaratıcı dramının öğrencilerin öğrenme düzeylerine ve bilgilerin kalıcılığına olumlu yönde etki ettiği ortaya çıkmıştır.

Bunun yanında drama öğrencilerin kendine güvenini, işbirliği, problem çözme becerilerini geliştirir. Köseoğlu'nun (2006) "Coğrafya öğretiminde problem çözme stratejisi olarak dramatizasyonun kullanılmasının öğrencinin başarısına ve hatırlama düzeyine etkisi" adlı çalışmasında Coğrafya Dersinde dramatizasyon yoluyla problem çözmenin diğer yöntemlerle problem çözmeden daha olumlu sonuçlar ortaya koyduğu, problem çözme stratejisi olarak dramatizasyonun kullanılmasının hatırlamayı olumlu olarak etkilediği sonuçlarına ulaşmıştır.

Drama, tüm grubun katılımıyla yaratılabileceği gibi, küçük gruplarla da oynanabilir. Drama eğitimi de, ancak bu alanı bilen öğretmenlerle yapılabilir ya da yapılmalıdır (Okvuran). Bu amaçla Eğitim Fakültelerine "Drama Dersi" konulmuştur. Drama alanında yeterli bilgiye sahip olmayan öğretmenler derslerden yeterli verimi alamayacakları gibi çok fazla zaman kaybına neden olabilirler.

İlköğretimde dramının amaçlarını Karakaya (2007, 110) dört ana başlık altında toplamıştır.

Duyguları dışa vurabilme: Drama, öğrencilerin çeşitli duygularını estetik bir tatminle ifade edebilmelerini sağlar.

Hayal gücünü geliştirebilme: İlköğretim öğrencilerinin hayal güçleri yetişkinlerden daha zengin konumundadır. Hayal kurma çocukta potansiyel olarak vardır. Drama bu yeteneği daha da kuvvetlendirir.

Bağımsız düşünme gücünü ifade edebilme: Drama, gruba yapılan bir çalışmayı içerdiğinden ele alınan bir drama projesinde öğrenciler birbirleri ile tartışarak ve düşüncelerini ortaya koyarak toplu bir üretimin ortaya çıkmasını sağlarlar ve bu durum öğrencileri cesaretlendirir. Özellikle değerlendirme sürecinde öğrenci oyunla ilgili düşüncelerini ifade ederek gruba kendini öznel olarak kabul ettirebilir.

Sosyal ve işbirliği bilincini geliştirebilme: Öğrenciler, canlandırdıkları rollerin bir benzeri ile sosyal hayatlarında karşılaştıklarında daha duyarlı ve daha tutarlı tutum ve tavır sergileyebilirler. Dramanın iyi bir şekilde yapılması için öğrencilerin bir görev paylaşımı yapması gerekir. Bu da öğrencilerde işbirliğini geliştirir.

3.2.1. Öğretim Yöntemi Olarak Dramanın Gelişimi

Çeşitli kaynaklara bakıldığında eğitimde drama uygulamalarını J. J. Rousseau'nun başlattığı görülmektedir. Dramayı yaygınlaştırmak için açık hava festivalleri önermiştir.

1910'da Coldwell Cook "Oyun Yolu" adlı kitabında oyunun, en doğal eğitim yöntemi olduğunu savunmuştur. Ayrıca Cook, okullarda yapmaya değer tek şeyin oyun olduğunu belirtmiştir.

1911 yılında Harriet-Finlay Johnson adlı öğretmen drama tekniklerini İngiltere'de kullanmaya başlamıştır. Normal öğretim yöntemlerinin pek işe yaramadığını gören Johnson öğretimin çocuklar için daha zevkli hale getirmeyi düşünmüş. Johnson ilk zamanlar "make believe play" (öyleymiş gibi yapma oyunu) şeklinde uygulamıştır.

Çocuklarda drama ilk kez İngiltere ve Amerika'da başlamış ve gelişmiştir. Bir İngiliz olan Peter Slade, 1920'lerden itibaren çocuk grupları ile drama çalışmalarını denemeye başlamıştır. Peter Slade (1954), kendisine özgü bir drama yöntemi geliştirmiş ve "Çocuk Draması" adını verdiği kitabında yöntemini tanıtmıştır (Önder: 2002, 33).

ABD'de ise, Winifred Ward, 1923'te üniversitede yaratıcı drama eğitimine başlamıştır. Yayımlanan kitapları: "Drama için Öyküler" (1952) ve "Çocuklarla Oyun Hazırlama" (1957)'dir. Ward tiyatro ve dramayı birbirinden ayırır: Çocuk tiyatrosu, çocuk seyircilere güzellik ve zevk, mutluluk ve neşe aktarır; yaratıcı drama ise katılan çocuklara, kendi gelişimleri ve grupta birbirleri ile işbirliği yapabilmeleri konusunda önemli yaşantılar sağlar (Önder: 2002, 35).

1970'li yıllarda Doroty Heathcote eğitimde drama konusunda çalışmıştır. Heathcote dramanın okul programlarının bütün alanlarında kullanılabileceğini söylemiştir. Öğretmenin drama sürecinde aktif olması gerektiğini, gerekirse rol alabileceğini, gerekli durumlarda oyuna müdahale edebileceğini belirtmiştir. Dramanın önemli bir öğretim yöntemi olduğunu, çocukların bildiklerini kullanma becerilerini geliştirdiğini söylemiştir.

Ülkemizde ilk drama çalışmaları İsmail Hakkı Baltacıoğlu ile başlamıştır. 1902'de İstanbul'da Maarif Müdürü iken ders programlarında "Tarihi Temsiller" adıyla dramatisasyon çalışmalarına yer vermiştir. 1926 tarihli İlkokul programında eğitim ve öğretim ilkeleri bölümünde temsil temel olarak kabul edilmiştir.

1962 ortaokul programında öğrencilerin gördüklerini, duyduklarını, okuduklarını, düşündüklerini "temsil ile ifade etmeye" çalışmaları gerektiği belirtilmiştir. Bunun dışında Türkçe Dersinde okunan parçaların canlandırılmasında, ilkokulda kullanılan türlü teknikler

arasında temsil yoluyla canlandırmadan (dramatizasyon) yararlanılabileceğine değinilmiştir (MEB: 2004, 8).

Selahattin Çoruh'un 1938'de "Okullarda Dramatizasyon" isminde yayınlanan kitabı mevcuttur. Çoruh, kitabında dramatizasyonun okullara girişi, Çocuk ve Dramatik etkinlikler, Öğretim İlkeleri ve Dramatizasyon, Okul-Aile İşbirliğinde Dramatizasyonun Rolü, Dramatik Gösteriler, Tiyatro, Kuklalar, Karagöz, Radyo Temsilleri, gibi bölümlere yer verir. Türkiye'de tiyatronun dışında dramatizasyonu vurgulayan ve doğrudan öğretmenlere yönelik uygulama örnekleri veren önemli bir ilk kitaptır (Adıgüzel: 2006).

1965 yılında Emin Özdemir tarafından "Uygulamalı Dramatizasyon" adlı kitap yayınlanmıştır. Özdemir, ise parmak oyunu, sözsüz dramatizasyon, metinden bağımlı ya da bağımsız dramatizasyon ve kukla oyununu değerlendirmiştir (Genç: 2003, 198). Gelişen ve değişen eğitim anlayışında önemli ve ağırlıklı bir yöntem olan dramatizasyonun, çocukların öykünme güçlerine dayanan, doğal bir öğrenme yolu oluşturması açısından onların yaşamlarında da geniş biçimde yer aldığı görüşündedir (MEB: 2004, 8).

Avrupa'da olduğu gibi Türkiye'de de ancak 1970'li yıllara gelindiğinde dramanın başlı başına bir disiplin olarak ele alınması gerektiği düşüncesi oluşmaya başlamıştır. Bu dönemden önce ağırlıklı olarak dramaya değil de dramatizasyon çalışmalarına yer verildiği söylenebilir. Bilimsel anlamda Drama uygulama çalışmaları 1985 yılında İnci San ve Tamer Levent'in öncülüğünde hız kazanmış ve seminer çalışmalarıyla da desteklenmiştir (Genç: 2003, 198).

1998'li yıllarından itibaren drama ülkemizde "İlköğretimde Drama" adı altında programlanarak Eğitim Fakültelerinin İlköğretim Bölümlerine bağlı Sınıf Öğretmenliği, Okulöncesi Öğretmenliği Anabilim Dallarında zorunlu dersler arasında yer almıştır. Bugün Türkiye'nin pek çok yerinde "drama" ile ilgili Yüksek Lisans ve Doktora tezlerinin yapılması dramanın önemini gün geçtikçe arttırmaktadır (Karakaya: 2007, 108).

3.3. Dramatizasyon

İnsan hayatında hayal gücünün en hür ve yaşama hâkim olduğu dönemler, çocukluk dönemleridir. İnsanlar, hayatlarındaki en iyi tiyatro oyunculuğunu çocukluk dönemlerinde yaparlar. Her çocuk mükemmel bir tiyatro oyuncusudur. Örneğini bir kere gördükten sonra oynayamayacağı rol yoktur (Özdaş: 1997). Bu dönemlerde çocuklar dinledikleri hikâyeleri canlandırmada çok başarılıdırlar. Öğretmenler çocukların bu özelliğini yerinde kullanarak

dersleri ilgi çekici ve zevkli hale getirmek için dramatizasyon yöntemini kullanabilirler. Genelde dramatizasyon bir önceki başlıkta açıklanan drama kavramı ile karıştırılır. Temelde aynı öğelere sahip olsa da dramatizasyon dramadan belirli yönlerde farklılık gösterir.

Drama genel bir kavram olmakla birlikte dramatizasyon daha dar bir anlam taşır. Drama belirlenen sınırlar içerisinde doğaçlamalara izin veren, öğrencilerin kendilerinden bir şeyler katabildiği bir oluşumdur. Dramatizasyon daha çok yazılı bir metne dayalı olarak bir konu ya da durumun canlandırılmasıdır (MEB: 2004, 53). Drama yönteminde çocuklar daha serbesttirler, herhangi bir konuya bağlı kalmazlar, içlerinden geldiği gibi oynarlar. Dramatizasyon yönteminde öğrenciye sunulan bir yol vardır. Öğrenci bu yolu takip eder. Ana hatlarından sapmamak şartıyla doğaçlamalara yer verebilir. Dramatizasyon yöntemi daha çok öğrencilere verilmek istenen belli kazanımlar için çok uygundur. Öğretmen oyunun senaryosunu öğrencilere vermek istediği konu doğrultusunda hazırlar. Böylece öğrenci çok fazla konuyu dağıtmadan, zamandan tasarruf ederek ve bir noktaya odaklanarak (kazandırılmak istenen konu) öğrenmiş olur. Ayrıca dramatizasyon yöntemi dil gelişimi yönünden zayıf olan öğrencilerde kullanılması daha uygundur. Dili çok fazla kullanamayan çocuklar oyunun içerisinde doğaçlama yapmakta zorlanabilirler. Dramatizasyon yönteminde ise bir senaryoya bağlı kalındığı için öğrenciler konuşma konusunda daha rahat olabilirler. Böylece çocukların dil gelişimi hızlanmış olur. Dramatizasyon yöntemini uygulamaya devam edilirse öğrenciler kendilerini daha rahat ifade edebilecek seviyeye geleceklerdir. Böylece dramatizasyon içerisinde yapılan doğaçlamalar artacaktır.

Dramatizasyon öğrencilerin dil gelişimini olumlu yönde etkilemesinin yanında yabancı dil öğretiminde de etkili bir yöntem olduğu yapılan araştırmalarla belirlenmiştir. Aynal (1989) “Dramatizasyon yönteminin yabancı dil öğretimi üzerindeki etkisi” konulu çalışmasını ilköğretim üçüncü sınıf üzerinde deneysel olarak gerçekleştirmiş ve deney sonucunda üçüncü sınıf İngilizce dersinin bazı konularının öğretiminde dramatizasyon yönteminin takrir yöntemine göre daha etkili olduğunu görmüştür. Robbie (1997) 98 öğrenci ile iki yıl süren araştırmasıyla; dramanın yabancı dil eğitim programlarının bir parçası olarak kullanılmasında, öğrencilerin yazılı anlatım becerilerini geliştirdiği sonucuna ulaşmıştır. Bu araştırmada öğrencilerin yazılı anlatım becerilerinin güç kazandığı, onlara verilen metinlerle diğer metinler arasında kolayca bağ kurabildikleri ve bu becerileri özgün bir metin yaratmada kolaylıkla kullanabildikleri görülmüştür.

Bir başka anlatımla dramatizasyon, metinden yaşama aktarılanlardır. Bu nedenle de eylemdir. Olay ya da durumların roller verilerek canlandırılmasıdır. Dramatizasyon belirlenmiş roller üzerine kuruludur ve yönlendirmeler vardır. Dramatizasyon öğrencileri toplumsal ve kişisel yönden geliştiren ve yetiştiren bir etkinliktir. Yaşantı zenginliği ve somutlama dramatizasyonla sağlanabilir (Genç: 2003, 203). Rowland (2002: Akt. Çalışkan: 2007) sınıf ortamı dışında sosyal yönden sıkıntı yaşayan çocuklarla yapılan drama çalışmalarının çocukların kendilerine saygı ve benlik kavramlarını güçlendirmeleri ve öğrenmelerindeki etkisini incelemek amacıyla yaptığı çalışmada elde edilen veriler değerlendirildiğinde öğrencilere, drama yoluyla yaratıcı olabilecekleri, bir sosyal ortam oluşturulması çocukların duygusal ve sosyal yaşamlarını olumlu etkilediğini gözlenmiştir.

Dramatizasyon çocukların öykünme güçlerine dayanır. Doğal bir öğrenme yöntemidir. Çünkü çocuk evde, sokakta, oyunda dramatizasyonun içindedir. Başka deyişle dramatizasyon çocuk dünyasının ta kendisidir. Evcilik, misafirlik, kovboyculuk, hırsız-polis gibi oyunlarda çocuk, üstlendiği rolün (gerçek yaşantıdaymış gibi son derece ciddi bir şekilde) kişiliğine bürünür. Aynı duyguları yaşar ve aynı sorumlulukları duyar. Çünkü çocuklar gerçek hayatın aktörleri ve aktrisleridirler (Güneç: 2004).

Dramatizasyon sayesinde çocuklarda birçok olumlu gelişmeler söz konusudur. Çocuk dramatizasyon sayesinde sahip olduğu duyguların farkına varır, duygularını dışa vurur, öğrenci yeni bir davranış kazanarak bu davranışı dener, yeni sosyal beceriler kazanmak için pratik yapar, büyük ve küçük kas hareket becerileri gelişir, hayal kurma ve yaratıcılıkları gelişir, konuyu kolayca öğrenirler (Kocayörük: 2000, 18).

Stres, korku, endişe ve panik ortamında bir şeylerin öğrenilmesi pek olası değildir. Eğitimciler çocuklardan daha iyi verim bekliyorlarsa onları rahatlatıcı çalışmalara yönlendirmelidirler. İlköğretim öğrencileri okula bir şey öğrenmek için geldikleri bilincinde değildirler. Onlar eski yaşamlarındaki eğlenceli oyunlarına devam etmek isterler. Buna karşın öğretmenler öğrencileri sıraya hapseder ve akademik anlamda bilgiler yüklemeye kalkıştırlarsa öğrencilerin bu durumdan sıkılması kaçınılmazdır. Yukarıda anlatılan durum gerçekleşirse öğrenci okula karşı olumsuz duygular beslemeye başlar ve istenilmeyen durum gerçekleşmiş olur. Altı yaşına kadar oyunla birçok bilgiyi zevkle öğrenmiş olan öğrencinin hayatını değiştirmemek gerekir. Öğretmenler oyuna devam ederek onlara eğlenceli bir ortam sunabilirler. Eğlenen çocuğun öğrenmeye ilgisi daha fazladır. Tehditle, nasihatle, korkuyla

hiçbir ilköğretim öğrencisi istenilen düzeyde öğrenemez. Bu bakımdan öğretmenin seçeceği yöntem çok önemlidir. Dramatizasyon yöntemi eğlenerek öğrenilen bir yöntemdir. Çocuklara bir oyun havasında verilmek istenen kazanımlar sunulabilir. Nitekim dramatizasyon ile ilgili yapılan çalışmalar yukarıda sayılanları desteklemektedir. Bıyık (2001) “İlköğretim Okulları Hayat Bilgisi Dersinde Kullanılan Dramatizasyon Yönteminin Etkililiği” adlı araştırmasında, ilköğretim 3. Sınıf Hayat Bilgisi Dersinin, “Çevremizdeki Canlılar” ünitesinin öğretiminde deney grubunda dramatizasyon yöntemi uygulanırken, kontrol grubunda geleneksel öğretim gerçekleştirilmiştir. Araştırma sonucunda, dramatizasyon yöntemi ile öğrenen öğrencilerin, geleneksel yöntemle öğrenen öğrencilere göre daha başarılı olduğu ve bilgilerinin daha kalıcı olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca dramatizasyon yöntemi ile öğrenen öğrencilerin dersten daha fazla zevk aldıklarını belirttikleri vurgulanmıştır. Debre (2008) “İlköğretim Sosyal Bilgiler Dersi Coğrafya Konularının Öğretiminde Ders Anlatım Stratejisi Olarak Dramatizasyonun Kullanılmasının Öğrencinin Başarı Düzeyine Etkisi” adlı çalışmasını 38 altıncı sınıf öğrencisiyle yürütmüştür. Deneysel modele uygunluk gösteren çalışmada kontrol grubundaki öğrencilere anlatım, deney grubundaki öğrencilere drama yöntemi ile ders işlenmiştir. Son test sonuçları değerlendirildiğinde dramatizasyon tekniğinin akademik başarıyı artırdığı, öğrenmede kalıcılığı sağlamada daha etkili olduğu sonucu ortaya çıkmıştır. Üstündağ (1988), “Dramatizasyon Ağırlıklı Yönteminin Etkililiği” adlı çalışmasında dramatizasyon ağırlıklı yöntemin takdir ağırlıklı yöntemle göre etkisini ölçmüştür. Araştırma sonucunda dramatizasyon yönteminin takdir yöntemine göre daha etkili olduğunu belirtmiştir. Örnek, (2007) yaptığı çalışmada Matematik Dersinde dramatizasyonun kullanılmasının öğrencilerinin matematik başarılarını, konunun akılda kalıcılık düzeyini ve öğrencilerin matematiğe karşı tutumunu manidar olarak olumlu yönde artırdığını saptamıştır.

Oyun, çocuğun en temel ihtiyacıdır. Oyun fiziksel, psikolojik, sosyal ve kültürel gelişim için önemlidir. Oyun, çocuğu yetişkin hayata hazırlayan en etkin yoldur. Oyun; insan ilişkilerini, yardımlaşmayı, konuşmayı, bilgi edinmeyi, deneyim kazandırmayı, psikomotor gelişim duygusal ve sosyal gelişimi de etkiler. Yetişkinlik için hazırlık aşamasıdır. Oyun, çocuğun ders çalışması kadar önemlidir (Karakaya: 2007, 106). Oyun oynamak çocuk için doğaldır. Bunun en iyi şekilde değerlendirilmesi gerekir. Çocuk için oyun, oyundur ama, aynı zamanda bir öğrenimdir de. Oyun, çocuğun bedensel, ruhsal ve moral gelişimini sağlayan,

haz ve neşe yaratan, tek ya da topluca yapılabilen bir etkinliktir (Kantarcıoğlu: 1998, 74). Dramatizasyon yöntemi öğrencilerin dersleri neşe içinde geçirmesini sağlayan bir yöntemdir.

Öğrencilerle drama uygulamaları hikâyelerde sunulan sorunları, olayları ve ilişkileri ortaya çıkarmayı sağlar (Taylor: 2000, 8). Öğretmen Türkçe Dersinde incelediği bir hikayeyi dramatize ettirerek öğrencilerin hikaye hakkında daha çok bilgi edinmesini sağlar. Öğrenciler hikâyedeki ilişkileri ve olayları daha iyi kavramış olurlar.

Eğitim-öğretimde verimlilik açısından, çocuklarda isteklilik hali oluşturmak, bir başka deyişle onlara sunulanların veya kazanmaları beklenen davranışların “*istenmeyen yemek*” durumuna gelmesini önlemek önemlidir. Bu durumun oluşması; amaç ve konuların, sınıf ortamı ve sınıf mevcudunun uygunluğu vb. birçok etkene bağlı olduğu gibi konuların sunulmuş biçimi, öğretmenin bu konuda sahip olduğu yaklaşım ile de yakından ilgilidir. İsteyerek ve eğlenerek öğrenmeye en uygun yöntemlerden birinin de dramatizasyon olduğu söylenebilir (Ev: 2005, 32).

3.3.1. Dramatizasyon Yönteminde Kullanılan Teknikler

Öğretmenler dramatizasyon yöntemini uygularken çeşitli tekniklerden yararlanırlar. Bu başlık altında dramatizasyon yönteminde kullanılan teknikler açıklanmaya çalışılacaktır.

3.3.1.1. Doğaçlama

Doğaçlama, belli bir hazırlık üzerine kurulan, büyük ölçüde grup dinamiğinden yararlanarak oluşturulan rol oynamalar, oyunlar ve benzeri süreçlerdir. Doğaçlama insanın davranışlarında önemli bir yönlendirici öğedir. Doğaçlama, grubun bir konuyu, kavramı bir temayı, herhangi bir fotoğrafı, bir tabloyu vb. canlandırmasıdır (Çakır İlhan ve diğ: 2004, 29). Birbirini tanımayan iki insanın birbirleriyle karşılaştıkları davranışları bir tür doğaçlamaya örnek verilebilir (MEB: 2004, 17). Belirli bir hazırlık gerektirmeyen içten geldiği gibi davranılan bir tekniktir. Dramatizasyon yönteminde genellikle repliklerde bu yöneme başvurulur. Öğrenciler ana konuya sadık kalarak karşılıklı konuşmaları değiştirebilirler. Doğaçlama yönteminde katılımcıların potansiyelleri çok önemlidir. Dramatizasyon çalışmasına katılan öğrencilerin hedeften sapmadan ve konuyu dağıtmadan duruma uygun yeni bir şeyleri anlık olarak üretmesi gerekmektedir.

Doğaçlama çalışmaları, koklama ve tatma duygusunun sıklıkla kullanılabileceği ortamların yaratılmasına yardımcı olur. Hoş kokulu bir çiçeğin, fırından çıkmış taze bir

ekmeğin, denizin, ıslak toprağın, ekşimiş bir yemeğin ya da yanmış bir lastiğin kokusunu ya da tatlarını bu kokulardan ve tatlardan çok uzaktayken duymak bu çalışmaların temelini oluşturur (Üstündağ: 2002, 24).

3.3.1.2. Pandomim

Pandomim, durumları, yaşantıları ya da bir öyküyü sözcüklere başvurmadan vücut hareketleriyle anlatmadır. Çocuklar genelde, bedenlerinin bazı bölümlerini ya da tümünü kullanarak hareketlerle anlatmaktan hoşlanırlar. Gündelik gözlemler, kendi haline bırakılan çocukların, pandomimi tek başına ya da arkadaşları ile oynarken serbestçe kullandıklarını göstermektedir (Önder: 2002, 142).

İlk defa pandomim yapan çocuklar aynı anda bireysel olarak basit bir pandomimi canlandırabilirler. Bu şekilde çocuklar değerlendirmeleri söz konusu olmaksızın pandomimin ne olduğunu keşfederler (Ömeroğlu: 1991, 92).

3.3.1.3. Rollerini Değiştirme

Belirli bir oyundaki rollerini oynayan öğrencilerin daha sonra aynı oyunun tekrarı sırasında daha önce oynadıkları rolden farklı bir rolü üstlenmesi demektir. Aynı oyunda farklı rollere bürünen öğrenciler empati kurmayı öğrenirler (Önder: 2006, 90). Örneğin, bir önceki aşamada öğretmen rolünü oynayan çocuk diğer aşamada öğrenci rolünü alır ve etkinlik tekrarlanır.

3.3.1.4. Katılımcı Liderlik (Öğretmenlik)

Öğretmenin, drama etkinliği sırasında, grubun içinde grubun bir parçası olarak etkinliğe doğrudan katılmasıdır. Bu tür yönlendirmenin en önemli yararı, çocukların öğretmenlerinin de katıldığını görerek daha çok motive olmalarıdır (Önder: 2002, 139). Öğretmen kendisi oyundaki rollerden birini üstlenerek dramaya doğrudan katılır. Öğretmen daha çok kendi rolü çerçevesinde oyuna katılmalı, oyunun akışını açıkça yönlendirmeye kalkışmamalıdır. Çocuklara müdahaleci davranmamalıdır (Önder: 2006, 92).

Katılımcı lider olarak Dramatizasyon çalışmasına katılan öğretmen öğrenciler gibi davranmalı, rolünün gerektirdiği şekilde hareket etmelidir. Öğretmen grubu toplamada, rollerini dağıtmada, oyunu başlatmada lider rolünde olabilir ancak oyun başladığında kendi rolünü oynamaya çalışmalıdır.

3.3.1.5. Paralel Çalışma

Tüm çocukların ikişerli, üçerli gruplar halinde ortak bir etkinliği yapmalarıdır. Aynı etkinlik farklı davranışlarla gerçekleştirilebilir (Demirel, 28). Bu teknikte hiçbir seyirci yoktur. Tüm öğrenciler gruplar halinde aynı mekânda çalışırlar. Aynı anda ikili, dörtlü gruplar oluşturulur. Öğretmen burada katılımcı liderlik ya da kenardan yönlendirme tekniklerini kullanıp oyuna dâhil olabilir (Önder: 2002, 140).

3.3.1.6. Müzikle Drama

Özellikle daha önce hiç drama faaliyetine katılmamış çocuklar için, başlangıçta bir müzik aracının ritmine uyarak yürümek (yavaş, hızlı tempo ile) önerilebilir. Böylece çocuklar dramaya başlangıç için gerekli olan, birbirine müdahale etmeden grup içinde yönergeye uygun davranma, hayal etme, simgesel olarak anlatma gibi becerileri kazanırlar (Önder: 2002, 141).

Araştırmamızın ısınma çalışmalarında müzikle drama tekniğinden yararlanılmıştır. Öğrenciler müziğin ritmine uyarak çeşitli hareketler yapmışlar ve kendilerini oyuna hazırlamışlardır. Müzikli çalışmalar öğrencilerin daha çok ilgisini çektiği gözlemlenmiştir.

3.3.1.7. Kukla Draması

Bu teknikte dramatisasyon çalışmaları kuklalar aracılığıyla yapılır. Öğrencilerin ellerinde canlandıracakları karakterlerin kuklaları bulunur. Kuklalar sayesinde öğrencilerin etkinliğe ilgileri artar. Gerekirse basit kuklaları öğrencilere yaptırarak onları uygulamaya karşı daha istekli hale getirilebilirler.

Kuklalar şu amaçlarla kullanılabilir:

- Bir öyküye canlılık katmak,
- Çocukların yaşlarıyla oynadıkları oyunları, dramatisasyonları, dinlendikleri öyküleri canlandırmak için,
- Çocukların sosyal, duygusal sorunlarını dikkate almak, bireysel ve ya grup sorunlarını yansıtmak,
- Bazı kavramları çocuklara öğretmek için yapılır (Gönen ve Dalkılıç: 1999, 58).

3.3.1.8. Kenardan Yönlendirme

Eğitici drama çalışması sırasında, öğretmen, etkinliği bazen tıpkı bir spor çalıştırıcısı gibi dışarıdan yönlendirir ve açıklamalar yapar. Belirli oranda bilgi vererek süreci başlatır. Yönlendirme sırasında sözel açıklamalar, yönergeler verdiği gibi, çok sıkı olmamak üzere, kendisi model olarak davranışların örneğini de gösterebilir (Önder: 2002, 139). Dışarıdan yönetici olarak öğretmen, öğrencilerin grup veya sınıf olarak katıldığı dramada tanımlayıcı açıklamalar ve cesaretlendirici yönergeler verebilir. Bazen de ima yoluyla öğrenciler durumları ve düşünceleri keşfedebilirler (Booth: 2005, 35). Kenardan yönlendirmede öğretmen sürece çok fazla müdahale etmemelidir. Aksayan durumlarda veya konu dışına çıkıldığını hissettiğinde öğretmen sürece müdahale edebilir.

Bu çalışmanın uygulama aşamasında da kenardan yönlendirme tekniğine başvurulmuştur.

3.3.1.9. Resim Yapma

Bu teknikte öğrencilere dramatisasyon uygulamasının ardından yaptıkları dramatisasyon ile ilgili resimler yapmaları istenir. Bu teknik öğrendiklerini farklı bir biçimde ifade etmelerini sağlar.

Bu etkinlik bireysel ve grup olarak yapılabilir. Grup resmi yapılırken, dramaya katılan tüm çocuklar büyük bir kâğıt üzerine hep birlikte çalışırlar (Önder: 2002, 146). Resim çalışması bittikten sonra öğrencilerle yaptıkları resim üzerine konuşulur. Çocukların resimlerle anlatmak istedikleri düşünceleri öğretmen anlamaya çalışır.

3.3.1.10. Zihinde Canlandırma

Bu teknikte öğretmen öğrencilere gözlerini kapatmalarını ister. Öğretmen verdiği yönergelerle öğrencilerin zihinlerinde belirli görüntüleri canlandırmalarını ister. Dramatisasyon çalışmalarından sonra kullanılan bu teknikle öğrencilerin rahatlaması amaçlanır. Bazen de biraz önce oynadıkları oyunun belirli bölümlerini öğretmen anlatarak öğrencilerin oyunu hatırlamaları sağlanır.

3.3.1.11. Öykü/Olay Canlandırma

Bir fikrin, durumun, olayın öğrenciler (kişiler) tarafından davranışlarla gösterilmesidir. Öğrenciler bu yöntemde başka bir kişinin kılığına girerler. Böylece başka insanların nasıl düşündüğünü, hissettiğini anlama imkânına sahip olurlar. Öğrenciler oyun oynarken gerçek dünyadaki bilgileri deneyerek insanlarla iletişim kurma yeteneklerini geliştirirler (Ay: 1997, 53).

Bu teknik çocukların sosyal yönden de gelişmesini sağlar. Özellikle küçük çocuklar rol oynarlarken, hem nesnel hem de sosyal çevreyi (diğer insanları) anlamlandırma konusunda oldukça zengin deneyimler kazanabilirler (Önder: 2002, 138).

3.3.2. Dramatizasyon Yönteminin Uygulanması

Dramatizasyon etkinliklerine başlamadan önce bir plan hazırlanması gerekmektedir. Plansız yapılan dramatizasyon çalışmalarında istenilen verim alınmaz. Bu planda; konu, drama metni, çevre düzenlemesi, çocukların oynayacağı roller, kullanılan malzemeler, süre, ısınma çalışmaları, değerlendirme çalışmaları gibi başlıklar olmalıdır. Drama uygulamasına geçilmeden önce mutlaka uygun bir ortam hazırlanmalıdır. Hazırlıksız yapılan drama etkinlikleri katılımı düşürdüğü gibi, izleyenler için de istenen sonucu doğurmaz. Etkinliğe katılacak öğrenciler cesaretlendirilmeli, yaptıkları işin önemi kavratılmalıdır. Aksi takdirde yapılan etkinlik olumsuz sonuç doğurabilir (Öztürk: 2008).

Taylor (2000) drama uygulamalarını üç esas altında toplamıştır. Bunlar; insan, istek ve platformdur. (dramanın uygulanacağı alan) Dramatizasyonda öncelikle öğrenciler işi yapmaya istekli olmalıdırlar. İstekli olmayan öğrencilerle yeterli düzeyde verim alınmaz. İsteksiz öğrenci Dramatizasyon sürecini sekteye uğratar, rolüne yeterince adapte olmaz ve diğer kişilerin motivasyonunu bozar. Dramatizasyonun odak noktası insan olmalıdır. Planlanan dramatizasyon çalışmaları öğrencilerin ilgi ve isteğine göre planlanmalıdır. En son olarak uygulamanın yapılacağı alan iyi düzenlenmeli, çocukların rahatça hareket edebilecekleri alanlar tercih edilmelidir. Ancak günümüzde her okulun drama dersleri ya da drama etkinlikleri için bağımsız bir mekân bulunmayabilir. Hemen belirtmek gerekir ki drama dersleri ve etkinlikleri, lider tarafından yapılacak bir hazırlık ve düzenleme ile sınıf ortamlarında yapılabilir. İçindeki pek çok araç gerecin sabit olduğu sınıflar tam olarak drama için yeterli olmasa da çalışmaların başarıyla yürütülmesinde de fazla engel oluşturmaz (Çakır İlhan: 2004, 29).

Dramatizasyon çalışmalarının önemli bir parçası da etkinliklerde kullanılan araç ve gereçlerdir. Dramatizasyon çalışmalarında araç gereçlerin kullanılması öğrencilerin etkinliğe ilgilerini en üst seviyede etkilemektedir. Dramatizasyon yönteminde akla gelebilecek her türlü malzeme kullanılabilir. Ancak öğretmen kullanılan malzemelerin öğrencilere zarar vermeyecek nitelikte (kesici ve delici aletler) olmasına dikkat etmelidir. Eskimiş bir şapka, yıpranmış bir kitap, modası geçmiş bir çanta, süs eşyası, kutu, vazo, ayakkabı gibi bazı eşyalardan, kullanılmış eski giysilere, günü geçmiş biletlere, kullanılmayan paralara, sararmış örtülere ve bozulmuş eşyalara kadar hemen her tür malzeme etkinliklerde kullanılabilir (Üstündağ: 2002, 37).

Eğitim çalışmalarında drama uygulayan öğretmenler sayılacak durumlara dikkat etmelidirler. Bunlar: Çocukların gelişim düzeyini bilmeli. Çocukların kişilik gelişimlerini dikkate almalıdır, araç gereçleri amaca uygun bir şekilde kullanabilmeli, zamanı iyi kullanabilmeli, dışarıdan yönlendirerek dramanın istenilmeyen yönleri kaymasını engellemelidir. Dramanın uygulanacağı alanı düzenlemeli, çocukların birbirleri ile iletişim ve etkileşim sağlayacakları ortamlar yaratabilmedir (Avcıoğlu: 2005, 40).

Dramatizasyonun yönetimi çocuklara bırakılmalıdır. Bu konularda, öğretmenlerin işi her şeyden önce konuyu çocuklarla birlikte yaşayarak rehberlik etmektir (Güneç: 2004). Çocuklar kendi planladıkları oyunları oynamada daha isteklidirler. Hatta kullanılan materyalleri çocuklar hazırlamalıdır. Böylece uygulamaya karşı motivasyonları artar. Ayrıca katılımcılar hep beraber oyunun kurallarını anlamalı ve kabul etmelidirler (O'Neill ve Lambert: 1982, 12). Dramatizasyon sürecinin sağlıklı geçmesi için öğrencilerin oyundaki kuralları bilmesi ve baştan kabul etmesi gerekmektedir. Bu kurallara uymanın yanında dramatizasyon uygulamalarında kesin doğru ve yanlışlar yoktur. Bu nedenle bu yöntemde çocuklarda yanlış yapma korkusu olmamalıdır. Bu durum öğrencilere açıklanmalı ve onlara uygulamalara katılmaları konusunda cesaretlendirilmelidir.

Öğretmen drama uygulamalarında hoş bir sınıf ortamı oluşturmalıdır. Çünkü öğretmen ve öğrenci, rolleri değişmekte, öğretmen otoriter değil de öğrencileri olumlu bir biçimde oyuna katmaya yönlendiren, onları destekleyen, rehberlik eden bir rol üstlenirken, öğrenciler hata yapma korkusu taşımayan, aktif olarak dil öğrenim sürecine katılan kişiler olmaktadır (Şahin: 2006, 3).

3.3.3. Dramatizasyon Yönteminin Yararları

Dramatizasyon yönteminin öğretim yöntemi olarak kullanılmasının öğrenciler üzerinde başlıca yararları şu şekilde sıralanabilir:

- Dramatizasyon yöntemi öğrencinin toplumla iletişimini güçlendirir.
- Paylaşma ve dayanışma duygularını yaşamında çoğalmasını ve farklı düşünceler ve davranışlar karşısında demokratik tavır gösterebilme becerisi kazandırır (Aksarı: 2005, 5).
- Öğrencinin anlatımını geliştirir, konuşma esnasında kendini rahat hissedebilir, akıcı konuşur (Kavcar: 1985, 37).
- Öğrencilerin jest ve mimiklerinde gelişmeler gözlenir. Beden dilini, el, kol ve yüz hareketlerini daha iyi kullanabilir (Debre:2008, 62).
- Öğrencide kendini başkasının yerine koyabilme, dayanışma ve hoşgörü duygularını geliştirir(Kavcar: 1985, 37).
- Sosyal olayları, rolleri ve kuralları da deneyerek ve drama içinde yaşayarak öğrenir (Demirel, 4).
- Utangaç ve içe dönük öğrencilerin bile kendilerini ifade etmelerine olanak sağlar. Fazla duyu organını harekete geçirdiği için öğrenciyi aktifleştirir, eğitim öğretim daha etkili ve kalıcı olmasını sağlar (Kavcar: 1985, 37).
- Literatürde dramanın katılımcılarda empati kurma becerisini geliştirdiği yer almaktadır. Drama empatiyi geliştirir, ancak uzun süreli ve bir sürece dayalı olarak gerçekleştirilmelidir (Çakır İlhan ve diğ: 2004, 10).
- Öğrencilerin bireysel ve sosyal beceriler bakımından daha iyi yetişmesini, başkalarıyla rahat ve sağlıklı ilişkiler kurmasını sağlar (Kavcar: 1985, 37).
- Bilişsel alanda eleştirel ve yansıtmacı düşünceyi, hayal gücü ve yaratıcı düşünmeyi geliştirir. (Debre:2008, 64)
- Drama, çocuğun hem kendisinin hem de başkalarının duygularına duyarlılık geliştirmesine yardımcı olur. Çocuğa kendi yaşantılarını ve duygularını başkaları ile paylaşmayı öğretir (Önder: 2002, 75).
- Drama çocuğun diğer insanlarla işbirliği yapmasına ve grup üyeleriyle uyumlu çalışmasını sağlar.

- Drama etkinliklerinde duygusal öğrenme de söz konusudur. Bu, dramanın psikolojik bir yapıda olmasıyla ilgilidir (San: 2002, 67).
- Drama, çocuğun kişiliğinin gelişmesine kendine ve başka kişilerin duygularına karşı ilgili olmasını sağlar (Namlu: 2005, 173).

3.3.4. Dramatizasyon Yönteminin Sınırlılıkları

Dramatizasyon yöntemini uygulamadan önce gerekli ön bilgilere sahip olunması gerekir. Rastgele yapılan dramatizasyon faaliyetleri fayda sağlamaz ve zaman kaybına neden olur. Dramatizasyon yönteminin sınırlılıklarını şöyle sıralayabiliriz.

- Dramatizasyon uygulamaları bir çok öğretim yöntemine göre uzun zaman gerektirir. Bunun için süre açısından sıkıntı yaşanabilir (Gökçe, K. ve Diğ. :2008, 80).
- Kalabalık gruplarda dramatizasyon etkinliklerinin uygulanması zorlaşır. Yirmi kişiden büyük gruplar için eğitici drama etkinliklerinin gerektiği gibi yapılabilmesi güçtür (Önder: 2002, 155).
- Aşırı hareketli, dikkatini toplama sorunu olan çocuklar etkinliği sekteye uğratabilir, grubun dikkatinin dağılmasına neden olabilir. Aşırı hareketli çocuğun öğretmenin yakınında tutulmasında yarar vardır (Debre: 2008, 66).
- Öğrenciler rollerini oynarken sık sık aşırıya kaçarlar. Bu durum sınıf ortamını bozabilir (Özer)
- Çekingen ve içe kapanık öğrencilerin etkin katılımını sağlamak zordur (Gökçe, K. ve Diğ. :2008, 80).
- Drama çalışması sırasında, bazı çocuklar hep en iyi arkadaşlarının yanında durmak veya oturmak isterler. Böylece klikleşme olabilir (Debre: 2008, 66).
- Yetenekli öğrencilerin tekeline girme ihtimali vardır (Gökçe, K. ve Diğ. :2008, 80).
- Amaçları açıklıkla belirtilmezse yalnızca bizzat faaliyete katılanlar için yararlı olur (Özer).

Buraya kadar dramatizasyon yöntemi hakkında bilgiler verilmeye çalışıldı. Şimdi çalışmanın diğer bir unsuru olan sosyal duygusal uyum ile ilgili bilgiler verilecektir.

3.4. Sosyal Duygusal Uyum

Okul öncesi eğitimde de bahsedilen sosyal duygusal uyum çocukların gelişimleri için önemli bir etkidir. Bu nedenle okul öncesi eğitim kurumları, çocukların akademik başarıları yanında sosyal ve duygusal becerilerini geliştirici etkinliklere yer vermelidirler. Çocukların ilköğretime hazır olması için sosyal, duygusal uyumlarının yeterli düzeyde olması gerekmektedir. Okul öncesi dönemde çocuğun sosyal ve duygusal bağlamda desteklenmesi, onun ilköğretime ve diğer eğitim basamaklarına daha kolay uyum sağlamasında önemli bir faktördür (Zembat ve Özgülük: 2007). Ancak gelişim hayat boyu devam eden bir süreçtir. Okulöncesi dönemde yeterli düzeyde sosyal duygusal uyum sağlayamayan çocuklar ilköğretimde başarısız olma ihtimalleri yüksektir. Bunun için ilköğretim kademesinde de çocukların sosyal duygusal uyumlarına önem vermek gerekmektedir. Onların sosyal-duygusal yönden uyumlarının olumlu yönde gelişmesine destek olunmalıdır.

3.4.1. Uyum

İnsanların hayatlarındaki en büyük amaçlarından biri de mutlu olmaktır. Kişilerin hayatında gerçekleştirdiği birçok aktivite mutlu olmak içindir. İnsanın fizyolojik ihtiyaçlarının karşılanması onun mutlu olması için yeterli değildir. Sonuçta insan sosyal bir varlıktır ve fiziksel ihtiyaçlar kadar sosyal ihtiyaçları da vardır. İnsan sosyal ihtiyaçlarını karşılama çabası içine girdiğinde bireysel ihtiyaçları ile çevresindeki insanlardan gelen istekler arasında kalır. İçsel dürtüler ile çevresel şartlar arasında sürekli bir dalgalanma olur. Bahsedilen çevresel ve içsel tepkiler arasında denge kurma çabası uyum süreci olarak adlandırılmaktadır.

Uyum, bireyin sahip olduğu özelliklerin kendi benliğiyle içinde bulunduğu çevre arasında dengeli bir ilişki kurabilmesi ve bu ilişkiyi sürdürebilmesidir (Yavuzer: 2005, 228). Uyum insanların doğumundan ölümüne kadar yaşadığı bir süreçtir. Bu süreç, insanın içinde bulunduğu ortamda bir isteğin doğması ile başlar ve kurulu dengeleri bozar (Gençöz: 1997, 1). Bozulan dengelerin tekrar kurulabilmesi çabası uyum süreci olarak adlandırılabilir.

İlköğretim çağında sosyal duygusal uyuma geçmeden önce çalışmamızın bu bölümünde kişilik gelişiminde iki önemli kuram olan psiko sosyal gelişim ile psiko seksüel gelişim kuramlarını sosyal duygusal uyum merceği altında inceleyeceğiz.

3.4.2. İlköğretim Çağındaki Çocukların Psiko-Sosyal Gelişimi

Kişilik gelişimi ile ilgili önemli kuramlardan biri de Erikson'un "Psiko-Sosyal Gelişim Kuramlarıdır". Bu kuram, kişilik uyumunun çocukluk yıllarında önemli derecede şekillendiği görüşündedir. Psiko-sosyal gelişim, insanın, sosyal, duygusal ve kişilik gelişimlerini kapsar (Atar: 2005, 40).

Erikson kişilik gelişimlerini sekiz farklı dönemde işlemiştir. Erikson'un kuramına göre gelişim evreleri suya taş atılmasıyla oluşan halkalar gibi içi içedirler ve birbirleri üzerine kurulmuşlardır. Eğer basamaklardan birinde istenilen gelişme başarılamazsa bunun her zaman bir çözümü bulunabilir. Ancak bu çözüm sağlanıp o basamağın gerekleri yerine getirilmeden bir sonraki basamağa geçilmemelidir (Gökdağ: 2002, 14). Bu gelişim dönemleri tablo 20'de verilmiştir.

Tablo 20: Erikson'a göre gelişim dönemlerinde geçirilen karmaşa

Karmaşanın Dönemler	Oluştugu	Yaşanılan Karmaşa
Sıfır- bir yaş		Temel güvene karşı güvensizlik
İki-üç buçuk yaş		Özerkliğe karşı kuşku ve utanç
Dört-altı yaş		Girişimciliğe karşı suçluluk
Yedi-on bir yaş		Çalışma ve başarılı olmaya karşı aşağılık duygusu
Ergenlik dönemi		Kimliğe karşı kimlik bocalaması
İlk yetişkinlik dönemi		Yakınlığa karşı uzaklık
Yetişkinlik dönemi		Üreticiliğe karşı durgunluk
Olgunluk dönemi		Benlik bütünlüğüne karşı umutsuzluk

Erikson'un kuramında bizim araştırmamıza konu olan bölüm ilköğretim çağlarına denk gelen yedi-on bir yaş arası "Çalışma ve başarılı olmaya karşı aşağılık duygusu" dönemidir. Bu dönemde çocuklar çalışmalarının takdir edilmesini isterler. Daha üretken başarılı olan çocukların psiko-sosyal gelişimleri de olumlu olacaktır. Bu dönemde başarısız olan çocuklar aşağılık duygusuna kapılarak kendilerini işe yaramaz ve değersiz hissedeceklerdir. Çocuklarda "ben başarılıyım" duygusunu yerleştirme de ailenin tutumlarının yanı sıra, okul ortamının da büyük sorumlulukları vardır. Çocukların yaptıkları işleri takdir eden, başarılı olabileceği alanlarda çocuğun kendisini denemesine olanak veren

aileler ve öğretmenler, dördüncü gelişim döneminde yer alan başarılı olmaya karşı aşağılık duygularına kapılma karmaşasının üstesinden gelinmesinde, çocuğa yardımcı olurlar (Erden ve Akman: 1995, 81).

Burada da görüldüğü gibi başarılı olma duygusu çocuğun gelişiminde önemli bir etkidir. Bu konu da öğretmenlerin dikkat etmesi gereken husus öğrencilerin bütün alanlarda başarılı olmasını beklememelidir. Çocukların sosyal uyumlarını olumlu yönde geliştirmek isteniyorsa onlara yeteneğine göre görevler verilmelidir. Böylece çocuklara başarı duygusu tattırılmış olur.

Bu çalışmadan örnek verecek olursak matematik dersinde kendini başarısız hisseden bir öğrenci dramatizasyon yöntemi ile tiyatro yeteneğini fark edebilir. Böylece başarılı bir alan bulduğu için kendini aşağılık duygusuna kapılmış hissetmeyecektir. Özetleyecek olursak her öğrencinin başarılı olacağı bir alan mutlaka vardır. Öğretmenler bu dönemi sorunsuz atlatmak ve çocukların sosyal uyum yönünden yeterli düzeyde gelişmesini istiyorlarsa onlara ben başarabiliyorum duygusunu aşılmalıdır.

3.4.3. İlköğretim Çağındaki Çocukların Psiko-Seksüel Gelişimi

Bu kuram Sigmund Freud tarafından kurulmuştur. Freud'a göre yeni doğmuş bebekler farklı aşamalardan geçerek kişiliklerini geliştirirler. Freud bu aşamaları "Psikoseksüel Gelişim Dönemleri" olarak adlandırır (Akman ve Münire: 1995, 74). Bu dönemleri kısaca açıklayacak olursak:

Oral Dönem: Doğumdan 18. aya kadar olan süreyi kapsar. Bu dönemde çocuğun bakım düzeyi kişinin bağımlılık ve güven düzeyini belirler. Sürekli bakım veren kişinin (anne ya da sürekli bir bakıcı) bebekliğin ilk aylarındaki eksikliği, çocuğun motor, bilişsel, duygusal ve sosyal gelişiminde önemli aksamaya ve yetmezliğe, hatta geriliğe yol açabilir (Psikoseksüel gelişim aşamaları).

Anal Dönem: Bu dönem 18 ay ile 3 yaş arasını kapsar. Bu dönemde çocuğa tuvalet alışkanlığı kazandırmak önemlidir. Baskıcı bir tutum veya başıboş bırakma bağımsızlık duygularının gelişmesinde önemli bir rol oynar.

Fallik Dönem: 3-7 yaş arasını kapsar. Bu dönemde çocuklarda cinsel kimlik gelişmeye başlar ve cinsel kimliklerini fark ederler.

Latans Dönem: Bu dönem araştırmamızın ilgi alanı olan ilköğretim dönemini kapsamaktadır. Bu dönem ilk üç dönemin özümsemesi olarak algılanır. Bu dönemde çocuk

ailenin dar alanından çıkıp toplumun geniş ilişki ve öğrenme imkânlarına kavuşmaktadır. Çocuk yeni ilgiler, uğraşlar seçmiştir. Bu dönemde kognitif (anlama ve idrak etme yeteneğine dayalı olan) melekeler (yeti) ve duygusal tepkilerde gerçeklik ilkesi egemenlik kazanır (www.ctf.edu.tr). Çocuklar bu dönemde dış çevre ile ilişki kurmanın yanında kendi iç dünyalarıyla da ilgilidirler. Bu dönem ergenliğe hazırlık dönemidir (Corey, 1991: 109). Çocuklar bu dönemde arkadaşlar edinirler.

Genital Dönem: Bedensel, psikolojik, cinsel yönlerden hızlı değişimlerin yaşandığı bir dönemdir.

3.4.4. İlköğretim Çağında Sosyal Duygusal Uyum

Çağdaş eğitimin işlevi; öğrencilerin bedensel, psikolojik ve toplumsal yönlerden bir bütün olarak devamlı bir şekilde gelişmelerine, topluma aktif uyum yapabilecek mutlu ve üretken kişiler olarak yetişmelerine ortam sağlayarak yardım etmektir (Yeşilyaprak: 2002, 2). Bunun için çocuğun toplumun bir üyesi haline gelmesi, topluma karşı olan sorumluluklarını yerine getirmesi, toplumda bir birey olduğunun bilincine varması için sosyal uyum becerilerini kazanması gerekir. İlköğretim yıllarında çocuğun sosyal ve duygusal uyum yönünden desteklenmesi çocuğun kişilik gelişimine ve akademik başarılarına katkısı da büyük olacaktır.

Duygu, insanın içinden veya dış dünyadan gelen etkilerin bireyde zevk ya da elem türünden izlenimler oluşturmasıdır (Başal: 2004, 115). Bireyi yaşamı boyunca duyguları yönlendirir. Duygular kişilerin davranışlarını etkiler. Birey çevresiyle iletişimin çoğunu duyguları sayesinde gerçekleştirir. Duygusal uyum, kişinin kendisine, başkalarına ve çevresindeki nesnel dünyaya olan tutumlarıyla ilgili her çeşit duygu ve düşünceyi içerir (Watts:1979, Akt. :Sevgi Özden: 2006). Duygusal uyum güçlüğü çeken kişiler kendisi ve çevresiyle dengeli ve doyurucu ilişki kurma ve sürdürmede güçlük çeker. Ayrıca eğitim performansını ve sosyal uyumunu olumsuz yönde etkiler (www.pdrciyiz.biz : 2008). Duygusal uyumu etkileyen önemli faktörlerden birisi de sosyal destektir. Sosyal destek alan bireyler diğer yandan kişilerarası ilişkilerde daha başarılı olmakta ve sosyal uyumları da daha güçlenmektedir (Hallaraker, Arefjord, Havik ve Meland, 2001; Akt. : Karahan ve diğ).

Duygusal gelişim sosyal gelişimin temelini oluşturmaktadır. Duygusal gelişim olgunlaşma ve öğrenme sonucu oluşmaktadır. Öğrenme için ise sosyal etkileşim gerekmektedir. Bundan dolayı duygusal gelişim, sosyal gelişimin temelini oluşturmakla

birlikte, duygusal ve sosyal gelişim birbiriyle etkileşim içinde olan iki gelişim alanıdır (Kandır ve Alpan: 2008, 41).

Toplumsal beklentilere uygunluk gösteren, kazanılmış davranış yeteneği olarak tanımlanabilen sosyal uyum, geniş anlamda bireyin doğumuyla başlayan bir evreyi, dar anlamda ise günlük davranış uyumunu kapsar (Işık: 2007, 2). Başka bir deyişle sosyal uyum insanın çevresindeki insanlarla pozitif iletişimi ve dâhil olduğu gruba kendini öznel bir şekilde tanıtabilmesidir. Sosyal uyum yönden yeterli gelişimi gösteren kişilerin bireysel başarıları da artmaktadır. Bu bağlamda öğretmenler çocukların sosyal uyum yönünden gelişimlerine önem vermelidirler. Çocuklar okulda sadece akademik bilgi almazlar. Okul, çocukların geniş anlamda sosyalleşmeye başladığı bir yerdir. Burada diğer kişilerle yaşamlarını nasıl sürdürebileceğini öğrenirler. Yani hem kendileri hem de diğer insanlarla sağlıklı iletişim kurabilmeleri için gerekli olan sosyal ve duygusal gelişim için çeşitli olanaklara ulaşırlar. Okul sosyal bir ortamdır. Bu ortamda öğrenciler hem arkadaşları hem de öğretmenleri ile kurdukları iletişim sayesinde sosyal becerilerini geliştirmekte ve duygusal anlamda da sağlıklı bireyler olma yolunda ilerlemektedirler (Özden: 2007, 1).

Birey doğumdan başlayarak bedensel, zihinsel, sosyal ve duygusal anlamda gelişim halindedir. Çocuklar okul öncesi de sosyal açıdan gelişim gösterirler. Çocuklar, içinde buldukları sosyal çevre içinde çok farklı uyarıcıların etkisinde kalırlar. Çocuğun gelişimi, fizyolojik olarak kendi sahip olduğu kapasiteyle şekillenmeye çalışırken, dışarıdan aldığı uyarıcılar onun gelişimini olumlu ya da olumsuz yönde etkilemektedir (Tuğrul: 1994, 393).

Aile içerisindeki iletişim, çocukların sosyal uyum ve becerilerini olumlu ve olumsuz yönde etkileyebilir. Ailenin çocuğa karşı tutumları (sevgi, sıcaklık, yakınlık) çocukların sosyal uyum ve becerilerini olumlu yönde etkilemektedir. Buna karşın anne babanın çok katı bir disiplin ve otorite uygulayarak çocuklarını aşırı baskı içinde, esnek ve sevgi dolu bir etkileşimden uzak yetiştirmeleri çocukların sosyal uyum ve becerilerini olumsuz yönde etkilemektedir (Işık: 2007, 2).

Sosyal ve duygusal uyum okul çağındaki çocuklar için de çok önemlidir. Çocukların davranışları, öğretmenleri ve akranlarıyla iletişimleri, akademik başarılarını doğrudan etkileyen bir etmendir. Öğretmenler çocukların sosyal ve duygusal gelişim özelliklerini bilmeli ve öğrencilere bu bilgiler doğrultusunda yaklaşmalıdır. Okul çağı çocuğunun sosyal ve duygusal gelişim özellikleri şunlardır:

- 1- Arkadaşlık ilişkileri giderek daha önemli hale gelir. Öğrenciler bir oyun grubunun üyesi olmak için çabalarlar.
- 2- Kurallara sıkı sıkıya bağlıdır. İlköğretimin ilk dönemlerinde kuralları sorgulamaksızın kabul ederler.
- 3- Kızlar kız arkadaşlarıyla, erkekler de erkek arkadaşlarıyla gruplaşarak oynarlar. Dördüncü ve beşinci sınıfta kız erkek çekişmesi yaşanır.
- 4- Başkalarının gözüyle de olayları görmeye başlarlar.
- 5- Oyunları daha organize hale gelir. Oyun grupları oluşmaya başlar. Bütün bireyler oyundaki rollerini daha iyi yerine getirir.
- 6- Bir gruba dahil olmak isterler.
- 7- Küçük çocukları korumaktan ve onlarla oynamaktan hoşlanırlar.
- 8- Okulda başarılı olmak çok önemlidir. Küçük bir başarısızlık onları üzer.
- 9- Öfkeleri daha kontrollü hale gelir.
- 10- Kendileri ve bedenleriyle barışıktırlar (Dereobalı: 2005, 43).

Öğretmen okulda çocukların sosyal duygusal uyumlarını gelişimlerine yardımcı olmak için onların gelişim özelliklerini bilmesinin yanında sosyal ve duygusal uyumlarını artırıcı etkinliklere yer vermelidir. Dramatizasyon yöntemi öğrencilerin sosyal ve duygusal uyumlarını sağlamada etkili olabilecek yöntemlerden bir tanesidir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

4. BULGULAR VE YORUMLAR

Bu bölümde çalışmadan elde edilen verilerin analizi sonucunda elde edilen bulgular ve bulgularla ilgili yorumlar yer almaktadır.

4.1. Akademik Başarı'ya Yönelik Bulgu ve Yorumlar

Deney ve kontrol grubunda bulunan öğrencilerin 'Akademik Başarı' testinden almış oldukları puanlara yönelik betimsel istatistik değerleri tablo 21'de verilmiştir.

Tablo 21: Akademik Başarı Testi betimsel istatistik değerleri

	Grup	N	X	SS
ÖN TEST	Deney	25	14,44	4,09
	Kontrol	25	14,44	4,43
SON TEST	Deney	25	20,52	3,08
	Kontrol	25	14,76	3,96

Tablo 21'de görüldüğü üzere deney ve kontrol gruplarının ön test başarı puanlarının ortalamaları birbirine eşittir ($X=14,44$). Grupların son test ortalamalarına bakıldığında deney grubunun $X=20,52$ kontrol grubunun ise $X=14,76$ olduğu tespit edilmiştir. Yukarıdaki tablo incelendiğinde deney grubu, son test ortalaması ön test ortalamasına göre kontrol grubundan daha fazla artış göstermiştir. Tablo 22'de ön test- son test başarı testi ortalamalarının gruplar içi ve gruplar arası ortalamalar bazında karşılaştırılması verilmiştir.

Tablo 22: Akademik Başarı Testi Ön test-son test ortalamalarının Gruplar arası ve Gruplar içi karşılaştırılması

	Ön-test X	Son-test X	Ortalama (ön test-son test)
Deney Grubu	14,44	20,52	17,48
Kontrol Grubu	14,44	14,76	14,60
Ortalama (deney-kontrol)	14,44	17,64	

Tablo 22 incelendiğinde ölçüm ayrımı yapmaksızın (ön test-son test) deney grubunun Başarı Testi aritmetik ortalaması kontrol grubundan daha büyük olduğu görülmektedir ($X= 17,48$). Gruplar arası değişime bakmaksızın öğrencilerin Başarı Testi son test ortalaması ilk test ortalamasından büyüktür ($X=17,64$).

Öğrencilerin Akademik Başarı Testine ait başarılarında deney öncesi ve deney sonrasında gözlenen söz konusu değişmelerin anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğine ilişkin iki faktörlü ANOVA sonuçları Tablo 23’te verilmiştir. Bu tablodaki verilerle beşinci denence olan **“İlköğretim Hayat Bilgisi Dersinin öğretiminde Dramatizasyon yönteminin uygulandığı deney grubu ile klasik yöntemlerin uygulandığı kontrol grubunun ön test son test başarı puanları arasındaki fark, deney grubu lehine anlamlıdır.”** denencesi incelenecektir.

Tablo 23: Başarı testi ön test-son test puanlarının iki yönlü ANOVA sonuçları

Varyansın Kaynağı	KT	Sd	KO	F	P
<u>Gruplararası</u>					
Grup	207,360	1	207,360	8,368	,000*
Hata	1189,480	48	24,781		
<u>Gruplarıçi</u>					
Ölçüm(ön/son)	256,000	1	256,000	42,425	,000*
Grup*Ölçüm	207,360	1	207,360	34,364	,000*
Hata	289,640	48	6,034		

* $P < ,05$

Kısaltmalar; (KT=Kareler toplamı), (Sd=Serbestlik Derecesi), (KO=Kareler Ortalaması), (p=Anlamlılık düzeyi).

Tablo 23 incelendiğinde ölçümler arası değişime bakmaksızın Dramatizasyon yönteminin uygulandığı deney grubu ile klasik yöntemlerin uygulandığı kontrol gruplarının ön test-son test puanlarından elde edilen toplam puanları arasında anlamlı bir fark vardır { $F(1-48) = 8,368$; $p < ,05$ }. Bu bulgu deney ve kontrol gruplarında bulunan öğrencilerin başarı puanlarının ölçüm ayrımı yapmaksızın (deney öncesi ve deney sonrası) farklılaştığını gösterir.

Öğrencilerin başarı puanları ile ilgili olarak gruplar arası değişime bakmaksızın ön test-son test ortalama başarı puanları arasında anlamlı bir fark vardır { $F(1-48) = 42,425$; $p < ,05$ }. Bu bulgu grup ayrımı yapılmadığında deney ve kontrol grupları başarı puanlarının uygulanan öğretim yöntemine bağlı olarak değiştiği şeklinde yorumlanabilir.

Bu araştırmanın temel denencesi olan ortak etkinin (grup*ölçüm etkisi) incelenmesi sonucunda elde edilen değer anlamlı olduğu görülmüştür. Dramatizasyon yönteminin uygulandığı deney grubu ile klasik yöntemlerin uygulandığı kontrol grubu öğrencilerinin başarı puanlarının deney öncesinden deney sonrasına anlamlı farklılık gösterdiği, yani farklı işlem gruplarında olmak (deney-kontrol) ile farklı zamanlardaki ölçümü (ön test-son test) gösteren faktörlerin başarı düzeyleri üzerindeki ortak etkinin anlamlı olduğu bulunmuştur { $F(1-48) = 34,364$; $p < ,05$ }. Bu bulgu Dramatizasyon yöntemi ve klasik yöntemleri uygulamanın öğrencilerin başarılarını artırmada farklı etkilere sahip olduğunu göstermektedir. Yani deney ve kontrol grubundaki öğrencilerin akademik başarıları denemelere bağlı olarak farklılık göstermektedir. Uygulanan deneysel işlemin sonucu olarak öğrencilerin akademik başarıları değişmektedir. Öğrencilerin akademik başarılarında gözlenen bu farklılık Dramatizasyon Yönteminden kaynaklandığı söylenebilir. Bu durum “Dramatizasyon Yöntemi”nin diğer klasik yöntemlere göre öğrenci başarısını artırmada daha etkili olduğu söylenebilir. Bu sonuç beşinci denenceyi desteklemektedir.

Dramatizasyon yönteminin akademik başarıyı olumlu yönde etkilediği sonucunu destekleyen diğer araştırmalar şunlardır:

Bıyık (2001)’ın yaptığı “İlköğretim Okulları Hayat Bilgisi Dersinde Kullanılan Dramatizasyon Yönteminin Etkililiği” adlı araştırmada, dramatizasyon yöntemi ile öğrenen öğrencilerin, geleneksel yöntemle öğrenen öğrencilere göre daha başarılı olduğu ve bilgilerinin daha kalıcı olduğu sonucuna ulaşmıştır.

Üstündağ (1988), “Dramatizasyon ağırlıklı yönteminin etkililiği” adlı çalışmasını dramatizasyon yönteminin takrir yöntemine göre daha etkili olduğunu belirtmiştir.

Erhan (2000) dramanın Hayat Bilgisi dersinin öğrenilmesinde ve benlik kavramı gelişimi üzerinde olumlu etkisi olduğu görülmüştür.

Debre (2008) “İlköğretim Sosyal Bilgiler Dersi Coğrafya Konularının Öğretiminde Ders Anlatım Stratejisi Olarak Dramatizasyonun Kullanılmasının Öğrencinin Başarı Düzeyine Etkisi” adlı çalışmasında dramatizasyon tekniğinin akademik başarıyı artırdığı, öğrenmede kalıcılığı sağlamada daha etkili olduğu sonucu ortaya çıkmıştır.

Gürdal ve Sağır (2002); yaptığı çalışmada Fen Bilgisi Dersinde drama tekniğiyle ders işleyen öğrencilerin, klasik yönteme göre öğrendiklerini daha kolay hatırladıkları bulunmuştur.

Ortaya çıkan bu farklılığın hangi gruplar (Deney-Kontrol) ve hangi ölçümler (ön test-son test) arasında olduğunu belirlemek için her bir ölçüm düzeyinde gruplar arası farklılıklar ve her bir grup düzeyinde ölçümler arası farklılıklar, Tukey çoklu karşılaştırma testi ile incelenmiştir. Gruplardaki öğrencilerin başarı testinden elde ettikleri puanların gruplar arası ve ölçümler arası farklarının Tukey çoklu karşılaştırma testine ilişkin bulgular Tablo 24’te gösterilmiştir.

Tablo 24: Başarı Puanlarının Gruplar arası ve Ölçümler arası Farklarına İlişkin Tukey Testi Sonuçları

Faktör	Düzye	(a)	(b)
		Ön test-Son test q	Deney-Kontrol q
GRUP (A)	Deney	12,40*	-
	Kontrol	0,65	-
ÖLÇÜM(B)	Ön test	-	0
	Son test	-	4,64*

a (q) Tablo değeri: $\alpha=0,05$ r = 2 Sd = 48 için 2,86

b (q¹) kritik değeri, $\alpha= ,05$ için 2,85 olarak hesaplandı

Birinci Denenceye İlişkin Bulgu ve Yorumlar:

“Dramatizasyon yönteminin uygulandığı deney grubu ile klasik yöntemlerin uygulandığı kontrol grubu öğrencilerinin ön test başarı puanları arasında anlamlı bir fark yoktur.” denencesini test etmek için yapılan tukey testi tablo 24’te verilmiştir.

Tukey çoklu karşılaştırma testi tablosuna bakıldığında (tablo 24) deney ve kontrol gruplarının ön test başarı puanları değeri karşılaştırması “0” olduğu görülmektedir. Bu değer 2,85 olarak hesaplanan kritik değerden küçük olduğu için deney ve kontrol grupları ön test başarı puanları arasında anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir. Böylece deney öncesi grupların akademik başarı anlamında birbirine yakın değerlere sahip olduğunu göstermektedir. Bu bulgu birinci denenceyi desteklemektedir.

İkinci Denenceye İlişkin Bulgu ve Yorumlar:

“Hayat Bilgisi Dersinin öğretiminde “Dramatizasyon Yönteminin” uygulandığı deney grubunun son test başarı puanları ilk test başarı puanlarına göre anlamlı bir şekilde artar.” denencesini test etmek için yapılan tukey testi tablo 24’te verilmiştir.

Tukey çoklu karşılaştırma testi tablosuna bakıldığında (tablo 24) Dramatizasyon yönteminin uygulandığı deney grubunun ön test son test karşılaştırması sonucu testler arasında anlamlı fark tespit edilmiştir (12,40*). Bu da Dramatizasyon yönteminin uygulandığı deney grubunun son test başarı puanının ilk teste göre anlamlı bir şekilde arttığını göstermektedir. Uygulanan yöntemin öğrencilerin başarısını anlamlı bir şekilde arttırdığı söylenebilir. Bu bulgu ikinci denenceyi desteklemektedir.

Üçüncü Denenceye İlişkin Bulgu ve Yorumlar:

“İlköğretim Hayat Bilgisi dersinin klasik yöntemlerle öğretildiği kontrol grubunun son test başarı puanları ilk test başarı puanlarına göre anlamlı bir şekilde artar.” denencesini test etmek için yapılan tukey testi tablo 24’te verilmiştir.

Tablo 24 incelendiğinde kontrol grubunun ön test son test karşılaştırması sonucu testler arasında anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir (0,65). Bu sonuç, klasik yöntemlerin uygulandığı kontrol grubunun başarısının anlamlı bir şekilde artmadığı şeklinde yorumlanabilir. Bu bulgu üçüncü denenceyi desteklememektedir.

Üçüncü denence sonucuna bakıldığında kontrol grubunun başarı puanlarının anlamlı şekilde artmadığı görülmüştür. Bu sonucun uygulayan öğretmenden kaynaklandığı

düşünülebilir. Oysa deney ve kontrol grubundaki öğretmenlerin her ikisi de okuttukları sınıfları 1. sınıftan itibaren okutmaya başlamışlardır. Eğer sonuç öğretmenden kaynaklanıyor olsaydı bu fark ön test uygulamasında ortaya çıkardı. Çünkü 2. sınıf Hayat Bilgisi kazanımları ile 3. sınıf Hayat Bilgisi kazanımları birbirine çok benzerlik göstermektedir. (Örnek: 3. sınıf kazanımı; **B.3.12.** Hayatımızı kolaylaştırmak için çalışanları tanır ve yaptıkları işleri açıklar. 2. sınıf kazanımı; **B.2. 14.** Her iş ve mesleğin gerekli ve saygın olduğunu takdir ederek herhangi bir mesleğin insanların hangi ihtiyaçlarını karşılamaya yönelik olduğunu araştırır.) Hâlbuki grupların ön test başarı puanları ikisi de birbirine çok yakın değerler çıkmıştır. Ayrıca ilk test son test arasında üç buçuk ay gibi uzun bir sürenin olması klasik yöntemlerle ders işleyen grupların özellikle ilk konuları unutmasına sebep olabilir. Bunun yanında drama yöntemi öğrenmede kalıcılığı diğer klasik yöntemlere göre daha fazla olduğu birçok araştırmada kanıtlanmıştır [(Gürdal ve Sağırlı (2002), Tanrıseven (2000), Karapınarlı (2007)].

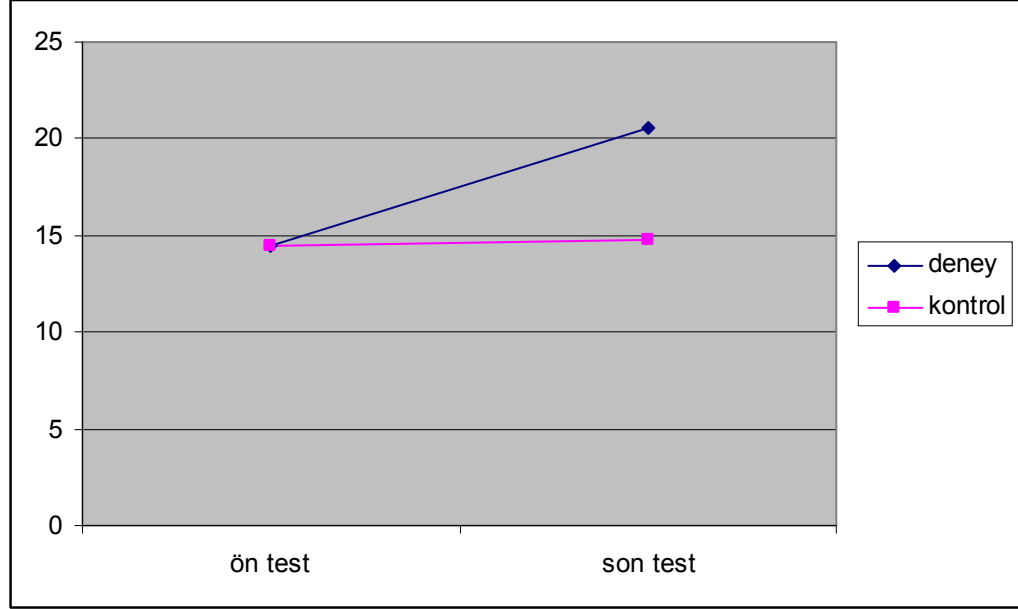
Dördüncü Denenceye İlişkin Bulgu ve Yorumlar:

“İlköğretim Hayat Bilgisi Dersinin öğretiminde “Dramatizasyon yöntemi”nin uygulandığı deney grubu ile klasik yöntemlerin uygulandığı kontrol grubunun son test başarı puanları arasında deney grubu lehine anlamlı bir fark vardır.” denencesini test etmek için yapılan tukey testi tablo 24’te verilmiştir.

Tablo 24 incelendiğinde deney ve kontrol gruplarının son test puanları arasında deney grubu lehine anlamlı bir fark vardır (4,64*). Bu sonuç Dramatizasyon yönteminin uygulandığı deney grubunun akademik başarı yönünden kontrol grubuna göre daha fazla artış gösterdiği şeklinde yorumlanabilir.

Deney ve kontrol gruplarının ön test ve son test puan ortalamalarındaki farklılık, şekil 1’de görülmektedir. Dramatizasyon yöntemiyle öğretim yapılan deney grubunda bulunan öğrencilerin ön test puan ortalaması ile son test puan ortalaması arasındaki artış kontrol grubundaki artıştan daha fazladır.

Şekil 1: Deney ve Kontrol Gruplarının Ön test ve Son test Puan Ortalamalarındaki Artışı Gösterir Çizgisel Grafik



4.2. Sosyal Duygusal Uyuma Yönelik Bulgu ve yorumlar

Bu başlık altında Sosyal Duygusal Uyum Ölçeği'nden toplanan verileri kullanarak sosyal duygusal uyuma yönelik denencelerin bulgu ve yorumlarına yer verilecektir.

Altıncı Denenceye İlişkin Bulgu ve Yorumlar:

“Dramatizasyon yönteminin uygulandığı deney grubu ile klasik yöntemlerin uygulandığı kontrol grubu öğrencilerinin Sosyal Duygusal Uyum Ölçeği ön test puanları arasında anlamlı bir fark yoktur.”Bu denence için grupların ön test puanları ilişkisiz t testi ile karşılaştırılmıştır. Betisel istatistik değerleri ve “t testi” analizi tablo 25’te gösterilmiştir.

Tablo 25: Deney ve Kontrol grupları Sosyal Duygusal Uyum Ölçeği ön test puanları “t testi” analizi

Gruplar	N	X	SS	Serbestlik derecesi	t	Anlamlılık düzeyi (p)
Deney grubu	25	37,32	2,71	48	-7,106	,000
Kontrol Grubu	25	42,72	2,65			

Tablo 25 incelendiğinde anlamlılık düzeyinin ,05'ten küçük olduğu görülmektedir ($p < ,05$). Bu bağlamda ortalamalarda dikkate alındığında sosyal duygusal uyum ölçeği puanları kontrol grubu lehine anlamlı fark çıkmıştır [$t(48) = 7,1; p < ,05$]. Yani kontrol grubu puanları deney grubuna göre anlamlı düzeyde fazladır. Bu bulgu altıncı denenceyi desteklememektedir.

Yedinci Denenceye İlişkin Bulgu ve Yorumlar:

“Dramatizasyon yönteminin uygulandığı deney grubu öğrencilerinin Sosyal Duygusal Uyum Ölçeği son test puanları ilk test puanlarına göre anlamlı bir şekilde artar.” denencesini değerlendirmek için “eşleştirilmiş örneklem t testi” kullanılmıştır. Betimsel analiz değerleri tablo 26’da gösterilmiştir.

Tablo 26: Deney grubu ilk test-son test betimsel istatistik değerleri

		X	N	SS	Std. Hata Ort.
Deney	Ön test	37,3200	25	2,71907	,54381
	Son test	41,7600	25	2,96198	,59240

Tablo 26 incelendiğinde deney grubunun ön test ortalaması 37,32 olmasına karşın son test ortalaması 41,76’ ya yükselmiştir. Bu bulgu, deney grubunun deneysel işlem sonrasında Sosyal Duygusal Uyum Ölçeği’nden aldığı puanın arttığını göstermektedir. Bu farkın anlamlı olup olmadığına ilişkin “eşleştirilmiş örneklem t testi” analizi tablo 27’de verilmiştir.

Tablo 27: Deney grubu ön test-son test Sosyal Duygusal Uyum Ölçeği puanları “t testi” analizi

Deney Grubu	İkili farklar		t	Sig.(2- tailed)
	X	SS		p
Ön test- son test	-4,44000	3,67514	-6,041	,000

Tablo 27 incelendiğinde anlamlılık düzeyi $p < ,05$ bulunmuştur. Bu bulgu deney grubunun Sosyal Duygusal Uyum Ölçeği’nden aldığı ön test- son test puanları arasında anlamlı bir farklılığın olduğunu göstermektedir. Ortalamalarda dikkate alındığında deney

grubu ön test puanlarına göre son testten anlamlı düzeyde fazla puan almıştır. Bu bulgular deneysel işlemin öğrencilerin sosyal duygusal uyumlarına anlamlı düzeyde pozitif yönde etki ettiği şeklinde yorumlanabilir. Yani “Dramatizasyon yöntemi öğrencilerin sosyal ve duygusal uyumlarını artırmada etkili bir rol oynamıştır.” denilebilir. Bulgular yedinci denenceyi desteklemektedir.

Sekizinci Denenceye İlişkin Bulgu ve Yorumlar:

“Klasik yöntemlerin uygulandığı kontrol grubunun Sosyal Duygusal Uyum Ölçeği ilk test ve son test puanlarının arasında anlamlı bir farklılık yoktur.” denencesinin analizi için tablo 28’de kontrol grubunun ön test-son test betimsel istatistik değerleri verilmiştir.

Tablo 28: Kontrol grubu ilk test-son test betimsel istatistik değerleri

		X	N	SS	Std. Hata. Ort.
Kontrol	Ön test	42,7200	25	2,65393	,53079
	Son test	42,1200	25	3,01828	,60366

Tablo 28 incelendiğinde deney grubunun ilk test ortalaması 41,72 son test ortalaması 42,12’dir. Bu bulgu, kontrol grubunun sosyal duygusal uyum ölçeğinden aldığı puanın artmadığını göstermektedir. Bu farkın anlamlı olup olmadığına ilişkin eşleştirilmiş örneklem t testi analizi tablo 29’da verilmiştir.

Tablo 29: Kontrol grubu ön test-son test Sosyal Duygusal Uyum Ölçeği puanları t testi analizi

Kontrol Grubu	İkili farklar		t	Sig.(2- tailed)
	X	SS		p
Ön test- son test	,60000	3,25320	,922	,366

Tablo 29 incelendiğinde anlamlılık düzeyi $p > ,05$ bulunmuştur. Bu bulgu kontrol grubunun Sosyal Duygusal Uyum Ölçeği’nden aldığı ön test- son test puanları arasında anlamlı bir farklılığın olmadığını göstermektedir. Ortalamalarda dikkate alındığında kontrol grubu ön test puanlarına göre son testten anlamlı düzeyde puan alamamıştır. Bu bulgular

kontrol grubunda uygulanan klasik yöntemlerin öğrencilerin sosyal duygusal uyumlarına pozitif yönde etki etmediği şeklinde yorumlanabilir. Bu bulgular sekizinci denenceyi desteklemektedirler.

Dokuzuncu Denenceye İlişkin Bulgu ve Yorumlar:

“Dramatizasyon yönteminin, klasik yöntemlerin uygulandığı kontrol grubuna göre deney grubu lehine sosyal-duygusal uyuma olumlu yönde etkisi vardır.” denencesini analiz etmek için deney ve kontrol gruplarında bulunan deneklerin son test puanlarından ilk test puanları çıkartılarak her bir deneğin kazanç puanı hesaplanmıştır. Elde edilen bu kazanç puanları (Fark puanları) arasında “ilişkisiz örneklem t testi” analizi yapılarak çıkan sonuçlar yorumlanmıştır. Fark puanlarına ait betimsel istatistikler ve “t testi” sonuçları tablo 30’da verilmiştir.

Tablo 30: Deney ve kontrol grupları Sosyal Duygusal Uyum Ölçeği kazanç puanları betimsel analizleri ve “t testi” sonuçları

Gruplar	N	Fark puanları	SS	Serbestlik derecesi	t	Anlamlılık düzeyi (p)
Deney grubu	25	4,4400	3,677514	48	5,134	,000
Kontrol Grubu	25	- ,6000	3,253220			

Tablo 30’da görüldüğü üzere öğrencilerin sosyal ve duygusal uyumları açısından deney ve kontrol grupları arasında deney grubu lehine $p < ,05$ düzeyinde anlamlı bir fark vardır. [$t(48)=5,13; p<,05$] Bu bulgu dokuzuncu denenceyi desteklemektedir.

Bu bulgu doğrultusunda dramatizasyon yönteminin kontrol grubunda uygulanan klasik öğretim yöntemlerine göre öğrencilerin sosyal ve duygusal uyumlarını geliştirmelerinde daha etkili olduğu söylenebilir. Bu farklılığın ortaya çıkmasındaki en önemli etkenler arasında dramatizasyon yönteminin öğrencilerin oyunu ortaya koymak için işbirliği içerisinde ve beraberce çalışmalarını sağlayarak birbirleriyle etkileşime girme olanağı vermesi gösterilebilir. Bu sayede öğrenciler hem sosyal hem de duygusal uyum açısından geliştikleri söylenebilir.

Bu bulgu; Metin (1999)'in "Dramanın 5- 6 Yas Çocuklarının Sosyal- Duygusal Gelişimlerine Etkisinin İncelenmesi" adlı çalışmasında dramanın çocukların sosyal duygusal uyumlarına olumlu yönde etkisi olduğu sonucuyla örtüşmektedir.

Onuncu Denenceye İlişkin Bulgu ve Yorumlar:

"Dramatizasyon yönteminin, klasik yöntemlerin uygulandığı kontrol grubuna göre deney grubu lehine sosyal duygusal uyum alt boyutlarından "Akranlarla İletişim"e olumlu yönde etkisi vardır." denencesi için t testi analizi tablo 31 'de gösterilmiştir.

Tablo 31: Sosyal Duygusal Uyum alt boyutlarından "Akranlarla İletişim" alt boyutunun "t testi" sonuçları

Gruplar	N	Fark puanları	SS	Serbestlik derecesi	t	Anlamlılık düzeyi (p)
Deney grubu	25	,2000	1,50000	48	1,219	,229
Kontrol Grubu	25	-,2800	1,27541			

Tablo 31'de görüldüğü üzere öğrencilerin Sosyal Duygusal Uyum Ölçeği altboyutu olan "Akranlarla İletişim" boyutunda deney ve kontrol grupları arasında $p > ,05$ düzeyinde anlamlı bir fark yoktur [$t(48) = 1,21; p > ,05$].

Bu bulgu dramatizasyon yöntemi uygulanan deney grubu öğrencileri ile klasik yöntemlerin uygulandığı kontrol grubu öğrencilerinin arkadaşlık ilişkileri anlamlı düzeyde farklılaşmadığını göstermektedir. Yani dramatizasyon yöntemi arkadaşlık ilişkilerinin gelişmesi bakımından klasik yöntemlere göre farklılık göstermemektedir. Bu bakımdan sonuçlar dokuzuncu denenceyi desteklememektedir.

On Birinci Denenceye İlişkin Bulgu ve Yorumlar:

"Dramatizasyon yönteminin, klasik yöntemlerin uygulandığı kontrol grubuna göre deney grubu lehine sosyal duygusal uyum alt boyutlarından "Toplum ile İletişim ve Sorumluluk" a olumlu yönde etkisi vardır." denencesini test etmek için yapılan t testi tablo 32'de verilmiştir.

Tablo 32: Sosyal Duygusal Uyum alt boyutlarından “Toplum ile İletişim ve Sorumluluk” alt boyutunun “t testi” sonuçları

Gruplar	N	Fark puanları	SS	Serbestlik derecesi	t	Anlamlılık düzeyi (p)
Deney grubu	25	1,0400	1,59374	48	3,570	,001
Kontrol Grubu	25	-,4400	1,32539			

Tablo 32’de görüldüğü üzere öğrencilerin Sosyal Duygusal Uyum Ölçeği alt boyutu olan “Toplum ile İletişim ve Sorumluluk” boyutunda deney ve kontrol grupları arasında $p < ,05$ düzeyinde anlamlı bir fark vardır [$t(48) = 3,57; p < ,05$]. Ortalamalar dikkate alındığında deney grubu lehine anlamlı bir farklılık olduğu gözlenmektedir. Bu bulgu on birinci denenceyi desteklemektedir.

Bu bulgu dramatizasyon yönteminin yararları kısmında söz edilen “Öğrencilerin bireysel ve sosyal beceriler bakımından daha iyi yetişmesini, başkalarıyla rahat ve sağlıklı ilişkiler kurmasını toplumsallaşmasını sağlar.(Kavcar:1985:37)” maddesiyle örtüşmektedir. Öğrenci Dramatizasyon yönteminde çeşitli roller alır ve üstüne düşeni yapmaya çalışır. Bu sayede öğrencilerde sorumluluk duygusunun geliştiği söylenebilir.

On İkinci Denenceye İlişkin Bulgu ve Yorumlar:

“Dramatizasyon yönteminin, klasik yöntemlerin uygulandığı kontrol grubuna göre deney grubu lehine sosyal duygusal uyum alt boyutlarından “Sosyal Yaşamın Gereklere Uygun Davranma” ya olumlu yönde etkisi vardır.” denencesi için t testi analizi tablo 33’te verilmiştir.

Tablo 33: Sosyal Duygusal Uyum alt boyutlarından “Sosyal Yaşamın Gereklere Uygun Davranma” alt boyutunun “t testi” sonuçları

Gruplar	N	Fark Puanları	SS	Serbestlik derecesi	t	Anlamlılık düzeyi (p)
Deney grubu	25	1,0400	1,59374	48	2,917	,005
Kontrol Grubu	25	-,3200	1,70098			

Tablo 33 incelendiğinde öğrencilerin Sosyal Duygusal Uyum Ölçeği'nin alt boyutu olan “Sosyal Yaşamın Gereklerine Uygun Davranma” boyutunda deney ve kontrol grupları arasında $p < ,05$ düzeyinde anlamlı bir fark vardır [$t(48) = 2,91; p < ,05$]. Ortalamalar dikkate alındığında deney grubu lehine anlamlı bir farklılık olduğu gözlenmektedir. Bu bulgu on ikinci denenceyi desteklemektedir.

Dramatizasyon yöntemi sayesinde öğrenciler sosyal olayları bir oyun içinde öğrenirler. Sosyal yaşamı yapay bir ortamda kurallarıyla birlikte deneme ve öğrenme imkânına sahip olurlar. Bu sayede gerçek hayattaki sosyal iletişim becerileri gelişecektir. Bu açıdan bakıldığında deney grubunda yer alan öğrencilerin kontrol grubunda yer alan öğrencilere göre “Sosyal Yaşamın Gereklerine Uygun Davranma” boyutunda daha yüksek fark puanlarına sahip olması dramatizasyon yönteminin bu yönde bir katkısı olduğu söylenebilir.

On Üçüncü Denenceye İlişkin Bulgu ve Yorumlar:

“Dramatizasyon yönteminin, klasik yöntemlerin uygulandığı kontrol grubuna göre deney grubu lehine sosyal duygusal uyum alt boyutlarından “Sosyal Durumlara Uygun Tepki Gösterme ve Mücadele Duygusu” na olumlu yönde etkisi vardır.” denencesi için t testi analizi tablo 34’de verilmiştir.

Tablo 34: Sosyal Duygusal Uyum alt boyutlarından “Sosyal Durumlara Uygun Tepki Gösterme ve Mücadele Duygusu” alt boyutunun “t testi” sonuçları

Gruplar	N	Fark Puanları	SS	Serbestlik derecesi	t	Anlamlılık düzeyi (p)
Deney grubu	25	2,1600	1,74833	48	3,517	,001
Kontrol Grubu	25	,4400	1,70978			

Tablo 34 incelendiğinde öğrencilerin Sosyal Duygusal Uyum Ölçeği alt boyutu olan “Sosyal Durumlara Uygun Tepki Gösterme ve Mücadele Duygusu” boyutunda deney ve kontrol grupları arasında $p < ,05$ düzeyinde anlamlı bir fark vardır [$t(48) = 3,51; p < ,05$]. Ortalamalar dikkate alındığında deney grubu lehine anlamlı bir farklılık olduğu gözlenmektedir. Bu bulgu on üçüncü denenceyi desteklemektedir.

Bu bulgu doğrultusunda, dramatizasyon yönteminin oluşturduğu bir arada çalışma ortamı sayesinde drama sürecinde veya sınıf ortamında ortaya çıkan durumlar karşısında uygun tepkiyi gösterme açısından deney grubunda yer alan öğrencilerin kontrol grubuna göre daha fazla arttığı söylenebilir.

BEŞİNCİ BÖLÜM

5. SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu bölümde İlköğretim Hayat Bilgisi Dersinde “Dramatizasyon Yöntemi”nin uygulanmasının öğrencilerin sosyal duygusal uyumlarına ve akademik başarılarına etkisi ile ilgili elde edilen bulgulara ve yapılan yorumlara ilişkin sonuçlara yer verilmiş, bu sonuçlara dayalı olarak önerilerde bulunulmuştur.

5.1. Sonuçlar

Bu araştırmada Dramatizasyon Yönteminin Hayat Bilgisi Dersinde öğrencilerin sosyal duygusal uyumlarına ve akademik başarılarına etkisi ölçülmeye çalışılmıştır. Bunun için kontrol gruplu ön test-son test modeli kullanılmıştır. Veri toplama aracı olarak Sosyal Duygusal Uyum Ölçeği, Başarı Testi ve Kişisel Bilgi Formu kullanılmıştır. Araştırmada on üç denence sınanmaya çalışılmış ve araştırmanın problem cümlesinin çözümlenmesi amaçlanmıştır.

Araştırmanın temel denenceleri olan “İlköğretim Hayat Bilgisi dersinin öğretiminde Dramatizasyon yönteminin uygulandığı deney grubu ile klasik yöntemlerin uygulandığı kontrol grubunun ön test-son test başarı puanları arasındaki fark, deney grubu lehine anlamlıdır.” ve “Dramatizasyon yönteminin, klasik yöntemlerin uygulandığı kontrol grubuna göre deney grubu lehine sosyal-duygusal uyuma olumlu yönde etkisi vardır.” denenceleri ile ilgili sonuçlar şu şekildedir:

- Başarı testi uygulamasında deney ve kontrol gruplarının ilk test- son test başarı puanları dikkate alındığında Dramatizasyon yönteminin uygulandığı deney grubu öğrencilerinin başarı puanları kontrol grubundaki öğrencilerin başarı puanlarına göre anlamlı düzeyde artmıştır. Bu sonuç, Dramatizasyon yönteminin akademik başarıyı artırmada klasik yöntemlere göre daha etkili olduğunu görüşünü desteklemektedir.
- Dramatizasyon yönteminin sosyal duygusal uyuma etkisini belirlemek için Sosyal Duygusal Uyum Ölçeği ilk test-son test olarak deney ve kontrol gruplarına uygulanmıştır. İlk test-son test puanlarından elde edilen kazanç puanları arasındaki fark deney grubu lehine anlamlıdır. Bu sonuç, Dramatizasyon

yönteminin diğer klasik yöntemlere göre öğrencilerin sosyal duygusal uyumlarına pozitif yönde etkisi olduğu görüşünü desteklemektedir.

Ayrıca araştırmada elde edilen bulgular ve yorumlar ışığında aşağıdaki sonuçlara ulaşılmıştır.

1. Deney ve kontrol gruplarının başarı testinden aldıkları ilk test başarı puanları arasında anlamlı bir fark yoktur.
2. Dramatizasyon yönteminin uygulandığı deney grubunun başarı testi son test puanları ön test puanlarına göre anlamlı bir şekilde artmıştır.
3. Klasik yöntemlerin uygulandığı kontrol grubu başarı testi ilk test ve son test puanları arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır.
4. Dramatizasyon yönteminin uygulandığı deney grubu ile klasik yöntemlerin uygulandığı kontrol grubu son test başarı puanları arasında deney grubu lehine anlamlı bir fark bulunmuştur.
5. Dramatizasyon yönteminin uygulandığı deney grubu ile klasik yöntemlerin uygulandığı kontrol grubu Sosyal Duygusal Uyum Ölçeği ilk test puanları arasında deney grubu aleyhine anlamlı bir fark vardır.
6. Dramatizasyon yönteminin uygulandığı deney grubu öğrencilerinin Sosyal Duygusal uyum ölçeği son test puanları ilk test puanlarına göre anlamlı bir şekilde artmıştır.
7. Klasik yöntemlerin uygulandığı kontrol grubunun Sosyal Duygusal Uyum Ölçeği ilk test ve son test puanlarının arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır.
8. Sosyal Duygusal Uyum Ölçeği alt boyutlarından “Akranlarla İletişim” boyutunda deney ve kontrol grupları arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır.
9. Sosyal Duygusal Uyum Ölçeği alt boyutlarından “Toplum ile İletişim ve Sorumluluk” boyutunda deney ve kontrol grupları arasında deney grubu lehine anlamlı bir fark bulunmuştur.
10. Sosyal Duygusal Uyum Ölçeği alt boyutlarından “Sosyal Yaşamın Gereklere Uygun Davranma” boyutunda deney ve kontrol grupları arasında deney grubu lehine anlamlı bir fark bulunmuştur.

11. Sosyal Duygusal Uyum Ölçeği alt boyutlarından ‘‘Sosyal Durumlara Uygun Tepki Gösterme ve Mücadele Duygusu’’ boyutunda deney ve kontrol grupları arasında deney grubu lehine anlamlı bir fark bulunmuştur.

5.2. Öneriler

- 1- Dramatizasyon yöntemi Hayat bilgisi Dersinde akademik başarıyı artırmaktadır. Bu nedenle hazırlanan öğretmen kılavuz kitaplarında dramatizasyon etkinliklerine daha çok yer verilmelidir. Bu etkinlikler ayrıntılı örneklerle kitaplarda yer almalı.
- 2- Hayat Bilgisi derslerinde akademik başarıyı artırmak için dramatizasyon yönteminin daha sık uygulanması daha uygun olacaktır.
- 3- Okullarda drama sınıfının oluşturulması dramatizasyon etkinliklerini daha rahat ve amacına uygun yapılabilmesini sağlayacaktır.
- 4- Dramatizasyon yönteminin sosyal duygusal uyumunu artırdığı görülmektedir. Okullarda sosyal ve duygusal uyum yönünden güçlük çeken öğrencilerin dramatizasyon etkinliklerine katılması sağlanmalıdır.
- 5- Bu araştırma İlköğretim üçüncü sınıf Hayat Bilgisi Dersinde yapılmıştır. Aynı araştırma farklı sınıflarda ve farklı derslerde yapılabilir.

KAYNAKÇA

- Adıgüzel, S. (2006)** “Eğitimde Yaratıcı Dramanın Türkiye’deki Gelişimi ve Bugünkü Durumu”, [http:// www.istanbuldrama.org.tr/makale.php? Kategori =yaratıcı %20drama %20-%20Makaleler](http://www.istanbuldrama.org.tr/makale.php?Kategori=yaratıcı%20drama%20-%20Makaleler), (Erişim tarihi: 20.02.2009)
- Aksarı, S.(2005)**, Okul öncesinde Drama ve Drama Yoluyla Sanat Eğitimi Deneysel Uygulamalar, Nobel yayınları, 2. Baskı, Ankara
- Atar, A. (Edit.). (2005)**, Okul Öncesi Resim Öğretimi, Anadolu Üniversitesi Yayınları
- Avcıoğlu, H. (2005)**, Etkinliklerle Sosyal Beceri Öğretimi, Kök Yayıncılık, Ankara.
- Aynal, S.(1989)**, “*Dramatizasyon Yönteminin Yabancı Dil Öğretimi Üzerindeki Etkisi*”, Çukurova Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi
- Ay Oyat, S. (1997)**, “*Yabancı Dil Öğretiminde Dramanın Kullanılması*”, Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi
- Balci, A. (2007)**, Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntem, Teknik ve İlkeler, Pegema Yayıncılık, 6. Baskı, Ankara
- Baran, I. (2006)**, “*Ailenin Örgütsel ve Yapısal Niteliğinin 60-72 Aylık Çocukların Sosyal-Duyusal Uyum Düzeyine Etkisi*”, Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi
- Başal, H.A. (2004)**, Gelişim ve Psikoloji: Nasıl Mutlu Bir Çocuk Yetiştirebilirim?, Morpa Kültür Yayınları, 2. Baskı, İstanbul
- Bıyık, D. (2001)**, “*İlköğretim Okulları Hayat Bilgisi Dersinde Kullanılan Dramatizasyon Yönteminin Etkililiği*”, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi
- Booth, D. (2005)**, Story Drama: Creating Stories Through Role Playing, Improvising and reading Aloud, Pembroke Publishers Limited

- Büyüköztürk, Ş. (2007)**, Deneysel Desenler Ön Test Son Test Kontrol Gruplu Desen ve Veri Analizi, Pegema Yayıncılık, 2. Baskı
- Corey, G. (1991)**, Theory and Practice of Counseling and Psychotherapy”, Brooks/Cole Publishing Company, 4. Baskı, California
- Çakır, G. (2007)**, “*Yeni Hayat Bilgisi Programında Yer Alan Kazanımların Önerilen Etkinlikler Çerçevesinde Gerçekleştirilebilme Düzeyinin Belirlenmesi*” Fırat Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi
- Çakır İlhan, A. ve diğerleri (2004)**, Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri-Drama, Devlet Kitapları Müdürlüğü, İstanbul
- Çam, F. ve Kara, Y (2007)**, “*Yaratıcı Drama Yönteminin Bazı Sosyal Becerilerinin Kazandırılmasına Etkisi*” Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 32, 145-155
- Çelik, N. (2007)**, “*Sosyal Beceri Eğitiminin İlköğretim Öğrencilerinin Sosyal Uyum Düzeylerine Etkisi*”, Dokuz Eylül Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi
- Debre, İ. (2008)** “*İlköğretim Sosyal Bilgiler Dersi Coğrafya Konularının Öğretiminde Ders Anlatım Stratejisi Olarak Dramatizasyonun Kullanılmasının Öğrencinin Başarı Düzeyine Etkisi*”, Yeditepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi,
- Demirel, İ.** “Drama Nedir?” www.idarecileriz.biz/files/2_eitimde_drama_994.ppt (Erişim Tarihi:15.03.2009)
- Demirel, Ö. (1999)**, Öğretme Sanatı, Pegem Yayınlan, Ankara
- Dereobalı, N. (2005)**, Okul Çağındaki Çocuk Gelişimi ve Eğitimi, Morpa Yayınları, İstanbul
- Erden, M. ve Akman, Y. (1995)**, Eğitim Psikolojisi, Arkadaş Yayınları, Ankara

- Erdoğan, Y. (2007)**, “*Yeni Hayat Bilgisi Programında Ara Disiplinlerin İçerikle Örtüşme Düzeyinin Belirlenmesi*”, Elazığ Fırat Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü
- Erhan, T. (2000)**, “*İlköğretimde Hayat Bilgisi Dersinin Drama ile Verilmesinin Dersin Öğrenilmesine ve Çocukların Benlik Kavramlarına Etkisinin İncelenmesi*”, Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi
- Ev, H. (2005)**, “İlköğretim Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Derslerinde Dramatizasyon-1” Dokuz Eylül Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi, 22, 3-36
- Genç, N. H. (2003)**, “Eğitimde Yaratıcı Dramanın Alımlanması” Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi”, 24, 196-205
- Gençöz, F. (1997)**, Uyum Psikolojisi, Kriz Dergisi, Cilt: 6, 2, 1-8
- Gökçe, K. ve Diğ. (2008)**, KPSS Genel Kültür Genel Yetenek Dergisi, S.3, Kamu Yayıncılık
- Gökdağ, D. (2002)**, “Aile psikolojisi Eğitimi”, Anadolu Üniversitesi Yayınları
- Gönen, M. ve Dalkılıç, N. (1999)**, Çocuk Eğitiminde Drama, Epsilon Yayınları, İstanbul
- Gündoğan, E. (edt.)**, SBS’ye Hazırlık-Ata Temel Dersler Soru Bankası 3. Sınıf, Ata Yayıncılık, Ankara
- Güneç, S. (2004)**, “Eğitimde Dramatizasyon” Bilim ve Aklın Aydınlığında Dergisi, S.56, <http://yayim.meb.gov.tr/dergiler/sayi56/gunec.htm> (Erişim Tarihi: 24.02.2009)
- Gürdal, A ve Sağırılı, H. (2002)**, “Fen Bilgisi Dersinde Drama Tekniğinin Öğrenci Başarısına Etkisi” Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Dergisi, 15, 213-224
- Işık, B. (2006)**, “*Ailenin Örgütsel ve Yapısal Niteliğinin 60-72 Aylık Çocukların Sosyal Duygusal Uyum Düzeylerine Etkisi*”, Y. Lisans Tezi Marmara Üniversitesi

- Kandır, A ve Alpan, Y. (2008)**, “Sosyal Duygusal Değerlendirme Aracının (İTSEA) Farklı Sosyo-Ekonomik Düzeylerde Uygulanması” Türk Eğitim Bilimleri Dergisi, 6/1, 41-61
- Kantarcıoğlu, S. (1998)**, Anaokulunda Eğitim Öğretmen Kitapları Dizisi, İstanbul Devlet Kitapları Müdürlüğü
- Kaplan, L. (1965)**, Foundations of Human Behavior, Harper&Row Publishers
- Karaer, H. (2007)**, “Alkollerin Suda Çözünmelerini Açıklayan Bir Dramatizasyon Etkinliğinin Geliştirilmesi ve Uygulanması” Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 24, 25-32
- Karahan ve Diğ.** “Üniversite Birinci Sınıf Öğrencilerinin Üniversiteye Uyum Düzeylerinin Sosyokültürel Etkinlikler Açısından İncelenmesi”, [http:// egitim.cukurova.edu.tr/efdergi](http://egitim.cukurova.edu.tr/efdergi) (Erişim Tarihi: 02.04.2009)
- Karakaya, N.(2007)**, “İlköğretimde Drama ve Örnek Bir Uygulama” Gazi Üniversitesi, Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi, Cilt:27, 1, 103-139
- Karapınarlı, R. (2007)**, “*İlköğretim 7. Sınıf Matematik Dersinde Yaratıcı Drama Yönteminin Öğrencilerin Başarı ve Kalıcılık Düzeyine Etkisi*”, Muğla Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü
- Kavcar, C. (1985)**, “Örgün Eğitimde Dramatizasyon” Eğitim ve Bilim Dergisi, C.10, S.56, <http://www.tdksozluk.com/index.php?qu=dram&ne=a&Submit=Ara>, (Erişim Tarihi: 22.02.09)
- Kocayörük Yaya, A. (2000)**, “*İlköğretim Öğrencilerinin Sosyal Becerilerini Geliştirmede Dramanın Etkisi*”, Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi
- Köseoğlu, İ (2006)**, “*Coğrafya Öğretiminde Problem Çözme Stratejisi Olarak Dramatizasyonun Kullanılması*”, Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi

- MEB, (2004)**, Drama 1, Devlet Kitapları Müdürlüğü, 4. Baskı, İstanbul
- MEB, (2005)**, İlköğretim 1, 2, 3. Sınıf Hayat Bilgisi Dersi Öğretim Programı ve Kılavuzu, Devlet Kitapları Müdürlüğü Basımevi, Ankara
- Metin, G. (1999)**, “*Dramanın 5- 6 Yas Çocuklarının Sosyal- Duygusal Gelişimlerine Etkisinin İncelenmesi.*”, Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi
- Namlu, G, A. (2005)**, Okulöncesi Eğitimde Araç Geliştirme, Anadolu Üniversitesi Yayınları
- Narin, D. (2007)**. “*İlköğretim Hayat Bilgisi Dersi Öğretim Programının Vatandaşlık Bilgi, Beceri, ve Değerlerini Kazandırmasına İlişkin Öğretmen Görüşleri*”, Anadolu Üniversitesi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi
- Ocak, G ve Beydoğan, H.Ö.(2005)**, “İlköğretim Okulları 3. Sınıf Hayat Bilgisi Ders İçeriğinin Amaçlarla Tutarlılık ve Öğrenci Seviyesine Uygunluk Açısından Yeterlilik Düzeyi (Standart belirleme-Erzurum il örneği)”, Milli Eğitim Dergisi, S.165, <http://yayim.meb.gov.tr/dergiler/165/ocak.htm>, (Erişim Tarihi:02.01.2009)
- Okvuran, A.** “Okul Öncesi Eğitimde Drama” Çoluk Çocuk Dergisi Haziran Sayısı <http://www.medeasanat.com/makale05.html> (Erişim Tarihi:25.02.2009)
- O’neill, C. ve Lambert, A. (1982)**, Drama Structures (A Pratical Handbook for Teachers), Nelson Thornes Yayınları
- Ömeroğlu, E. (1991)**, Ya-Pa Yedinci Okulöncesi Eğitimin Yaygınlaştırılması, Ya-Pa Yayın Pazarlama San. Ltd. Şti
- Önder, A. (2006)**, İlköğretimde Eğitici Drama Temel İlkeler ve Uygulama Örnekleri, Morpa Yayınları, 1.Baskı, İstanbul
- Önder, A. (2002)**, Yaşayarak Öğrenmek İçin Eğitici Drama, Epilson Yayınları, 4. Baskı, İstanbul

- Örnek, S.(2007)**, “*Trigonometrik Kavramların Canlandırma Yöntemiyle Öğrenilmesinin Öğrencilerin Matematik Başarılarına Etkisi*” Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi
- Özdaş, A. (1997)**, Öğretim İlke ve Yöntemleri (<http://www.dersimiz.com/eyazim/yazi.asp?id=63>) (Erişim:13.01.2009)
- Özer, E.**, “Drama Yöntemi”, [www.stu.inonu.edu.tr/~elozer/ Dramatizasyon](http://www.stu.inonu.edu.tr/~elozer/Dramatizasyon), (Erişim tarihi: 05.05.2009)
- Öztürk, C. (ed.) (2006)**, Hayat bilgisi ve Sosyal Bilgiler Öğretimi, Pagema Yayıncılık, Ankara
- Öztürk, H. (2008)**, “Türkçe Dersinin Drama Tekniğine Uygunluğu ve Dramanın Türkçe Dersinde Uygulanması”, [http:// hakanozturk 10.blogcu.com](http://hakanozturk10.blogcu.com) (Erişim Tarihi: 01.05.2009)
- Robbie, S. (1997)**, “Along The Yellow Brick Road: Weaving Metaphors in The Foreign Language Classroom.” Researching Drama and Theatre in Education. international Conference. University of Exeter. April 8th-12th.
- San, İ. (2002)**, Yaşayarak Öğrenme İçin Eğitici Drama, Epilson Yayınları, 4. Baskı, İstanbul
- Savaş, B. ve Ünüvar, P. (1999)**, Hayat Bilgisi ve Sosyal Bilgiler öğretimi, Milli Eğitim Bakanlığı yayınları (Modül 8), Burdur
- Sönmez, V. (1996)**, Hayat Bilgisi Öğretimi ve Öğretmen Kılavuzu, Anı yayıncılık, Ankara
- Şahin, B. (2006)**, “*Mersin İl Merkezindeki Devlet ve Özel İlköğretim Okullarındaki İngilizce Öğretmenlerinin Öğretim Etkinliği İçerisinde Dramayı Kullanma Düzeylerinin İncelenmesi*”, Çukurova Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi
- Sevgi Özden, E. (2006)**, “*İşbirikli Öğrenme Yönteminin İlköğretim 3. Sınıf Öğrencilerinin Sosyal ve Duygusal Uyumlarına Etkisi*” Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yayınlanmamış yüksek Lisans Tezi

- Şimşek, S. (2005)**, “*Örnek Olaya Dayalı Öğretimin İlköğretim Hayat Bilgisi Dersinde Akademik Başarıya ve Öğrenmede Kalıcılığa Etkisi*”, Eskişehir Anadolu Üniversitesi, Yayınlanmamış Doktora Tezi
- Tanrıseven, I. (2000)**, “*Matematik Öğretiminde Problem Çözme Stratejisi Olarak Dramatizasyonun Kullanılması*”, Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi
- Taylor, P. (2000)**, *The Drama Classroom: Action, Reflection, Transformation*, Yayınlayan: Routledge
- Tekin, H. (2003)**, *Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme*, Yargı yayınevi, 15. Baskı, Ankara
- Tuğrul, B. (1994)**, “*Farklı Etkinlik Programlarının Çocukların Ruhsal Uyum Davranışları, Arkadaş Grubundaki Kabul Düzeyleri ve Oyun Davranışları Üzerindeki Etkisinin İncelenmesi*”, Onuncu Yapa Okul Öncesi Eğitimi yaygınlaştırma Semineri, Yapa Yayınları, İstanbul
- Tümen, S.(2006)**, “*Kavram Haritaları Yönteminin Yabancı Dil Öğretiminde Öğrenci Başarısına Etkisi*”, Fırat Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi
- Üstündağ, T. (2002)**, *Yaratıcı Drama Öğretmenimin Günlüğü*, Pegema Yayıncılık, 3. Baskı, Ankara
- Üstündağ, T. (1988)**, “*Dramatizasyon Ağırlıklı Yöntemin Etkililiği*” Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi
- Yalım, N. (2003)**, “*İlköğretim Dördüncü Sınıf Fen Bilgisi Dersinin Yaratıcı Drama Yöntemi İle Öğretmenin Öğrencilerin Akademik Başarılarına Etkisi*”, Anadolu Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi
- Yavuzer, H. (1980)**, “*6-12 Yaş Çocuklarının Psiko-Sosyal Gelişmesi*” *Pedagoji Dergisi*, 1, 37-49, İstanbul

Yeşilyaprak, B. (2002), Eğitimde Rehberlik Hizmetleri, Nobel Yayınları, 5. Baskı, Ankara

Zembat, R. Ve Özgülük, G (2007). “Okul Öncesi Eğitim Kavramlarında Uygulanan Tam Ve Yarım Günlük Eğitim Programlarına Göre 5-6 Yaş Grubu Çocukların Sosyal Ve Duygusal Gelişiminin İncelenmesi”, Oturum No: 6, Bildiri No:3, http://www.egitim.hacettepe.edu.tr/sempozyum_ozet/oturum6.pdf, (Erişim Tarihi:16.03.2009)

www.pdrciyiz.biz (2008), “Duygusal, Davranışsal ve Sosyal Uyum Güçlüğü Olan Bireyler” <http://www.pdrciyiz.biz/duygusal-uyum-guclugu-t7021.html>, (Erişim Tarihi:16.03.2009)

www.bekirhoca.com /makaleler/ makale.asp?id =109& Drama, “Drama Dramatizasyon” %20dramatizasyon (Erişim Tarihi:20.02.2009)

www.psikolojikdanisma.net, “Psikoseksüel Gelişim Aşamaları” http://www.psikolojikdanisma.net/sexuel_gelisimasamalari.htm, (Erişim tarihi:22.03.2009)

www.ctf.edu.tr, “Psikososyal – Psikoseksüel Gelişim” http://www.ctf.edu.tr/anabilimdallari/pdf/378/Psikososyal_Psikoseksuel_Gelisim.pdf, (Erişim tarihi:22.03.2009)

EKLER

EK-1

HAYAT BİLGİSİ 2. TEMA SORULARI (BAŞARI TESTİ)

1- İnsanların yaşamlarını sürdürmek için gereksinim duydukları her şeye “ihtiyaç” denir.

Aşağıdakilerden hangisi temel ihtiyaçlardan olamaz?

A- Eğlence

B-Giyinme

C-Barınma

2-Temel ihtiyaçlarımız karşılanmazsa ne olur?

A- Gazete, dergi okuyamayız.

B- Hayatımız tehlikeye girer.

C-Oyun oynayamayız.

3-“Annesi, Merve’ye doğum gününde küçük bir saksı içinde menekşe çiçeği almış. Merve, çok sevinmiş. Fakat çiçeği nereye koyacağını bilemiyormuş.”

Yukarıdaki bir durumda Merve’nin çiçeğini koyabileceği en uygun yer aşağıdakilerden hangisi olabilir?

A- Karanlık oda

B- Odasının en güzel yeri

C-Güneş ışığı olan bir yer

4-Aşağıdakilerden hangisi evimizin adresini bilmenin yararlarından biri değildir?

A- Acil bir durumda tarifi kolaylaştırır.

B- Faturalarımız zamanında ve tam olarak elimize ulaşır.

C- Komşularımızı tanımamızı sağlar.

5- I- Arkadaşımın kısa boylu olması benim için önemli değildir.

II-Arkadaşımın güçlü olmasına dikkat ederim.

III-İşitme cihazı takan kişileri hoşgörü ile karşılarım.

IV-Şişman insanlar iyi top oynayamazlar.

‘Farklılıklar doğaldır, farklı özelliklere sahip kişilere hoşgörü ile yaklaşmalıyız.’ **Diye düşünen biri Yukarıdakilerden hangilerini söylemiş olabilir?**

A-I, IV

B-II, III

C-I, III

6-“Doğayı, bitkileri, ağaç yetiştirmeyi seviyorum”

Yukarıdaki sözleri söyleyen birisi için en uygun meslek aşağıdakilerden hangisidir?

A- Ziraat Mühendisi

B- Makine mühendisi

C-Mimar

7-Ailesi ve yakın çevresi ile iletişimi aşağıdakilerden hangisi engeller?

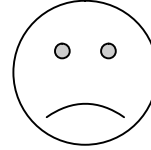
A-



B-



C-



8-Aşağıdakilerden hangisi doğru bilgidir?

A-Öğrenim durumları düşük olan kişilerin yaptıkları işler yanlıştır.

B-Farklı insanların farklı fikirleri olabilir

C-Geliri az olan ailelerin ayıplamak doğru bir davranıştır.

9-I- Ailede yaşanan sorunları biz çözemeyiz.

II-Sorunları çözmek için çözüm yolları üretiriz.

III-Sorun çözüme ulaşmazsa başka bir şey yapmamalıyız.

IV- Her ailede sorunlar yaşanabilir.

Aile yaşamındaki sorunlar ile ilgili verilen ifadelerden hangisi yanlıştır?

A- II, IV

B- I,III

C-III, II

10-Aşağıdakilerden hangisi başarının yollarından biri değildir?

A-Erken yatar, erken kalkarım. Planıma uyarım.

B-Ödevlerimi zamanında yaparım. Oyunumu oynarım.

C-Her zaman ders çalışırım. Oyun bile oynamam.

11-Bir ailede anne ve babalar, gelirlerinin ve giderlerinin hesaplarını yaparlar. Önce ailenin temel ihtiyaçlarını daha sonra sosyal ihtiyaçlarını karşılarlar.

Siz de paranızı kullanırken aynı yolu izlerseniz aşağıdakilerin hangisine öncelik vermezsiniz?

A-Oyuncak

B-Ekmek

C- kazak

12-Bilinçli bir tüketici ne yapar?

A-İzlediği reklamı sorgular

B-İzlediği reklamdaki ürünü hemen alır.

C-İzlediği reklamdaki ürünü tavsiye eder.

13- “..... , önce gelir.”

Cümlesindeki noktalı yere, sırasıyla hangi sözcük ikilisi getirilmelidir?

A- eğitimimiz, sağlığımızdan

B- isteklerimiz, ihtiyaçlarımızdan

C- ihtiyaçlarımız, isteklerimizden

14- I. Televizyonun sesini duyacak kadar açmak

II. Odada yüksek sesle şarkı söylememek

III. Evin içinde merdivenlere çöp atmak

Yukarıdakilerden hangileri görgü kurallarına uygundur?

A- I. ve II.

B- I. ve III.

C-II. ve III

15- Bir sorunu çözerken aşağıdakilerden hangisini yapmamalıyız?

A-Umutsuzluğa kapılmamalıyız

B-Yeni çözüm yolları denemeliyiz

C-Sorunu başkasının çözmesini beklemeliyiz

16- Defterinin sayfalarını koparan, karalayan Cenk'e nasıl bir tavsiyede bulunursunuz?

- A- Defterlerinin sayfaları azalmış, yenisini alabilirsin
- B- Eşyalarını dikkatli ve özenli kullanmadığında aile ve devlet bütçesi zarar görür.
- C- Kopardığın sayfalarla sobayı tutuşturabilirsin.

17- Evde yangın çıktığında aşağıdaki telefon numaralarından hangisini aramalıyız?

- A-112
- B-110
- C-155

18- Aşağıdaki hayvanlardan hangisi yaşadığı yer bakımından diğerlerinden farklıdır?

- A- köpek
- B- tilki
- C-Kurt

19- “Selim boya kalemlerini evde unuttuğu için arkadaşının boya kalemlerini ödünç alır. Kullanırken dikkatsiz davranıp sarı ve kırmızı boya kalemlerini kaybeder.”

Bu sorunun en uygun çözümü hangisidir?

- A- Arkadaşına üzgün olduğunu söyler.
- B- Kaybolan boyaların yenisini alıp, arkadaşına verir.
- C- Boyaları, eksik olarak geri verir.

20-Aşağıda meslekler ve yaptıkları işler verilmiştir. Yanlış olan hangisidir?

- A-Polis-güvenliği sağlar
- B-Mimar-binaların planlarını çizer
- C-Makinist- Uçak kullanır.

21- Aşağıdakilerden hangisi evimizin adres bilgisinde yer almaz?

A-Evimizin kapı numarası

B-Evimizin dış boyası

C-Evimizin hangi sokakta olduğu

22- Aşağıdakilerden hangisi doğrudur?

A-Başkasına saygı duymak bizi huzursuz yapar.

B-Öfkemizin sonunda pişmanlık duyabiliriz.

C-Farklı düşünen kişilere saygı gösterilmez.

23- “El kol hareketlerimiz ve yüz ifadelerimiz iletişimimizde önemlidir.”

Yukarıdaki boşluğa aşağıdakilerden hangisi gelmez?

A-ailemiz ile

B-çevremizdeki kişilerle

C-derslerimizle

24- Reklamların sonunda düşebileceğimiz en büyük hata nedir?

A-Ürünü sorgulamadan hemen almak.

B-Başka bir ürüne yönelme

C-Kendi reklamını yapma

25- Ece, harçlıklarının bir kısmını kumbarasında biriktiriyor.

Cem, harçlıkların hepsini okulda harcıyor.

Melek, harçlıklarıyla öncelikli ihtiyaçlarını alıyor.

Yukarıdaki ifadelere göre kimlerin yaptığı davranışlar doğrudur?

A-Ece, Cem

B-Cem, Melek

C-Ece, Melek

EK-2

KİŞSEL BİLGİ FORMU

Adı :.....

Soyadı :.....

Sınıf/No :.....

Okulu :.....

Aşağıdaki ifadelerden size uygun olanlarını çarpı (x) koyarak işaretleyiniz.
Katkılarınız için teşekkürler.

Cinsiyetiniz: Kız () Erkek ()

Kardeş Sayısı (siz hariç):

Ailenizdeki kişi sayısı:

Yaşadığınız yer: Köy() İlçe () İl ()

Babanızın mesleği:.....

Annenizin mesleği:.....

Babanızın Öğrenim Durumu: Okur yazar değil(), Okur yazar(), İlkokul Mezunu(),
Ortaokul Mezunu(), Lise Mezunu(), Üniversite Mezunu()

Annenizin Öğrenim Durumu: Okur yazar değil(), Okur yazar(), İlkokul Mezunu(),
Ortaokul Mezunu(), Lise Mezunu(), Üniversite Mezunu()

EK-3**SOSYAL DUYGUSAL UYUM ÖLÇEĞİ**

Aşağıdaki ifadelerin uygunluk düzeyini, karşısındaki kutuya çarpı (X) işareti koyarak belirtiniz.

Sıra no	Ölçek maddeleri	Her zaman	Bazen	Hiçbir zaman
1	Duygularımı (kızgınlıkları, mutlulukları, üzüntüleri) konuşarak anlatabilirim.			
2	Gerektiğinde çevremdeki insanlardan yardım alırım.			
3	Karşılaştığım sorunları saldırganlığa (kavgaya) başvurmadan çözerim.			
4	Arkadaşlarım ile kolay iletişim kurarım.			
5	Duygusal olarak sorun yaşayan (üzüntülü) arkadaşlarımı teselli etmeye çalışırım.			
6	Grup oyunlarında kurallara uyarım.			
7	Gerektiğinde çevremdeki insanlara yardım ederim.			
8	Teşekkür ederim, günaydın, iyi günler, vb. nezaket ifadelerini günlük yaşamımda kullanırım.			
9	Yapmam gereken işleri zamanında yaparım.			
10	Her şeyin en iyisini istemem. Bazen elimdekilerle idare ederim.			
11	Bakımlı (tertipli, düzenli) olmaya özen gösteririm.			
12	Sorumluluklarımı yerine getiririm.			
13	Sınıfımdaki eşyaları özenerek kullanırım.			
14	İsteğimin gerçekleşmesi için çaba gösteririm.			
15	Oyunlarda yenildiğim zaman bunu kabul ederim.			
16	Başaramadığım zaman çalışma isteğimi kolay kaybetmem			
17	Arkadaşlarımla beraber çalışmaktan hoşlanırım			

EK-4

DERS PLANI-1

DERS: HAYAT BİLGİSİ

SINIF: 3

SÜRE: 80 dakika

TEMA B: BENİM EŞSİZ YUVAM

KAZANIM: B.3.1. Barınmanın insanın temel ihtiyaçlarından biri olduğunu kavrar ve bu ihtiyacın karşılanmasının önemini belirtir.

ARAÇ GEREÇLER: Gemi maketi, eski kumaşlar, şapka, yırtıcı hayvan kostümleri, meyve, dal parçaları.

DERSİN İŞLENİŞİ

Isınma Çalışmaları:

- 1- Ayna oyunu: Gruptakiler ikili eş olurlar ve karşı karşıya dururlar. Biri Aş biri B olur. A bir eliyle devinimlere başlar, B aynaya bakar gibi A'nın hareketlerini anında tekrar eder. A elverdiğince yavaş hareket etmeye çalışır. Bir süre sonra roller değiştirilir (Önder:2002;184).
- 2- Grup çember oluşturur. Oyunculardan biri dışarı çıkar. Bir diğeri de hareketi başlatmak için lider seçili. Onun ağır hareketleri grupça taklit edilir. Dışarıdaki oyuncu içeri çağrılıp, çemberin merkezinde durur. Hareketin başlatanın kim olduğunu bulması istenir (MEB:2004,52).

Uygulama:

- 1- Öğrencilere Robinson Cruso'nun hikâyesi kısaca anlatılır. Bu hikâyede Robinson'un ıssız adada yaşayabilmek için gereksinim duyduğu ihtiyaçlar sıralanır. Bu ihtiyaçlardan barınma ihtiyacı vurgulanarak, bu ihtiyacını nasıl karşıladığı ayrıntılı bir şekilde anlatılır.
- 2- Çocuklar iki gruba ayrılır. Bu gruplara, bu oyunu iki grubunda oynayacağını bunun için herkesin kendi grupları içinde rol dağılımı yapacaklarını söylenir. Bir kişi

Robinson, bazı öğrencilerin gemi personeli, bazılarının adada bulunan yırtıcı hayvanlar, bir kişinin güneş olması istenir.

- 3- Gruplardan birisi barınma ihtiyacını karşılayan Robinson'u diğeri Bu ihtiyacı karşılayamayan Robinson'u Oynayacakları söylenir.
- 4- Oyunlar bittikten sonra "Temel ihtiyaç, barınma, giyinme, beslenme" kavramları tahtaya yazılır. Öğrencilere çeşitli ev resimleri gösterilir.

Değerlendirme:

- 1- Öğrencilere, "İssız adaya düşen Robinson'un hayatını devam ettirmek için neler ihtiyaç duydu?" sorusu yöneltilir.
- 2- Barınma ihtiyacını karşılayan Robinson hangi tehlikelerden korundu?
- 3- Barınma ihtiyacını karşılayamayan Robinson'un başına neler geldi?
- 4- Temel ihtiyaçlarımız nelerdir?
- 5- Temel ihtiyaçlarımız karşılanmazsa başımıza neler gelir?

DERS PLANI-2

DERS: HAYAT BİLGİSİ

SINIF: 3

SÜRE: 80 dakika

TEMA B: BENİM EŞSİZ YUVAM

KAZANIM: B.3.2. Canlıları sınıflandırarak, evinde bitki yetiştirmeye veya hayvan beslemeye istekli olur ve onların ihtiyaçlarını karşılamak için sorumluluk alır.

ARAÇ GEREÇLER: Oyuncak köpek, fesleğen çiçeği, doğum günü süsleri, anne ve baba kostümleri, veteriner önlüğü, kartondan kulübe, doğum günü partisi müzikleri için bilgisayar.

DERSİN İŞLENİŞİ

Isınma Çalışmaları:

- 1-Öğretme sınıfı "U" düzenine getirerek ısınma hareketleri yaptırır.
- 2-Öğrencilere oyun hamuru verilip bu hamurlarla canlı varlık şekilleri yapmaları istenir. Daha sonra yaptıkları şekillerin taklitleri öğrencilerden istenir

Uygulama:

1- Evde beslediğimiz hayvanlar nelerdir? Sorusuyla konuya giriş yapılır. Öğrencilerin verdiği cevaplar tahtaya yazılır. Daha sonra evde yetiştirdiğimiz bitkiler sorulur ve cevapları tahtaya yazılır.

2- Bundan sonra aşağıdaki hikâyeye çocuklara anlatılır.

Ayşe sabah uyandığında çok sevinçliydi. Çünkü bugün Ayşe'nin doğum günüydü. Anne ve babasının dünkü sözleri aklına gelince heyecanlanmaya başladı. Anne ve babası bu doğum gününde Ayşe'ye çok farklı bir doğum günü hediyesi alacaklarını söylemişlerdi. Bütün ısrarlarına rağmen ne alacaklarını Ayşe'ye açıklamadılar. Babası "ikisi de canlı fakat biri hareket edebiliyor diğeri hareket edemiyor." Diye bir ipucu vermişti. Annesi de "ikisine de sahip olmak sorumluluk ister ama birisi et yemez" dedi. Ayşe akşama kadar bunların ne olabileceğini düşündü bir türlü bulamadı. Akşam doğum günün pastasını yedikten sonra sıra hediyelere gelmişti. Annesi diğeri odadan bir kutu alıp geldi. İçinden güzel kokulu bir fesleğen çiçeği çıktı. Babası kutuyu getirirken kutunun içinden sesler geliyordu. Ayşe çok merak etti ve hemen kutuyu açtı. Birde ne görsün küçük bir köpek. Annesi Ayşe'ye bu hediyeler senin ancak onlara çok iyi bakmalısın. San büyük sorumluluklar düşüyor dedi. Ayşe sevinçle onlara çok iyi bakacağını söyledi. Köpeği için babasına bahçede küçük bir kulübe yaptırdı. Köpeğini her gün besledi. Arada babasıyla birlikte veterinerine götürüp aşılarını yaptırdı. Çiçeğinin odasında güneş alan bir yere yerleştirdi. Her zaman onu sulamayı ihmal etmedi. Bir sonraki yaş gününe kadar ikisi de çok büyümüşlerdi.

3- Yukarıdaki hikâyeye anlatıldıktan sonra öğrencilere bu hikayeyi canlandıracağımız söylenir. Her öğrenciye rol düşecek şekilde roller dağıtılır ve oyun oynanır.

Değerlendirme:

1-Köpeğin ne gibi ihtiyaçları var?

2-Fesleğeni sulamazsan ne olur?

3-Ayşe köpeğini veterinerine götürmezse neler olabilir?

4-Sizce bitkiler neden güneş ışığına ihtiyaç duyarlar?

DERS PLANI-3

DERS: HAYAT BİLGİSİ

SINIF: 3

SÜRE: 80+40 dakika

TEMA B: BENİM EŞSİZ YUVAM

KAZANIM: **B.3.4.** Adres bilgilerine sahip olmanın önemini belirtir.

ARAÇ GEREÇLER: şapka, postacı çantası, karton, pusula, Güneş modeli, Müzik(bak postacı geliyor)

DERSİN İŞLENİŞİ

Isınma Çalışmaları:

1-Derse çeşitli durumlarda ve alanlarda yürüme çalışmasıyla başlanır. Öğrencilere çizgilere basmadan, terlikle, çakıl taşları üzerinde, kaygan zeminde, bahçe duvarının üzerinde yürümelerini söyleme (Üstündağ:2002).

2-Çocuklar el ele tutuşarak daire oluştururlar. Öğretmen çocuklara “Şimdi hepiniz sönük balon olun” der. Çocukların hepsi ortada toplanırlar. Öğretmen “Şimdi de balonu şişirelim” demesi üzerine öğrenciler ağızlarıyla “fiss, fiss” diye ses çıkarırken daire yavaş yavaş genişler. En sonunda her çocuk her iki yanındakinin elini asılır. Sonunda halka kopar. Öğretmen “Paaaaaat” diye bağırır. Balon patlamıştır.

Uygulama:

- 1- Sınıfa pusulayı göstererek bunun ne olduğu sorulur. Verilen cevaplardan sora ne işe yaradığı sorulur ve alınan cevaplar değerlendirilerek açıklamalar yapılır.
- 2- **Etkinlik1:**İki kişi seçilir. Bu kişilerin ıssız ve büyük bir ormanda yollarını kaybettikleri söylenir ve evlerinin ormanın kuzeyinde olduğu söylenir ve adreslerini pusula yardımıyla bulmaları istenir. Başka iki öğrenciye de güneş yardımı ile bulmaları istenir.
- 3- **Etkinlik2:** Sınıfta sıraların araları cadde kabul ederek her birine isimler verilir. Her sıra bir bina kabul edilir ve bu sırada oturan öğrenciler orada ikamet eden vatandaşlar kabul edilir. Bazı sıralar okul, bazıları kütüphane, ev, hastane, belediye vb. gibi isimler verilir ve kapı numaraları yapıştırılır. Öğrencilere istediğiniz kişilere mektup

yazabileceğiniz söylenir. Belediyedekilere de bazı adreslere fatura göndermeleri istenir. Sınıftan bir kişi postacı olur ve bak postacı geliyor adlı şarkı eşliğinde mektupları adreslere götürür.

4- Mahalleye yeni gelmiş biri de postacıdan okulun yerini sorar. Postacı yolu tarif eder.

Değerlendirme:

- 1- Adresimizi bilmezsek başımıza neler gelir?
- 2- Postacı okulu nasıl tarif etti?
- 3- Adres bilmek ne işimize yarar?
- 4- Sınıf içerisinde oluşturduğumuz bu mahallenin krokisi öğrencilere çizdirilir.

DERS PLANI-4

DERS: HAYAT BİLGİSİ

SINIF: 3

SÜRE: 80 dakika

TEMA B: BENİM EŞSİZ YUVAM

KAZANIM: **B.3.9.** Farklılıkların doğal olduğunu kabul eder ve farklı özelliklere sahip kişilere hoşgörüyle yaklaşır.

ARAÇ GEREÇLER: Top, tekerlekli sandalye satranç takımı.

DERSİN İŞLENİŞİ

Isınma Çalışmaları:

1-Yer kapmaca: Öğrenci sayısı kadar sandalye ortaya dizilir. Öğretmen müziği açtığında bütün herkes sandalyelerin etrafında yürümeye başlarlar. Müzik kesilince herkes bulduğu bir sandalyeye hemen oturur. Tekrar müzik başladığında herkes yürümeye devam eder ve bir sandalye ortadan alınır. Müzik durduğunda herkes sandalyelere oturur. Ayakta kalan elenir. Bu böylece devam ederek en son kalan birinci olur.

Uygulama:

- 1- Oğuz'un o gün çok canı sıkılıyordu. Babası yeni bir top almıştı ama oynayacak kimse yoktu çünkü bütün arkadaşları bayramda başka şehirlerde oturan akrabalarını ziyarete gitmişlerdi. Sinirli bir şekilde topa vurdu top bahçelerinden dışarı çıktı. Topun peşinden koştu bir de ne görsün topu engelli bir çocuğun tekerlekli sandalyesinin yanına düşmüştü. Oğuz çocuğa sen topa vuramazsın seninle top oynayamam dedi. Tekerlekli sandalyedeki çocuk: "Adım Murat, seninle satranç oynayalım mı?" dedi. Oğuz bu oyunu çok iyi biliyordu. Sınıfta en iyi Oğuz oynuyordu. Hemen kabul etti. İlk oyunda Murat Oğuz'u yenmişti. Buna ilk başta sinirlendi ama sonra Murat'ın çok iyi bir arkadaş olduğunu gördü. Yürüme engeli olmasına rağmen çok iyi satranç oynuyordu. İlk tanıştıklarında söylediği sözler için özür diledi.
- 2- Yukarıdaki hikaye okunduktan sonra öğrencilere roller dağıtılır ve oyunu oynamaları istenir.

Değerlendirme:

- 1- Bütün öğrencilere kağıtlar dağıtılır. Fiziksel özellikleri, en sevdiği yiyecek, meyve, oyun, serbest zamanlarında ne yaptığını yazmaları istenir.
- 2- Yukarıdaki etkinlik sonunda herkesin farklı özelliklere sahip olduğunu bu farklılıkları hoşgörüyü karşılamamız gerektiğini söyleriz.

DERS PLANI-5

DERS: HAYAT BİLGİSİ

SINIF: 3

SÜRE: 80 dakika

TEMA B: BENİM EŞSİZ YUVAM

KAZANIM: B.3.12. Hayatımızı kolaylaştırmak için çalışanları tanır ve yaptıkları işleri açıklar.

ARAÇ GEREÇLER: torba

DERSİN İŞLENİŞİ

Isınma Çalışmaları:

- 1- Şişirilmiş Balonlar: Öğretmen sınıfa 3-4 tane şişirilmiş balonla girer. Bunları sırayla bırakarak havada çizdikleri kavisleri öğrencilerden izlemelerini ister. Aynı hareketi çocukların elleriyle göstermelerini ister. Daha sonra tüm vücutlarıyla göstermelerini ister (Önder:2002,196(Oaklander,1978)).

Uygulama:

- 1- Bir torbanın içine çeşitli meslekler yazılıp atılır. Daha sonra gönüllü öğrencilerden isteyenler torbadan bir kağıt çekerler. Kâğıtta yazılan mesleği hiç konuşmadan dramatize ederek arkadaşlarına anlatmaya çalışırlar.

Değerlendirme:

Aşağıdaki meslekler ile yaptıkları işleri eşleştir.

Polis	Yemek pişirir.
Mimar	Öğrencilere bilgiler öğretir.
Öğretmen	Araba kullanır.
Doktor	İlaç satar.
Aşçı	Suçluları yakalar.
Eczacı	Binaların planlarını çizer
Şoför	Hastaların iyileşmesine yardımcı olur.

DERS PLANI-6

DERS: HAYAT BİLGİSİ

SINIF: 3

SÜRE: 80 dakika

TEMA B: BENİM EŞSİZ YUVAM

KAZANIM: **B.3.14.** Ailesi ve yakın çevresiyle iletişim kurarken, sözel olmayan iletişim öğelerinin de kullanıldığını fark eder.

ARAÇ GEREÇLER: şapka, oyuncak köpek, takma sakal, sandalye

DERSİN İŞLENİŞİ

Isınma Çalışmaları:

1- Mavi renkli bir şey tut: Öğretmen gruba şu yönergeyi verir.”herkes, Bu odada benim söyleyeceğim renkte bir eşyayı bulup, eliyle tutacak..... Mavi renkte bir şey tut” Çocuklar mavi renkte bir eşya bulup elleri ile tutarlar. Herkes ne tuttuğunu söyler ve başka renklere geçilir (Önder:2002,189).

Uygulama:

1-Aşağıda verilen durumlar ayrı ayrı kâğıtlara yazılır ve zarflara yerleştirilir. Öğrencilere bir zarfı seçmelerini ve zarftan çıkan durumu dramatizasyonla anlatmaları istenir. Öğrenciler beraber oynayacağı rol arkadaşlarını seçmekte serbest bırakılır.

Durum1: Derede bir köpek boğuluyor. Tek başınıza ona ulaşamıyorsunuz. En yakın kişiye koşuyorsunuz. Gelip size yardım etmesini istiyorsunuz. Hiçbir sözcük kullanmadan ondan yardım isteyiniz.

Durum2: Annenizle kek yaparken yumurtayı yere düşürüyorsunuz. Başka yumurta kalmamış. Komşunuza gidip, hiçbir sözcük kullanmadan ne istediğinizi açıklayın.

Durum3: Komşunuzun bebeğini balkondan görüyorsunuz. Sandalyeye çıkmış balkondan sarkıyor. Komşunuzun bundan haberi yok, camdan size bakıyor. Bunu ona işaretlerle anlatınız.

Durum4:Dedenizle birlikte evde oturuyorsunuz.Dedenizin kulakları pek duymuyor.Tatilde olan komşunuzun evine hırsız girmiş. Dedenize polis imdatı araması gerektiğini nasıl söylersiniz.(3. Sınıf Hayat Bilgisi Öğretmen Kılavuz Kitabı)

2- Üç öğrenci seçilir: 1. öğrenciye ağlayan, 2. öğrenciye gülen, 3. öğrenciye kızgın insan taklitleri yapmaları istenir. Bu öğrencilerden hangisinin çevresiyle iletişimi en az olabileceği sorulur. Nedenlerini sıralamaları istenir.

Değerlendirme:

- 1- Biriyle konuşurken onun gözlerine bakmalıyız. Neden?
- 2- Yüz ifademiz çevremizdeki kişileri nasıl etkiler?
- 3- Neşeli bir insanla mı; yoksa sinirli bir insanla mı konuşmak daha kolaydır? Neden?
- 4- Öğrencilere kağıtlar dağıtılarak onlardan neşeli, sinirli, üzgün, şaşırılmış insan resimleri çizmeleri istenir.

DERS PLANI-7

DERS: HAYAT BİLGİSİ

SINIF: 3

SÜRE: 80 dakika

TEMA B: BENİM EŞSİZ YUVAM

KAZANIM: B.3.17. Farklı sosyal ve ekonomik gruplara mensup kişilerin bakış açılarının farklı olabileceğini kabul ederek bu kişilere ön yargısız davranır

ARAÇ GEREÇLER: Karne, kravat, oyuncaklar, şapka, ceket

DERSİN İŞLENİŞİ

Isınma Çalışmaları:

1- Kırkayak Yürüyüşü: Çocuklar yüzleri aynı yöne dönük ayakta durarak, sıra olurlar. Herkes bir öndekinin belini tutar. Önce herkes sağ adımını atar. Sonra sol adımını atar. Yürürken de “Çabuk çabuk acelemiz var ... Çabuk çabuk acelemiz var.” Derler ve giderek hızlanırlar. Bu arada ayaklar birbirine dolanabilir ve yere yuvarlanabilirler. Oyun gülmelerle sona erer (Önder:2002,197).

Uygulama:

1-Çocuklara farklı sosyal ve ekonomik gruplara mensup kişilerin fotoğrafları gösterilir. Bu kişilerin ne kadar para kazandıkları, nerede yaşadıkları, hangi okulları bitirtmiş olabilecekleri sorulur.

2- Güler çok zengin bir ailenin çocuğuydu. Büyük bir şehirde yaşıyordu. Her türlü oyuncuğu, bisikleti, akülü arabaları vardı. Ailesi Güler'i özel okulda parayla okutuyorlardı. Bütün bunlara rağmen Güler burnu havada, kibirli, kimseyi beğenmez bir kişiydi. Fakir insanları da hiç sevmiyordu. Bir gün öğretmeni yanında bir çocukla sınıfa geldi. Çocuğun yanında da giyinişinden köylü olduğu belli olan bir adam vardı. Öğretmeni: Çocuklar bu arkadaşınızın ismi Samet, köyden geldi. Bundan sonra bizim sınıfta okuyacak dedi. Samet okulun bursunu kazanmıştı. Bu yüzden burada parasız okuyordu. Güler Samet'i görünce hemen burun kıvrıdı. Bu çocuk kesin sınıfta kalır dedi. Diğer öğrenciler Samet'le oynarlarken Güler onunla hiç konuşmadı bile. Ben köylülerle konuşmam diyordu.

Sene sonu geldiğinde öğretmen karnelerle sınıfa girdi. Sınıfı en yüksek puanla geçenin Samet olduğunu söyledi. Bunu duyan güler yaptıklarından çok utanmıştı. Arkadaşından özür diledi. Bir daha tanımadığı kişilere ön yargısız davranmayacağına söz verdi.

Değerlendirme:

- 1- Güler'in yaptığı yanlış davranışlar nelerdir?
- 2- Samet nerede yaşamaktadır?
- 3- Güler Samet'i niçin sevmiyor?
- 4- Güler en sonunda nasıl davranıyor?

DERS PLANI-8

DERS: HAYAT BİLGİSİ

SINIF: 3

SÜRE: 80 dakika

TEMA B: BENİM EŞSİZ YUVAM

KAZANIM: B.3.18. Aile içinde ortaya çıkabilecek anlaşmazlıkları çözmek için, sorun çözme becerisini kullanır.

ARAÇ GEREÇLER: Bilgisayar, mp3, plastik tabak, çatal.

DERSİN İŞLENİŞİ

Isınma Çalışmaları:

1- Bütün grup bir müzik eşliğinde, kurşun asker gibi dik bir sırt ile belli bir yöne doğru yürür. Kimi hazır ol vaziyetinde, elleri bacaklarının iki yanındadır. Kimi ise tüfek tutar vaziyettedir. Kimi borazan tutmakta, kimi davul, kimi trompet çalmaktadır... Müzik birden durur. Herkes kıpırdamadan donup kalır. Müzik tekrar başlatılır. Kurşun askerler tekrar yürümeye başlarlar. (Önder:2002,199)

Uygulama:

1- Aşağıdaki olay öğrencilere okunur.

“Üçüncü sınıfta okuyan Deniz üç kardeşin en küçüğüydü. Deniz’in 16 yaşında ablası, 12 yaşında bir abisi vardır. Bu üç kardeş aynı odayı paylaşmaktadırlar. Bir gün akşam yemeğinde günlerdir çözilemeyen problem konuşmaya başlanır. Problem Deniz’in abisi ile ablası arasındadır. Ablası çok sesli müzik dinlediği için abisi ablasından şikâyetçi olmaktadır. Abisi de bilgisayarın başında geç vakitlere kadar uğraştığı için ablası bilgisayar ışığından uyuyamamaktadır.” Deniz bir süre düşündükten sonra buldum diye bağırır.

2-Bu hikâye okunduktan sonra öğrencilere çözüm yolları bulmaları istenir.

3- Bulunan en uygun çözüm yolu hikâyenin devamına eklenerek öğrenciler tarafından drama edilir.

Değerlendirme:

Sorun çözme basamaklarını doldur.

1- Sorunu tanımla	
2-Kimlerden yardım isteyebilirsin?	* * * *
3-Çözüm yolları düşün?	1- 2- 3- 4-
En etkin çözümü seç	
Çözümü uygula.	

DERS PLANI-9

DERS: HAYAT BİLGİSİ

SINIF: 3

SÜRE: 80 dakika

TEMA B: BENİM EŞSİZ YUVAM

KAZANIM: B.3.23. Yemek, uyku, ders çalışma ve oyun saatlerine uymanın kişisel başarı ve başarısızlıkla ilişkisini araştırır

ARAÇ GEREÇLER: top, tabak, kaşık, çatal, televizyon, anne ve baba için kostüm.

DERSİN İŞLENİŞİ

Isınma Çalışmaları:

Sınıfta düşsel köşeler saptanır. Bu köşelere öğrenciler yerleştirilir. Bir ebe seçilir ve ortaya gelir. Öğretmenin “1-2-3 diyerek veya el çırparak” verdiği uyarılarla köşedekiler yer değiştirirler. Bu arada ebede kendine yer kapmaya çalışır. Yer kapamayan ebe olur. Seyirci durumundaki öğrencilerde arkadaşlarını yönlendirirler. Sonra yeni bir grup seçilir ve oyun yeniden oynanır.(MEB:2004,51)

Uygulama:

- 1- Öğretmen öğrencilere şimdi iki farklı öğrencinin yaşamlarını oynayacağız. Bunlardan birisi planlı yaşayan, diğeri ise hiç plana dikkat etmeyen birisi. Diyerek derse başlar.
- 2- Öğretmen sınıfı ikiye ayırır. Kura çekerek, bir grubun planlı öğrenciyi, diğ grubun plansız öğrenciyi oynayacaklarını söyler. Aşağıda yazılan senaryoları ilgili gruplara dağıtır. Gruplara rol dağılımı yapmalarını söyler.

3- **Planlı Öğrenci:** Esra çok düzenli bir öğrenciydi. Sabah erkenden kalkar, üzerini giyinir, kahvaltısını yapar ve okula giderdi, Okuldan geldikten sonra eve gelir gelmez annesine ve babasına selam verir. Hemen üzerini değiştirip planını uygulamaya başlardı. Esra'nın yaptığı ilk iş o gün okulda gördükleri konuları tekrar etmektir. Daha sonra Esra arkadaşlarıyla oyun oynamaya giderdi. Akşam olmadan eve gelir, ellerini yıkar ve yemek saatinde sofrada olurdu. Yemekten sonra verilen ödevlerini yapar, biraz televizyon izledikten sonra okul çantasını hazırlardı. Yatmadan önce mutlaka kitap okurdu. Ayrıca yatış saatine çok dikkat ederdi.

Plansız öğrenci: Kerem dağınık bir öğrenciydi. Akşam geç yattığı için sabah erken kalkamazdı. Bunun için çoğu zaman kahvaltısını yapmadan okula giderdi. Böyle olunca okulda derslerinin iyi takip edemezdi. Okuldan gelince çantasını bir kenara fırlatıp doğru top oynamaya giderdi. Annesi her zaman arkasından oğlum senin hiç ödevin yok mu? Diye bağırırdı. Ama Kerem daha sonra yaparım anne der ve oradan uzaklaşırdı. Akşam eve yorgun gelirdi. Yorgun olduğu için yemek canı istemezdi. Doğru televizyonun başına geçer, geç saatlere kadar televizyon seyrederdi.

4- Gruplar sırayla oyunlarını sergiledikten sonra değerlendirmeye geçilir.

Değerlendirme:

- 1- Hangi öğrenci daha başarılı olabilir? Neden?
- 2- Öğrencilere başarılı olmak için herkesin bir plan hazırlaması istenir.

DERS PLANI-10

DERS: HAYAT BİLGİSİ

SINIF: 3

SÜRE: 80 dakika

TEMA B: BENİM EŞSİZ YUVAM

KAZANIM: Kendi parasını uygun biçimde, önceliklerini belirleyerek harcar.

ARAÇ GEREÇLER: Para, renkli kartonlar

DERSİN İŞLENİŞİ

Isınma Çalışmaları:

1-Çevrede düşsel toplar varmış gibi topla oynanan çeşitli oyunlar oynama. Sırasıyla; masa tenisi, basketbol, tenis, futbol, voleybol, yakar top vb. top oyunlarının adını gruba söyleme.

2- Her öğrencinin en az üç arkadaşının adını, müziğin tartımına uyararak ve istediği büyüklükte yere ve ayak tabanlarını kullanarak yazmasını isteme (Üstündağ:2002,40).

Uygulama:

1-Önce öğrencilere günlük ne kadar harçlık aldıkları, bu harçlıklarla neler aldıkları gibi sorular sorulur. Daha sonra aşağıdaki hikâye anlatılır.

2- Ali ile Veli çok iyi arkadaşlardır. İkisi de üçüncü sınıfa gitmektedirler. Ali çok tutumlu bir öğrenciydi. Babasının verdiği harçlıkları önceliklerini göz önüne alarak harcardı. Ayrıca harçlıklarının bir kısmını da biriktirirdi. Veli ise çok savurgan bir öğrenciydi. Parasını gereksiz işine yaramayan bir sürü şeylere verirdi. Yarını hiç düşünmezdi.

Öğretmenleri bir gün görsel sanatlar dersi için karton getirmelerini istedi. Ertesi gün Ali ve Veli aynı miktarlarda harçlık getirmişlerdi. Ali ilk teneffüs kantinden harçlığının

yarısıyla öğretmeninin istediği kartonları aldı. Diğer yarısını ise lazım olur diye harcamadı. Veli ise bütün harçlığını işe yaramayan abur cubur şeylere verdi. Görsel Sanatlar dersine girince herkes kartonlarını çıkardı. Tabiki Veli'nin kartonu yoktu. Teneffüste bütün parasını harcamıştı. Öğretmeni kartonları sorunca Veli öğretmene bir cevap veremedi. O sırada Ali söz isteyerek arkadaşının kartonunu almak istediğini söyledi. Ali, öğretmeni izin verdikten sonra Veli için kantinden karton aldı. Veli parasını düşüncesizce harcadığı için çok pişman oldu. Kartonlar için Ali'ye teşekkür etti. Bundan sonra parasını daha dikkatli harcayacağına söz verdi.

3- Hikaye anlatıldıktan sonra öğrencilere roller dağıtılır ve hikaye dramatize edilir.

Değerlendirme:

- 1- Hikâyede önceliklerini dikkate alarak parasını harcayan kimdir?
- 2- Veli nasıl bir kişiydi?
- 3- Veli'nin yanlış davranışları nelerdir?
- 4- Siz hangisinin yerinde olmak isterdiniz? Neden?

DERS PLANI-11

DERS: HAYAT BİLGİSİ

SINIF: 3

SÜRE: 80 dakika

TEMA B: BENİM EŞSİZ YUVAM

KAZANIM: Çocuklara yönelik reklâmların işlevlerini; reklâmlar, ihtiyaçlar ve imkânlar arasındaki ilişkiyi sorgular

ARAÇ GEREÇLER: mp3, televizyon maketi, mont, defter.

DERSİN İŞLENİŞİ

Isınma Çalışmaları:

1'den 10'a kadar ya da 10'dan 1'e kadar ritmik olarak sayacaklarını ve bunu yaparken değişik mekânlarla durumları canlandıracaklarını söyleme. Sırasıyla; "Yeni yıla girerken saniyeleri sayalım, önümüzde düşsel olarak bulunan masadaki bozuk paraları sayalım, boks

maçının son 10 saniyesinde hakem olarak sayalım, kalabalık bir odada bulunan insanları sayalım” vb.(Üstündağ:2002,64).

Uygulama:

En sevdiğiniz reklam hangisi? Sorusuyla derse giriş yapılır. Alınan cevaplardan sonra aşağıdaki hikâye anlatılır.

Sedat fakir bir ailenin çocuğuydu. Çok paraları olmadığı için zor geçiniyorlardı. Kış yaklaşmak üzereydi ama Sedat’ın paltosu çok eskimişti. Bunu babasına söyleyince babası yarın çalıştığı yerden biraz para alacağını o zaman ihtiyacın olan paltoyu alabileceklerini söyledi. Ertesi gün Sedat okula gitti. Okulda yan sınıftaki Emre’de mp 3 çalar görmüştü. İçinden keşke benim de olsa diye geçirdi. İlk ders öğretmen matematik defterlerini çıkarmalarını söyledi. Sedat’ın matematik defteri olmadığı için Türkçe defterini çıkardı. Öğretmen bunu fark edip yeni bir defter almasını söyledi.

Okul bitince Sedat eve geldi. Babasına defter ihtiyacı olduğunu söyledi. Daha sonra televizyonu açtı. Birde ne görsün! Sabah Emre’de gördüğü mp3’ün reklamı vardı. (Burada bir öğrenci mp3’ün reklamını yapacak. Reklam metni aşağıda belirtilmiştir) Hemen babasına reklamdaki mp3’ü almak istediğini söyledi. Babası “Oğlum çok az paramız var. Bu parayla senin ihtiyacın olan defter ve montu mu alalım yoksa mp3’ümü alalım dedi. Sedat biraz düşündükten sonra babasına hak verdi. Defter ve montu alalım babacığım dedi.

Reklam: Bir öğrenci sahneye sıkılmış bir yüz ifadesiyle girer. “Öff! Çok canım sıkılıyor.” Der ve sandalyeye oturur. O sırada masanın üstündeki mp3’ü fark eder. Hemen kulağına takarak dans etmeye başlar.

Değerlendirme:

- 1- Sedat’ın ailesi nasıl bir aile?
- 2- Sedat’ın asıl ihtiyaçları neler?
- 3- Sedat mont ve defter yerine mp3 alsaydı sonu ne olurdu?
- 4- Reklamda görülen her şey sizce alınmalı mıdır?
- 5- Reklamlar aldatıcı olabilir mi?
- 6- Reklamları nasıl sorgulamalıyız?

DERS PLANI-12

DERS: HAYAT BİLGİSİ

SINIF: 3

SÜRE: 80 dakika

TEMA B: BENİM EŞSİZ YUVAM

KAZANIM: Ailesi ve yakın çevresiyle olan ilişkilerinde olumlu tepkiler yaratan ve görgü kurallarına uyan davranışlar gösterir

ARAÇ GEREÇLER: Hediyeler, top, oyuncak, tabak, çatal, kaşık

DERSİN İŞLENİŞİ

Isınma Çalışmaları:

Odada dört ayrı bölge belirlenir ve çocuklara sözel olarak tanımlanır:

1. Bölge; soğuk/yalnız/üzgün
2. Bölge; sıkıntılı/gergin/korkmuş
3. Bölge; rahatsız/kızgın
4. Bölge; hoş/yumuşak/mutlu

Çocuklar birer birer, bir bölgeden diğerine geçerlerken, her bölgede o bölgeye uygun hareketler yaparlar. O bölgede ne hissettiklerini, konuşmadan davranışlarıyla gösterirler. (Önder.2002,195)

Uygulama:

Öğretmen hikâyeyi anlattıktan sonra rolleri paylaşırıp dramatize eder.

Ayşe bugün çok heyecanlıydı. Çünkü İstanbul'da oturan teyzesi tatilini geçirmek üzere Ayşelere gelecekti. Annesinin kuzeni için almasını söylediği hediyeyi çoktan almıştı. Korna sesiyle yerinden fırlayıp dışarı çıktı. Teyzesinin elini öpüp hoş geldin dedikten sonra annesi misafirleri içeri davet etti. Misafirler içeri girdikten sonra çikolata ikram edip kuzeninin hediyesini verdi. Kuzeni de Ayşe'ye hediye almıştı. Kuzeninin hediyesini alıp teşekkür etti. Akşam yemeğine kadar dışarıda oynadılar. Akşam annesi sofrayı kurarken yardım ettiler. Yemeğe büyükleri başlamadan başlamadı. Yemekten sonra çay içip sohbet ettiler. Ayşe'nin yatma saati gelince herkese iyi geceler dileyip yattı.

Değerlendirme:

- 1- Görgü kuralları nedir bir tane örnek veriniz?
- 2- Ayşe'nin uyduğu görgü kuralları nelerdir?

DERS PLANI-13

DERS: HAYAT BİLGİSİ

SINIF: 3

SÜRE: 80 dakika

TEMA B: BENİM EŞSİZ YUVAM

KAZANIM: Kaybetme veya başarısız olma olasılığını göze alarak, yenilikleri deneme cesareti gösterir ve bundan zevk alır.

ARAÇ GEREÇLER: Raket, masa tenisi topu

DERSİN İŞLENİŞİ

Isınma Çalışmaları:

Grup karışık olarak oturur ve bir ebe seçilir. Ebe grup içinde dolaşır, bir arkadaşına göz kırpar. Kime göz kırpmışsa o yavaşça ayağa kalkar ve ebe sayısı ikiye çıkar. Böylece oyun devam eder. Göz kırpmadan ayağa kalkan yanar. Ebeler kime göz kırpacağına kesin karar verip öyle kırpmalı, oturanlar da ebelerin işaretlerine dikkat etmelidir.(MEB:2004,51)

Uygulama:

1.Erhan ve ailesi yeni bir şehre taşınmışlardı. Bu yeni şehir geldikleri şehirden çok daha büyüktü. Ertesi gün hemen okuluna gitti. Yeni okulu da eskisinden çok daha büyüktü. İlk teneffüste spor salonuna indi. Bu salonda birçok spor aleti vardı. İlk dikkatini çeken masa tenisi oldu. Daha önce televizyonda görmüştü ama ilk defa bu kadar yakından görüyordu. O sırada yanına Mehmet yaklaştı. Mehmet, Erhan'ın yeni sınıf arkadaşıydı. O'na masa tenisini çok sevdiğini istersen beraber oynayabileceklerini söyledi. Erhan bu oyunu bilmediğini söyledi. Mehmet'e "Ya yenilirsem?" dedi. Mehmet "Başarısız olmaktan korkmamalısın. İlk başlarda yenilebilirsin ama sonradan yenmeyi öğrenirsin." dedi. Beraber oynamaya başladılar. İlk başta Erhan tam olarak iyi oynayamıyordu ama sabırla devam etti ve çok iyi bir oyuncu oldu. İkinci dönem ikisi beraber sınıfa giderken okul koridorunda bir afiş

gördüler. Bu bir masa tenisi turnuvası ilanıydı. Mehmet hemen kayıt olalım dedi ama Erhan kaybetmekten korkuyordu. Mehmet herkes kaybedebilir bu çok normal bir şey diyerek Erhan'ı ikna etti. Turnuva başladıktan sonra Mehmet 3. Maçta elendi. Erhan ise çok iyi oynayarak finale kaldı. Final maçında herkes oradaydı. Maç çok heyecanlı devam ediyordu. En sonunda Erhan maçı alarak şampiyon oldu. Maçtan sonra Mehmet'in yanına gelerek sen bana başarısız olmaktan korkmamayı öğretmeseydin şimdi şampiyon olamazdım. Sana çok teşekkür derim dedi.

2. Öğretmen hikâyeyi anlattıktan sonra öğrencilere sahneyi tanıtır. Öğrencilerle birlikte rol dağılımı yapılır ve oyun oynanır.

Değerlendirme:

- 1-Erhan'ın korkusu nedir?
- 2-Mehmet Erhan'a nasıl cesaret veriyor?
- 3-Erhan korkusunu nasıl yeniyor?

DERS PLANI-14

DERS: HAYAT BİLGİSİ

SINIF: 3

SÜRE: 80 dakika

TEMA B: BENİM EŞSİZ YUVAM

KAZANIM: Kişisel eşyalarını ve başkalarının eşyalarını özenli kullanmadığında ortaya çıkan sorunları çözer.

DERSİN İŞLENİŞİ

Isınma Çalışmaları:

Gruptaki herkes ikili olarak eşleşir. Eşler kısa bir süre sonra birbirlerini baştan aşağıya kadar incelerler. Sonra birbirlerine sırtlarını döner ve diğer eşin ne giydiğini söylerler. Bu bir dikkat ve gözlem çalışmasıdır (MEB:2004,53).

Uygulama:

Öğretmen öğrencilere kişisel eşyalarını kullanırken nasıl kullandıklarını sorarak giriş yapar. Alınan cevaplardan sonra aşağıdaki hikayeler anlatılır.

*Kamil'in çok güzel bir bisikleti vardı. Her gün okul çıktıktan sonra ödevlerini yapar ve bisiklete binerdi. Evlerinin yanında çok güzel bir park olmasına rağmen Kamil hep taşlı yollarda bisiklet sürerdi. Bundan dolayı bisikletin tekeri sık sık patlardı. O gün yine üzgün gelmişti. Babasının sözünü dinlemeyip yine taşlı yollarda sürmüştü ve bisikletin tekerini patlatmıştı. Babasına tekerin patladığını söyleyince çok kızdı ve bu sefer kendisinin yaptırmayacağını söyledi. Kamil bunun üzerine çözüm aramaya başladı. Haftalık harçlığının bir kısmını biriktirip tekeri yaptırmaya karar verdi. İki hafta sonra parayı biriktirmişti. Okul çıkışı doğru tamirci Yusuf amcaya gitti ve tekerini yaptırdı ve bisikletine tekrar binmeye başladı. Ama bu sefer taşlı yollarda değil parkta sürüyordu. Çünkü tekeri patlatıp hem bisikletsiz hem de harçlıksız kalmak istemiyordu.

* Merve, Meryem'den boya kalemlerini o gün ödünç almıştı. Akşam resim yaparken kalemleri özenli kullanmadığı için iki tanesinin ucunu kırdı ve kullanılamaz hale getirdi. Meryem'e bu şekilde veremeyeceğini düşündü. Ertesi sabah dersten önce kırtasiyeye giderek harçlığı ile yeni bir boya kalemi aldı. Eksik olan kırdığı kalemleri yenisiyle değiştirdi. Sonra arkadaşına durumu anlatıp teşekkür ederek kalemlerini iade etti. Ve başkalarının eşyalarını özenli kullanacağına söz verdi.

Hikâyeler anlatıldıktan sonra sahne tanıtılı ve roller öğrencilere paylaşılır. Daha sonra hikâyeler dramatize edilir.

Değerlendirme:

- 1- Kamil bisikletini önceleri nasıl kullanıyordu?
- 2- Babası niçin tekeri yaptırmadı?
- 3- Kamil soruna nasıl bir çözüm buldu?
- 4- Merve boyaları nasıl kullandı ve kalemlere ne oldu?
- 5- Merve sorunu nasıl çözdü?

DERS PLANI-15

DERS: HAYAT BİLGİSİ

SINIF: 3

SÜRE: 80 dakika

TEMA B: BENİM EŞSİZ YUVAM

KAZANIM: Evde meydana gelebilecek tehlikeli ya da acil durumlarda ne yapması gerektiğini uygulayarak gösterir.

ARAÇ GEREÇLER: Televizyon kumandası, çaydanlık.

DERSİN İŞLENİŞİ

Isınma Çalışmaları:

Öğrencilerden çalınan müziğin tartımına uyarak, çalışma alanında bulunan düşsel balonları yakalamalarını isteme. Yakaladıkları balonları istediklere kişilere armağan olarak vermelerini söyleme. Müzik bitinceye kadar çalışmayı sürdürme. Ara sıra öğrencilerden bir kaçına kaçır balon yakaladıklarını sorma (Üstündağ:2002,69).

Uygulama:

1. Annesi Okan'a dışarıda bir saatlik işi olduğunu ve kardeşine gelene kadar bakmasını söyledi. Ayrıca onlara kek yapıp çay demlemiştir. İki kardeş birlikte çizgi film seyretmeye başladılar. Kendini filme kaptıran Okan kardeşinin yanından ayrıldığını ağlama sesiyle fark etti. Dönüp baktığında kardeşi demliğin üzerine düşüp ayağını yaktığını gördü. Hemen yerinden fırlayarak kardeşinin pantolonunu çıkarıp yanan yerin üzerine buz koydu. Daha sonra 112'yi arayarak yardım istedi. Ambulansı beklerken annesini de arayıp haber verdi.

2. Deniz odasında ders çalışıyordu. Bir süre sonra yanık kokuları duymaya başladı. Evde yalnız olduğu için hemen koridora çıktı. Mutfak kapısından dumanlar çıkıyordu.

Kapıdan içeri bakınca mutfak perdeleri tutuşmuş yanıyordu. Hemen koşup 110 itfaiyeyi aradı. İtfaiye gelip hemen yangını söndürdü.

Değerlendirme:

- 1- Evde yangın çıktığında hangi numarayı aramalıyız?
- 2- Bir yakınımız aniden rahatsızlanırsa nereyi aramalıyız?
- 3- Acil durumlarda nasıl davranmalıyız?
- 4- Okan ilkyardım olarak ne yapmıştır?

EK-5



Fotoğraf 1: Birinci kazanımla ilgili yapılan dramatizasyon etkinliği



Fotoğraf 2: Dördüncü kazanımla ilgili yapılan dramatizasyon etkinliği



Fotoğraf 3: On dördüncü kazanımla ilgili yapılan dramatizasyon etkinliği



Fotoğraf 4: Isınma etkinlikleri ile ilgili bir çalışma



Fotoğraf 5: On yedinci kazanımla ilgili yapılan dramatizasyon etkinliği



Fotoğraf 6: On sekizinci kazanımla ilgili yapılan dramatizasyon etkinliği